

Konsekvensutredning av Arbetsmiljöverkets förslag till föreskrifter om grundläggande arbetsmiljöreregler vid planering, projektering och samordning – för dig som är byggherre, projektör eller byggarbetsmiljösamordnare

(1.2)

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
1. Koppling till arbetet med ny regelstruktur	6
2. Beskrivning av problemet och vad vi vill uppnå	8
2.1 Byggbranschen är olycksdrabbad.....	8
2.2 Behov av att förtydliga reglerna	9
2.3 Specifika problemområden i bygg- och anläggningsbranschen	11
2.4 Privatpersoner som byggherrar	11
3. Beskrivning av vilka alternativa lösningar som finns och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd.....	12
4. Bemyndiganden	12
5. Bedömning av om föreskrifterna överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska Unionen.....	12
6. Vilka som berörs av regleringen.....	13
6.1 Berörda arbetstagare, uppdelat på män och kvinnor	13
6.2 Antal företag som berörs.....	13
6.3. Andra som berörs - kommuner och regioner	14
6.4. Antal byggprojekt	14
7. Beskrivning av förslaget och dess konsekvenser – allmänt	15
7.1 Förslaget bygger på delar av föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete	15
7.2 Allmän beskrivning av förslaget.....	16
7.3 Förtydligat ansvar och uppgifter för aktörerna.....	16
7.4 Förebygga risker i arbetsmiljön i både byggskedet och bruksskedet.....	17
7.5 Grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker	17
7.6 Arbetsmiljöplanen.....	17
7.7 Tillgänglighet.....	17
7.8 Jämställdhet	18
7.9 Hur kostnader har beräknats	18
7.10 Sammanfattning av beräknade kostnader.....	19
8. Beskrivning av förslaget och dess konsekvenser – paragraf för paragraf ...	22
8.1 Allmänna bestämmelser kap. 1	22
8.2 Byggherren ska organisera och leda arbetsmiljöarbetet kap. 2	24
8.3 Bas-P – ansvar och uppgifter kap. 3	45
8.4 Bas-U – ansvar och uppgifter kap. 4.....	59

8.5 Om byggherren ska anlita en ställföreträdare kap. 5.....	79
8.6 Arkitekter, konstruktörer och andra som medverkar kap. 6.....	82
8.7 Den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar kap. 7	87
8.8 Grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker kap. 8.....	92
8.9 Att planera och projektera för arbetsmiljön i byggskedet kap. 9	93
8.10 Att planera och projektera för arbetsmiljön i bruksskedet kap. 10.....	99
8.11 Arbetsmiljöplanen och överlämning av arbetsmiljöarbetet kap. 11 ...	100
8.12 Bestämmelser om sanktionsavgifter kap. 12.....	106
8.13 Bilaga 1: Förhandsanmälan, bilaga till kap. 2	106
9. Jämförelse av konsekvenser för de övervägda regleringsalternativen	106
10. Överväganden enligt 14 kap. 3 § regeringsformen	107
11. Effekter för kommuner och regioner.....	107
12. Tidsåtgång och administrativa kostnader för företag	107
13. Vilka andra kostnader och förändringar är aktuella för företag.....	109
14. Påverkan på företag.....	110
14.1 Påverkan av konkurrensförhållanden	110
14.2 Annan påverkan.....	110
15. Särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning	111
16. Särskild hänsyn beträffande tidpunkten för ikraftträdande.....	112
17. Behov av speciella informationsinsatser.....	112
18. Hur samråd genomförs	112
19. Kontaktuppgifter till Arbetsmiljöverket.....	113
Bilaga 1: Föreslagna bestämmelser som går utöver byggplatsdirektivets miniminivå.....	114
Sammanfattning av hur de nya eller förändrade bestämmelserna förhåller sig till direktivets minimikrav	114
1 kap. Allmänna bestämmelser	114
2 kap. Byggherren	114
3 kap. Bas-P	118
4 kap. Bas-U	119
5 kap. Byggherrens ställföreträdare	123
6 kap. Projektörer	123
7 kap. Den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar	124

8 kap. Grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker.....	124
9 kap. Att planera och projektera för arbetsmiljön i byggskedet	125
10 kap. om att planera och projektera för arbetsmiljön i bruksskedet	125
11 kap. Arbetsmiljöplanen och överlämning av arbetsmiljöarbetet	126
Bilaga 2: Definitioner i 1 kap. 4 §	127

Sammanfattning

I förslaget till nya föreskrifter om grundläggande arbetsmiljöregler vid planering, projektering och samordning – för dig som är byggherre, projektör eller byggarbetsmiljösamordnare har ett mer omfattande arbete med regelverket gjorts jämfört med de andra föreskrifterna. De föreslagna ändringarna innebär dels att befintliga paragrafer förs över i Arbetsmiljöverkets nya regelstruktur, dels nya paragrafer läggs till.

Flera anledningar finns till att lägga till nya paragrafer och detta beskrivs i konsekvensutredningen. En övergripande och viktig anledning är att det sker alltför många allvarliga olyckor, även dödsolyckor, vid byggnads- och anläggningsarbeten. En annan anledning till de nya bestämmelserna är att det fortfarande råder osäkerhet om byggherrens, projektörernas och byggarbetsmiljösamordnarnas ansvar och uppgifter i arbetsmiljöarbetet i ett byggprojekt. Arbetsmiljöverket kan bidra till att minska olyckorna genom att bland annat ha tydliga föreskrifter som beskriver konkret vad de olika inblandade ansvarar för, det vill säga vad de olika aktörerna ska göra samt när och hur de ska utföra uppgifterna. Mycket av det har redan framgått i de allmänna råden till gällande föreskrifter men har nu utvecklats i förslaget till nya föreskrifter.

Sammanfattat innebär de nya föreskrifterna följande:

- Strukturen har arbetats om för att tydliggöra roller och ansvar.
- Ansvar och uppgifter för aktörerna har förtydligats.
- Bestämmelser om att förebygga arbetsmiljörisker i både bygg- och bruksskedet har lagts till.
- Bestämmelser om att alla ska följa vissa grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker har lagts till.
- Bestämmelser om att byggherren ska organisera arbetsmiljöarbetet i byggprojektet har lagts till.
- Bestämmelser om att arbetsmiljöplanen ska påbörjas tidigt och arbetas med kontinuerligt har lagts till.

Nu gällande föreskrifter är en implementering av EU:s byggplatsdirektiv 92/57/EEG, och efter att föreskrifterna beslutades i Sverige gjordes en guide till direktivet på EU-nivå. Guiden beskriver på ett bra sätt hur systematiken i arbetsmiljöarbetet kan organiseras vid ett byggnads- eller anläggningsarbete. Förslaget till nya föreskrifter har kompletterats med en systematik som går i linje med EU-guiden, vilket har krävt tillägg av nya paragrafer.

Forskning visar att arbetsmiljösatsningar är lönsamt. Vid en genomgång av svensk och internationell forskning om olycksprevention och lönsamhet, uppvisar alla studier någon form av positiv effekt. Några studier visar till och med att nyttan av att satsa på arbetsmiljön överträffar kostnaderna med relationen 3:1, alltså att de inledande extrakostnaderna intjänas trefalt.

Arbetsmiljöverket vill därför betona att förslaget till nya föreskrifter således också bör bidra till betydelsefulla vinster för företagen i bygg- och anläggningsbranschen. En övergripande samhällsvinst är förhoppningsvis en minskad ohälsa, ett minskat antal allvarliga olyckor och ett minskat antal dödsolyckor i bygg- och

anläggningsbranschen. Många av de större aktörerna i bygg- och anläggningsbranschen arbetar redan i enlighet med flertalet av förslagen till nya bestämmelser. Detta har framkommit i de intervjuer och möten som Arbetsmiljöverket har haft med företrädare för branschen.

I konsekvensutredningen beskrivs att de nya föreslagna reglerna totalt sett uppskattas leda till en tillkommande initial kostnad av cirka 108 miljoner kr och en årlig kostnad av cirka 205 miljoner kr, vilket under det första året tillsammans blir 313 miljoner kr. I våra beräkningar har vi fördelat kostnaden på de ungefär 100 000 byggprojekt som genomförs varje år. För ett litet projekt beräknas totalkostnaden första året bli 1 900 kr och därefter 1 000 kr i årlig kostnad i snitt. För ett stort projekt beräknas totalkostnaden första året bli 17 000 kr, därefter 13 600 kr per år i snitt.

De högsta totala kostnaderna som bestämmelserna medför bedöms byggherrarna få stå för, därefter kommer de företag som har rollen Bas-U. Byggherrarna bedöms också få de högsta årliga kostnaderna. Bas-U-företagen bedöms få de högsta initiala kostnaderna. Bas-P-företagen bedöms främst få initiala kostnader, och projektörer bedöms endast få initiala kostnader. Lågst tillkommande kostnader bedöms den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar få.

Den bestämmelse som bedöms medföra högst kostnader är att byggherren ska organisera och leda arbetsmiljöarbetet i byggprojektet. Därefter bedöms att Bas-U ska se till att alla i projektet får en introduktion, och att alla aktörer behöver information om de nya bestämmelserna, medföra de högsta kostnaderna.

De bedömda kostnaderna ska ses mot bakgrund av att olyckor, tillbud och ohälsa – förutom mänskligt lidande – medför direkta kostnader för företagen och samhället i övrigt, men att arbetsmiljörisker också kan leda till både produktionsstopp och lägre produktivitet. Kostnaderna för det kommer troligen att minska när de nya bestämmelserna efterlevs. Även kostnader för kvalitetsbrister kan minskas med en tydligare styrning i byggprojekt. Kostnader för fel, brister och skador inom byggsektorn uppskattas enligt Boverket uppgå till 83-111 miljarder kr per år.

I förslaget till nya föreskrifter har hänsyn tagits till små företag, på så sätt att det tydliggörs hur nu gällande bestämmelser kan uppfyllas. Att föreskrifterna anger vilka arbetsmiljöuppgifter som man ska utföra om man utses till Bas-P eller Bas-U, eller är byggherre eller projektör, kan underlätta för små företag.

De nya reglerna kan således göra det enklare och billigare för små företag involverade i byggnads- eller anläggningsarbeten, åtminstone på sikt.

1. Koppling till arbetet med ny regelstruktur

Arbetsmiljöverket har genomfört ett stort arbete där vi har grupperat och sorterat alla våra regler på ett annat sätt än tidigare. Enligt vår egen terminologi har vi sorterat reglerna i en ny regelstruktur.

Syftet med att ändra struktur är att för alla berörda få ett mer sammanhållet och överblickbart regelverk.

Väldigt förenklat har vi slagit ihop många grundförfattningar så att det i slutändan har blivit färre antal, men i sidor räknat, mer omfattande grundförfattningar. Arbetet har inneburit att myndigheten har gått igenom alla paragrafer i vårt regelverk och i det sammanhanget har vi även gått igenom all text rent språkligt. Syftet med arbetet har inte varit att ändra befintliga regler, tvärtom har huvudprincipen varit att reglerna när den nya strukturen träder i kraft ska ha samma innebörd som reglerna i den nuvarande strukturen. När man genomför ett så omfattande arbete är det dock ofrånkomligt att vissa förändringar sker i regelverket. Det har i så fall ofta handlat om förändringar som arbetats fram inom det ordinarie regelförändringsarbetet, men även behov av enstaka förändringar som aktualiserats under det pågående arbetet.

Förslaget om en ny regelstruktur innebär att Arbetsmiljöverket föreslår 14 nya grundförfattningar som tillsammans ska ersätta alla nu gällande författningar i vårt regelverk. Myndigheten har ett ansvar att konsekvensutreda de förändringar som skett och vi har valt att hanterat det enligt följande:

- En övergripande konsekvensutredning som förklarar och motiverar varför arbetet med ny regelstruktur har genomförts. Den beskriver också vilka konsekvenser en ny regelstruktur medför för berörda. Den övergripande konsekvensutredningen behandlar inte de faktiska förändringarna av reglernas innebörd som har gjorts på en del ställen.
- En specifik konsekvensutredning för varje ny grundförfattning som innehåller faktiska förändringar av reglers innebörd. De specifika konsekvensutredningarna tar upp förändringar av reglernas innebörd, men berör inte förändringen av regelstruktur som alltså behandlats i den övergripande konsekvensutredningen. Detta dokument är en sådan specifik konsekvensutredning och tar upp de förändringar som föreslås genom förslaget till nya föreskrifter om grundläggande arbetsmiljöregler vid planering, projektering och samordning – för dig som är byggherre, projektör eller byggarbetsmiljösamordnare.

Föreskrifterna som denna konsekvensutredning behandlar har alltså inte bara handlat om att sortera regler i en ny struktur, förslaget till nya föreskrifter är resultatet av ett arbete med regelutveckling. Därför är denna konsekvensutredning mer omfattande än de övriga "specifika" konsekvensutredningarna som presenteras i samband med förslaget om en ny regelstruktur.

Vid arbetet med ny regelstruktur blev det tydligt att reglerna som riktar sig till byggherrar, projektörer och byggarbetsmiljösamordnare bör placeras i strukturen så att det blir tydligt att det inte är i rollen som arbetsgivare som olika organisationer träffas av reglerna. När de lyftes ut blev det också tydligare att det fanns ett behov av att lägga till paragrafer för att sammanhanget skulle fungera. Ett stort antal nya paragrafer har också skapats genom att paragrafer i de nu gällande föreskrifterna som innehåller flera bestämmelser har delats upp så att varje paragraf bara innehåller en bestämmelse.

2. Beskrivning av problemet och vad vi vill uppnå

2.1 Byggbranschen är olycksdrabbad

Byggbranschen är en av de mest olycksdrabbade branscherna. I snitt anmäls 3 560 arbetsolycksfall med sjukfrånvaro varje år, utöver 740 arbetssjukdomar.¹ Den officiella arbetsskadestatistiken visar att byggverksamhet också är en av de näringsgrenar där det sker flest arbetsolyckor med dödlig utgång.² I snitt omkom 10 personer per år inom byggverksamhet under det senaste decenniet, där ungefär en person per år var en utländsk arbetare³. En kunskapssammanställning från Arbetsmiljöverket om dödsolyckor i arbetslivet visar att hälften av alla dödsolyckor i Sverige involverar trafik och fordon. Olyckor med fordon eller mobila maskiner på byggarbetsplatser utgör en del av dem. Många dödsolyckor beror också på fall. Drygt 40 procent av de som drabbades av fallolyckor med dödlig utgång arbetade inom byggverksamhet. Den vanligaste orsaken var fall från ett tak, en skylift eller en byggnadsställning. En annan vanlig orsak till dödsolyckor inom byggverksamhet är att personer träffas av betongblock som välts, eller ett maskinstycke som lossnat.⁴ I en annan kunskapssammanställning från Arbetsmiljöverket, om risker och säkerhetsarbete i byggbranschen, kartlägger forskarna bland annat byggbranschens struktur. Rapporten visar att branschen till största delen består av små företag. Det är små företag och underentreprenörer som är överrepresenterade i olycksfallsstatistiken. Sannolikheten för olyckor med allvarlig utgång är för dessa grupper större.⁵

En annan studie, genomförd vid Luleå tekniska universitet, undersöker bakomliggande orsaker till allvarliga arbetsolyckor inom branschen.⁶ Resultaten visar på en komplex bild. Personfaktorer som ålder och inställning till säkerhetsarbete hos de anställda påverkar riskerna, likaså säkerhetskulturen på arbetsplatsen. Stress är en annan bakomliggande orsak till olyckor. En viktig slutsats är att ledningen måste visa engagemang och ge säkerhetsfrågorna högsta prioritet. Ett sådant väl fungerande arbete är starkt kopplat till god planering av arbetsplatsen i övrigt och riskerna för olycksfall. Det är viktigt att prioritera säkerhetsdesign, det vill säga att redan tidigt i byggprocessen föra in hälso- och säkerhetsaspekterna. Arkitekter och konstruktörer måste arbeta med att prioritera säkerheten redan i det tidiga projektstadiet.

¹ "Faktablad – Byggverksamhet, korta arbetsskadefakta Nr 2/2018", www.av.se

² "Arbetsskador 2018", Arbetsmiljöstatistik Rapport 2019:01 s. 41. Arbetsmiljöverket.

³ "Dödsolyckor efter näringsgren, 2009-2018" och "Dödsolyckor, utländsk arbetskraft, 2008-2018", www.av.se

⁴ "Dödsolyckor i arbetslivet", Kunskapssammanställning 2016:9, ss. 60-62. Arbetsmiljöverket.

⁵ "Risker och säkerhetsarbete i byggbranschen", Kunskapssammanställning 2017:5. Arbetsmiljöverket.

⁶ "Bortom noll. En hälsofrämjande byggbransch", Magnus Stenberg, Institutionen för ekonomi, teknik och samhälle, Luleå tekniska universitet, 2016, se bland annat ss 32-33.

Liknande resultat uppvisar kunskapssammanställningen om risker och säkerhet i byggbranschen som refereras ovan, vad gäller riskfaktorer och riskprevention. Rapporten består av en genomgång av svensk och internationell forskning på området. Bland annat visar ett antal studier att "Rådets direktiv 92/57/EEG av den 24 juni 1992 om minimikrav för säkerhet och hälsa på tillfälliga eller rörliga byggarbetsplatser (åttonde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)", i fortsättningen kallat "byggplatsdirektivet", kan ha bidragit till säkrare arbetsplatser. Vad gäller förhållandena i en svensk kontext dras slutsatsen att Bas-P:s uppgifter och ansvarsområde behöver bli tydligare. Samtidigt påpekar forskarna att det behövs mer forskning om byggherrens och projektörernas roll i arbetsmiljöarbetet. En annan viktig slutsats från rapporten är att säkerhetsarbete är lönsamt. Alla studier uppvisar någon form av positiv effekt. I några studier visas att nyttan med arbetsmiljöåtgärder överträffar kostnaderna med relationen 3:1, alltså att de inledande extrakostnaderna intjänas trefalt.⁷

Kostnader för kvalitetsbrister kan minskas genom säkerhetsarbete, vilket Arbetsmiljöverket i tillsynen erfar att branschen själva beskriver. Boverket har uppskattat de fastighetsekonomiska kostnader som orsakas av fel, brister och skador inom byggsektorn. De bedömer att de sammanlagda fastighetsekonomiska kostnaderna för interna och externa åtgärder, kostnader knutna till ineffektiv resursanvändning och kostnader för indirekta följd effekter kan uppgå till så mycket som 83-111 miljarder kr per år.⁸

Det är således viktigt att det förebyggande arbetsmiljöarbetet för att minska ohälsa och olycksfall inom byggbranschen fortsätter utvecklas.

2.2 Behov av att förtydliga reglerna

Arbetsmiljöverket genomförde en användarundersökning (Utvärdering av Arbetsmiljöverkets byggregler 2015, diarienummer 2015/014124-2). Den gjordes inom ramen för ett förstudiearbete inför att revidera föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1999:3), i konsekvensutredningen kallade för de gällande föreskrifterna. Syftet med användarundersökningen var att utvärdera de nya arbetsmiljöreglerna som kom 2009 när Sverige implementerade delar av byggplatsdirektivet och bland annat införde krav på Bas-P och Bas-U. Det gjordes i både arbetsmiljölagen och de gällande föreskrifterna. 400 intressenter intervjuades om bland annat hur arbetsmiljörisker förebyggs i bygg- och anläggningsprojekt, i konsekvensutredningen kallade byggprojekt. De intervjuade personerna var fördelade på grupperna byggherrar, projektörer, entreprenörer och underentreprenörer. Av dessa hade cirka 40 personer rollen som handläggare Bas-P och cirka 60 personer rollen som handläggare Bas-U.

I intervjuerna framkom att arbetsmiljöarbetet hade förbättrats sedan reglerna infördes men att det fanns förbättringspotential. Det som stack ut var följande:

⁷ "Risker och säkerhetsarbete i byggbranschen", Kunskapssammanställning 2017:5, ss. 58-59, 80 respektive 82. Arbetsmiljöverket.

⁸ "Kartläggning av fel, brister och skador inom byggsektorn", Boverkets rapport 2018:36, s. 10.

- Relativt många ansåg att de inte hade tillräckliga kunskaper om arbetsmiljöreglerna. Projektörer var de som i högst grad själva upplevde att de behövde mer kunskaper. Bas-U upplevde i större utsträckning än Bas-P att de hade tillräckliga kunskaper, och att andra inte hade det.
- Bas-U upplevde i högre grad än Bas-P att reglerna om arbetsmiljöansvar är tydliga.
- Entreprenörerna upplevde att arbetsmiljöarbetet fungerade bättre i byggskedet än i planerings- och projekteringsskedet.
- Entreprenörer och Bas-U upplevde i lägre grad än byggherrar, projektörer och Bas-P att arbetsmiljön uppmärksammades på ett bra sätt i tidiga skeden.
- Överlämningen av arbetsmiljöplanen från Bas-P till Bas-U ansågs behöva bli bättre, vilket framkom särskilt av de som hade rollen som handläggare Bas-U.
- Byggherren avtalade ofta bort sitt arbetsmiljöansvar till en uppdragstagare.
- Fortsatt beteende- och attitydförändring krävdes i branschen för att minska olycksfallen och ohälsan.

Vid en genomgång av de krav som Arbetsmiljöverket ställde vid inspektioner inom byggbranschen under 2015, handlade 50 procent av kraven om ansvar, det vill säga 4 a -18 §§ i gällande föreskrifter.

Arbetsmiljöverket erfar att det ännu i dag, 10 år efter att reglerna om Bas-P och Bas-U infördes, råder osäkerhet kring vad som förväntas av byggherren, Bas-P, Bas-U och projektörerna. Nu gällande bestämmelser anger i större utsträckning vad dessa roller ska beakta men i mindre utsträckning hur eller när de ska göra det. Vi ser därför ett behov av att tydliggöra ansvar och uppgifter för de ansvariga för planering, projektering och byggarbetsmiljösamordning.

Inom byggbranschen förekommer det dessutom så kallad osund konkurrens genom att företag medvetet bryter mot arbetsmiljöregler för att spara pengar. Ofta är det den som ger lägst anbud som vinner, vilket gynnar de aktörer som tummar på säkerheten. Vi tydliggör byggherrens långtgående ansvar för arbetsmiljön i bygg- och bruksskedet. Tar byggherren detta ansvar bedömer vi att det finns goda förutsättningar för att minska den osunda konkurrensen. Byggherrar har i dagens läge inte alltid insikt i att de ska beakta arbetsmiljöaspekter under varje skede av planeringen och projekteringen, eller vad det innebär.

Bakgrunden till byggplatsdirektivet var att otillfredsställande projektering eller planering på förberedelsestadiet hade bidragit till över hälften av de arbetsolycksfall som inträffat på byggarbetsplatser inom EU. Eftersom utvärdering av Arbetsmiljöverkets byggregler 2015 visade på att det fortfarande finns brister i arbetsmiljöarbetet i de tidiga skedena av ett projekt, har vi lyft och tydliggjort byggherrens, Bas-P:s och projektörernas ansvar och uppgifter särskilt. Även i de tidiga skedena – planering och projektering – ska riskerna för olycksfall och ohälsa förebyggas och därför har vi utvecklat tydligare bestämmelser om hur man ska göra det.

2.3 Specifika problemområden i bygg- och anläggningsbranschen

Vi bedömer att reglerna om tidsplanering behöver förtydligas för att byggprojekt fortlöpande ska stämmas av med arbetsmiljön i fokus. Det är vanligt i dag att byggprojekt forceras i slutskedet, vilket skapar arbetsmiljörisker för samtliga, men framför allt de entreprenörer som utför sina arbetsmoment då. Det är också vanligt att arbetet inte kommit igång på ett bra sätt tidigt i projektet, vilket ofta åtgärdas genom till exempel nattarbete, helgarbete och att många arbetar på för liten yta.

Vi vill lyfta fram arbetsmiljörisker av organisatorisk och social karaktär eftersom dessa helt saknas i gällande byggföreskrifter. Dessa risker lyfts även i EU-guiden. Kraven kopplade till organisatorisk och social arbetsmiljö finns redan för arbetsgivare, men de kan bara påverka sina egna anställda. För tjugo år sedan, när de nu gällande föreskrifterna beslutades, var arbetsgivarna större och kunde ta ett tydligare arbetsmiljöansvar över sina anställda, vilka fanns i större arbetstagargrupper. I dag kan enskilda arbetsgivare endast i ringa omfattning påverka vad som händer i samarbetet på byggarbetsplatsen.

Branschen har under årens lopp utvecklats så att byggarbetsplatser i dag ofta har arbetstagare som talar olika språk och har erfarenhet av olika säkerhetskulturer. Det ställer högre krav på tillgänglighet för alla. Därför är det viktigare för Bas-U att se till att information, instruktioner och introduktioner fungerar för alla.

Byggprojekt är rörliga arbetsplatser och nya samarbetskonstellationer och ansvarområden uppstår löpande. Det är ofta oklart vem som har ansvar. Därför har vi nu skrivit ut tydligare vem som ska göra vad inom ett byggprojekt.

Samtliga ansvariga enligt byggplatsdirektivet hänvisas till de allmänna principerna för att förebygga risker från ramdirektivet 89/391/EEG. Därför har vi tydliggjort vad dessa principer innebär i ett byggprojekt, genom bestämmelserna i kapitel 8.

Många byggherrar skriver över sitt arbetsmiljöansvar till projektören eller entreprenören fast kravet på självständighet inte alltid uppfylls. Detta har vi försökt förtydliga genom att dels ändra begreppet "uppdragstagare enligt 3 kap. 7 c § arbetsmiljölagen, 1977:1160" till "byggherrens ställföreträdare", dels genom att lägga till några bestämmelser om vad som krävs av byggherren och ställföreträdaren, för att byggherrars arbetsmiljöansvar inte ska falla mellan stolarna i sådana projekt.

2.4 Privatpersoner som byggherrar

I dag händer det att privatpersoner som låter bygga något delar upp entreprenaden på flera utförare och därmed kvarstår som byggherre, utan att vara medvetna om vilket ansvar eller vilka uppgifter det innebär. Reglerna har nu tydliggjorts så att privatpersoner lättare kan göra ett medvetet val att aningen ha kvar byggherreansvaret, eller att inte ha det kvar.

3. Beskrivning av vilka alternativa lösningar som finns och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Som framgår av avsnitt 2 önskas en förändring för en olycksdrabbad bransch. Arbetsmiljöverket har i ett första steg ställt sig frågan om vi som myndighet bör påverka genom nya och förändrade regler eller om vi vill påverka på annat sätt. Sannolikt behöver man arbeta på olika fronter, men vi bedömer att det för byggbranschen är befogat att också utveckla nuvarande regelverk. Därmed faller både den alternativa lösningen att enbart arbeta med informationsinsatser, men också den alternativa lösningen som innebär att inte göra något alls åt det befintliga regelverket. Se också avsnitt 9 om jämförelser av övervägda regleringsalternativ.

4. Bemyndiganden

Arbetsmiljöverkets bemyndigande att meddela föreskrifter finns i 18 § arbetsmiljöförordningen (1977:1166). När det gäller bygg- och anläggningsarbete finns bemyndiganden att meddela föreskrifter i 4 kap. 8 och 10 §§ arbetsmiljölagen, något som även 18 § arbetsmiljöförordningen hänvisar till.

5. Bedömning av om föreskrifterna överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska Unionen

Föreskrifterna bygger på Rådets direktiv 92/57/EEG av den 24 juni 1992 om minimikrav för säkerhet och hälsa på tillfälliga eller rörliga byggarbetsplatser (åttonde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG), i konsekvensutredningen kallat byggplatsdirektivet. Föreskrifterna är också i övrigt i överensstämmelse med våra skyldigheter gentemot EU, exempelvis i förhållande till proportionalitetsprincipen och EU:s regelverk för att motverka diskriminering.

Det är vår bedömning att förslaget är förenligt med gällande EU-lagstiftning och inte strider mot denna.

Byggplatsdirektivet är redan implementerat i Sverige genom arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter, främst föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1999:3). Nu gällande bestämmelser går i vissa fall redan utöver det som krävs enligt byggplatsdirektivet, som är ett minimidirektiv. Exempelvis valde Sverige att införa en gräns vad gäller fallrisker till lägre nivå (två meter). Preciseringar av direktivets bestämmelser har gjorts i flera omgångar, exempelvis när krav på att utse Bas-P och Bas-U i alla projekt, även de med endast en entreprenör, infördes i arbetsmiljölagen. Genom ändringsföreskrifterna AFS 2008:16 infördes krav på att Bas-P och Bas-U ska ha den utbildning, kompetens och erfarenhet som behövs, och genom AFS 2014:26 infördes sanktionsavgifter vid avsaknad av förhandsanmälan och arbetsmiljöplan, samt vid arbete med risk för fall där fallhöjden är två meter eller mer och fallskydd saknas.

Vi bedömer att förslaget till nya eller förändrade bestämmelserna går utöver byggplatsdirektivets miniminivå genom att de preciserar artiklarna i enlighet med

EU-guiden. I bilaga 1, Föreslagna bestämmelser som går utöver byggplatsdirektivets miniminivå, sammanfattas hur de nya eller förändrade bestämmelserna förhåller sig till direktivets minimikrav och vilken artikel som varje paragraf preciserar.

6. Vilka som berörs av regleringen

6.1 Berörda arbetstagare, uppdelat på män och kvinnor

Branschen byggverksamhet delas in i tre undergrupper i SCB:s statistik; byggande av hus (SNI-kod 41), anläggningsarbeten (SNI-kod 42), och specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet (SNI-kod 43).

2017 sysselsattes 355 000 personer inom branschen byggverksamhet. Endast 9 procent av de sysselsatta var kvinnor⁹. Cirka 16 procent av de sysselsatta i branschen är ensamföretagare, cirka 32 procent finns i företag där antalet anställda är mellan 1-4.

En relativt hög andel utländsk arbetskraft är verksam i branschen. Formerna för detta varierar som exempelvis via bemanningsföretag och egenföretagare med F-skattsedel. Det finns även utstationerad arbetskraft, som fångas upp i annan statistik, i det register för företag som utstationerar arbetstagare i Sverige som Arbetsmiljöverket ansvarar för. Enligt Arbetsmiljöverkets rapport 2018:3¹⁰, har totalt 72 552 utstationerade arbetstagare registrerats under 2017. Av dessa sysselsattes 60 procent inom byggverksamhet, vilket är cirka 43 500 personer.

6.2 Antal företag som berörs

Företagsstrukturerna inom bygg- och anläggningsarbete är svåra att överblicka med många små företag och med olika beroendeförhållanden. Gränsen mellan anställning, inhyrning och eget företagande är inte alltid tydlig. Långa kedjor med underentreprenörer förekommer. Att hyra in arbetskraft är vanligt och det sker enligt olika modeller där personal ofta flyttas mellan olika inhyrare vilket medför en otydlighet i arbetsledning och arbetsmiljöansvar.

I branschen använder man sig vanligen av uttrycket underentreprenör även för ensamföretagare som arbetsleds i stor utsträckning av en annan entreprenör, exempelvis huvudentreprenören. I praktiken fungerar en del ensamföretagare då som inhyrda i arbetsmiljölagens mening. Det kan bland annat medföra att arbetsmiljöansvaret blir oklart.

Med detta sagt har vi ändå tagit fram nedanstående tabell 1 över antal företag inom byggverksamhet.

⁹ Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), SCB. Anställda inom SNI-kod 41, 42 och 43.

¹⁰ Helårsrapport 2017 - Register för företag som utstationerar arbetstagare i Sverige.

Tabell 1. Antal företag inom byggbranschen fördelat på företagsstorlek. Källa: SCB:s företagsregister 2018.

Näringsgren	Antal anställda						Totalt
	0	1-4	5-9	10-19	20-199	200-	
Byggverksamhet Byggande av hus SNI 41	13 748	7 973	1 579	827	643	23	24 793
Anläggnings- arbeten SNI 42	1 606	867	168	119	117	14	2 891
Specialiserad bygg- och anläggnings- verksamhet SNI 43	43 049	24 908	5 359	2 887	1 829	33	78 065
Totalt	58 403	33 748	7 106	3 833	2 589	70	105 749

Det är byggherrar, projektörer, byggarbetsmiljösamordnare och den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga hus som ska följa de regler som förslaget till nya föreskrifter handlar om. De rollerna kan finnas inom olika företag, eller inom samma företag. Det finns också många företag inom branschen som inte tar någon av dessa roller. Det finns ingen statistik i Sverige över hur många företag som har respektive roll. Dessutom kan privatpersoner ha rollen byggherre för arbeten på privatägda fastigheter.

6.3. Andra som berörs - kommuner och regioner

Kommuner och regioner berörs då de tar rollen som byggherre, projektör, Bas-P eller Bas-U. Vi ser det som rimligt att anta att varje kommun och region initierar något bygg- eller anläggningsprojekt årligen, så samtliga berörs åtminstone i rollen som byggherre. Det finns totalt 290 kommuner och 21 regioner i Sverige. De projekt som kommuner och regioner initierar ingår i de 100 000 byggprojekt som genomförs per år.

6.4. Antal byggprojekt

De byggprojekt som är över en viss storlek ska göra en förhandsanmälan till Arbetsmiljöverket. Det handlar om projekt där arbete förväntas pågå i minst 30 dagar och där 20 personer eller fler vid något tillfälle sysselsätts samtidigt, eller projekt där det totala antalet persondagar beräknas överstiga 500. Som visas i tabell 2 handlar det om ungefär 8 000 byggprojekt per år. I konsekvens-utredningen räknas dessa projekt som stora projekt.

Tabell 2. Antalet förhandsanmälningar till Arbetsmiljöverket per år.

År	Antal förhandsanmälningar
2015	7 271
2016	8 202
2017	8 416
2018	7 872

De små byggprojekten är betydligt fler. Det finns ingen samlad statistik över pågående byggprojekt i Sverige. Det finns marknadsundersökningar som ligger till grund för sammanställningar hos Byggfakta och Sverige Bygger AB. Där finns många av de byggprojekt som omsätter över 200 000 kr. Byggprojekt som är mindre än så kan rimligen antas vara initierade av privatpersoner till stor del. De borde inkluderas i antalet ROT-utbetalningar som görs. Genom att lägga ihop ROT-utbetalningar och sammanställningen hos Byggfakta så har Sveriges Byggindustrier uppskattat antalet byggprojekt till 100 000 per år i Sverige¹¹. Av dem är det cirka 92 000 byggprojekt som inte behöver göra förhandsanmälan. Dessa benämns som små byggprojekt i den här konsekvensutredningen. Små byggprojekt kan alltså vara så små att de endast omfattar någon timmes arbete som utförs av en enda entreprenör.

I siffran 100 000 byggprojekt per år ingår alla typer av byggherrar, till exempel

- privata företag,
 - sådana som upprepade gånger agerar byggherre,
 - fastighetsägare/förvaltare,
 - olika näringsgrenar inom industrin,
 - temporära byggherrar,
- offentliga aktörer,
 - kommuner (bygger till exempel förskolor),
 - regioner (bygger till exempel sjukhus),
 - myndigheter (Trafikverket bygger till exempel vägar),
- privatpersoner,
 - villaägare,
 - ägare av fritidshus, och
 - bostadsrättsinnehavare.

7. Beskrivning av förslaget och dess konsekvenser – allmänt

7.1 Förslaget bygger på delar av föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete

Förslaget till nya föreskrifter bygger på delar av de gällande föreskrifterna. Dessa har i arbetet med den nya regelstrukturen delats upp i två huvudsakliga delar.

För det första har i huvudsak nu gällande 1 och 3-16 §§ sorterats in i förslaget till föreskrifter om grundläggande arbetsmiljörregler vid planering, projektering och samordning - för dig som är byggherre, projektör eller byggarbetsmiljösamordnare. I förslaget till föreskrifter har även placerats bestämmelser om projekteringsansvar för bruksskedet från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

För det andra har i huvudsak nu gällande 1, 1 b, 2, 3 och 17-101 §§ som gäller för bland annat arbetsgivare, sorterats in i ett kapitel som ingår i förslaget till föreskrifter om specifika risker vid vissa typer av arbeten. De olika ansvarssubjekten

¹¹ Regeringens proposition 2014/15:6 Minskat svartarbete i byggbranschen, samt mailkontakt med Anna Broman på Sveriges Byggindustrier i oktober 2019.

byggherren, byggherrens ställföreträdare, projektörerna och byggarbetsmiljösamordnarna kan också omfattas av regler i det kapitlet.

7.2 Allmän beskrivning av förslaget

För Arbetsmiljöverkets arbete med att se över hela regelverket har gällt att alla paragrafer har setts över språkligt, med ambitionen att få större tydlighet. Det har bland annat resulterat i ett modernare språk, tydligare interpunktion och fler punktlistor. Vissa begrepp och ord har bytts ut, för att få texten mer lättläst. Ansvarssubjekten, det vill säga den som är ansvarig för att reglerna följs, har förtydligats.

Utöver den språkliga översynen, har paragrafer i vissa fall fått ändrad inbördes ordningsföljd. En nuvarande paragraf kan ha delats upp i flera. Överlappningar i regelverket har setts över, vilket kan innebära att vissa paragrafer har utgått. Orsaken är, att kraven täcks av en paragraf på ett annat ställe i regelverket. Detta leder till minskad dubbelreglering.

Alla tidigare allmänna råd har också setts över i enlighet med handboken om myndigheters föreskrifter.¹² Dessa innebär bland annat att allmänna råd inte ska vara allmänna beskrivningar av sakområdet, bakomliggande resonemang eller dylikt. Denna översyn har, för framför allt äldre föreskrifter, inneburit att många allmänna råd har utgått. Avsikten är att de allmänna råd som utgått och som fortfarande är aktuella ska användas i någon form av vägledande material.

Alla förändringar av reglernas sakliga innebörd i förhållande till nuvarande regelverk redovisas i avsnitt 8.1-8.13. Där redovisas inte den typ av förändringar som beskrivits ovan, eftersom dessa beskrivs i den övergripande konsekvensutredningen.

7.3 Förtydligat ansvar och uppgifter för aktörerna

Det har inte tillkommit bestämmelser för några nya aktörer i föreskrifterna, utöver de aktörer som redan finns i gällande föreskrifterna. Men ansvar och uppgifter för de befintliga aktörerna har tydliggjorts och utvecklats. Det gäller särskilt byggherrens, Bas-P:s och Bas-U:s ansvar och uppgifter för arbetsmiljön i bygg- och bruksskedet. De nya bestämmelserna utvecklar på vilket sätt de ska leda och samordna arbetsmiljöarbetet i ett byggprojekt. Även projektörer och tillverkare av monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar har fått nya bestämmelser att uppfylla som förtydligar och utvecklar deras ansvar och uppgifter vid planering och projektering. De har fått fler bestämmelser om hur de ska ta hänsyn till arbetsmiljön i byggskedet och bruksskedet på ett systematiskt sätt när de planerar eller projekterar. Se rubrik 8.2-8.7.

¹² Myndigheternas föreskrifter, Handbok i författningsskrivning. Ds 1998:43.

7.4 Förebygga risker i arbetsmiljön i både byggskedet och bruksskedet

Förslaget till föreskrifter omfattar bestämmelser för att förebygga olycksfall och ohälsa i både byggskedet och bruksskedet. I de gällande föreskrifterna finns endast bestämmelser om arbetsmiljön i byggskedet, förutom vad gäller arbetsmiljödokumentationen. De tillkommande bestämmelserna om projektering för arbetsmiljön i bruksskedet kommer från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning, som utgår från det ansvar som aktörerna, enligt arbetsmiljölagen, redan sedan tidigare har för arbetsmiljön i bruksskedet.

7.5 Grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker

Byggplatsdirektivet hänvisar till de allmänna principerna för att förebygga risker i ramdirektivets artikel 6.2, både vad gäller planering och projektering samt byggskedet. De allmänna principerna är till stor del implementerade genom föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) som gäller för arbetsgivare och inhyrare. Det innebär att byggherren, Bas-P, Bas-U, projektörer och tillverkare av monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar inte behöver arbeta systematiskt enligt de föreskrifterna när det gäller att förebygga arbetsmiljörisker för andra än sina eventuella egna anställda arbetstagare. Därför införs nu mål, rutiner och förtydligande av uppgifter och kontroll även för byggprojekt, i enlighet med byggplatsdirektivet, se avsnitt 8.2-8.8.

7.6 Arbetsmiljöplanen

För att stärka arbetsmiljöplanens betydelse under hela byggskedet har bestämmelserna om arbetsmiljöplanen förtydligats och utvecklats. I de gällande föreskrifterna är paragraferna om arbetsmiljöplanen placerade under de olika aktörernas rubriker, även om vissa bestämmelser, som exempelvis vad arbetsmiljöplanen ska innehålla, gäller även för andra aktörer. Det saknas i dag ett sammanhållet avsnitt som samlar alla bestämmelser om hur arbetsmiljöplanen ska vara.

De bestämmelser som handlar om hur arbetsmiljöplanen ska vara, och som gäller flera av aktörerna, är nu placerade i ett eget kapitel 11. Det är tydliggjort vilka bestämmelser som är generella och gäller flera aktörer, som exempelvis arbetsmiljöplanens syfte och när det ska krävs en arbetsmiljöplan. Det finns också regler för när, och hur, arbetsmiljöplanen och det övriga arbetsmiljöarbetet ska överlämnas från en byggarbetsmiljösamordnare till en annan. Se avsnitt 8.11.

I kapitlen om byggherren, Bas-P och Bas-U finns en rubrik om arbetsmiljöplanen, med bestämmelser om vad just den aktören ska göra i arbetet med arbetsmiljöplanen. Se avsnitt 8.2-8.4.

7.7 Tillgänglighet

Vår ambition har varit att vid reglernas utformning behålla eller utöka tillgängligheten. Ett exempel på detta är 4 kap. 16 § där det står följande: "Information, instruktioner och introduktion ska vara begripliga för de arbetstagare som de riktar sig till och anpassas till olika personers förutsättningar att ta till sig information. Om det behövs ska information, instruktioner och introduktion finnas

på olika språk". Denna bestämmelse har kompletterats med det allmänna rådet "Genom att använda exempelvis muntliga genomgångar, bilder och filmer kan man anpassa informationen till olika personers förutsättningar".

7.8 Jämställdhet

Vid utformning av reglerna har vi också försökt stärka jämställdheten. Nedan ges två exempel på detta:

I 4 kap. 11 § står det följande: "Bas-U ska se till att det finns personalutrymmen, toaletter och duschmöjligheter i den omfattning som behövs". Detta har kompletterats med det allmänna rådet som säger att "På större byggarbetsplatser bör det ordnas separata omklädnings- och duschutrymmen för kvinnor respektive män."

Ett annat exempel som vi menar kan ha en positiv inverkan på jämställdheten är 4 kap. 9 § där det står följande: "Bas-U ska se till att det finns ordnings- och skyddsregler för byggnadsarbetet eller anläggningsarbetet. Reglerna ska även ange vilka beteenden som inte accepteras i byggprojektet". Denna bestämmelse har kompletterats med följande allmänna råd: "Exempel på beteenden som inte bör accepteras är kränkande handlingar, som att förlöjliga eller hänga ut någon".

Begreppet "byggherre" har vi diskuterat om det bör moderniseras. I möten med företrädare för byggbranschen har vi kommit fram till att det är ett vedertaget begrepp och att det inte är rätt tillfälle att ändra det nu. "Byggherre" används bland annat i plan- och bygglagen (2010:900), så begreppet behöver användas även fortsättningsvis, oavsett vilket ord vi väljer i våra föreskrifter. Därför har vi inte jämställdhetsanpassat begreppet.

7.9 Hur kostnader har beräknats

De föreslagna förändringarna i föreskrifterna kommer att innebära både minskade och ökade kostnader för de som är berörda av reglerna. För att ta fram en utgångspunkt för våra resonemang kring hur stora belopp det kan handla om har vi anlitat företaget Sonder för att genomföra intervjuer med byggherrar i olika storlek, projektör, Bas-P och Bas-U. De intervjuer vi refererar till i denna konsekvensutredning finns redovisade i Sonders rapport Underlag till konsekvensutredning Föreskriftshäfte 1:2 Byggherrar m fl. Rapporten har Arbetsmiljöverkets diarienummer 2018/025480-26.

I avsnitt 8 beskriver vi förslaget till nya föreskrifter och vilka konsekvenser förändringarna medför för de olika berörda som ska följa reglerna, inklusive kostnadsberäkningar. Alla kostnader i denna konsekvensutredning är uppskattningar gjorda av Arbetsmiljöverket, med stöd av genomförda intervjuer. Uppskattningarna är inte menade att uppfattas som exakta uppgifter.

När kostnader beräknas i denna konsekvensutredning används lönestatistik från SCB från 2017, vilket är den senast aktuella lönestatistiken som är komplett. Se tabell 3. Där används standard för svensk yrkesklassificering, SSYK.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Yrkeskategorier med följande SSYK-koder är de som vi bedömer kommer att arbeta med det som nu föreslås förändras i reglerna:

1361	Divisionschefer, Arbetschefer nivå 1, Produktionschefer nivå 1
1362	Arbetschefer nivå 2, produktionschefer nivå 2, platschefer
2142	Civilingenjörsyrken inom bygg och anläggning, inklusive konstruktörer
3112	Ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning, inklusive entreprenadingenjörer, mätningstekniker, utsättare mm

Tabell 3. Beräkning av timkostnad utifrån yrke och månadslön.

Yrke (SSYK)	Månadslön (ML) i kr	Månadskostnad (MK) i kr inkl. arbetsgivaravgift och pension (ML x 1,3142 x 1,12)	Timkostnad i kr (MK/ (22 arbetsdagar x 8 timmar))
1361	58 100	85 518	485
1362	47 500	69 915	397
2142	44 900	66 088	376
3112	41 100	60 495	344

Lönekostnad har beräknats genom att lägga arbetsgivaravgift 31,42 procent och semesterersättning 12 procent till lönesumman. Timlön har beräknats genom att dividera månadslön med 22 arbetsdagar i snitt per månad multiplicerat med 8 arbetstimmar i snitt per dag. Avrundningar har gjorts för de sammanräknade beloppen.

7.10 Sammanfattning av beräknade kostnader

Nedan finns sammanfattningar av beräknade kostnader som de nya föreslagna bestämmelserna kan medföra. I tabell 4 anges sammanslagna kostnader för alla projekt. De summor som anges i tabellen är de totala kostnaderna för alla projekt. I tabell 5 anges kostnader per projekt, dels uppdelat på små respektive stora projekt, dels per snittprojekt. Vi har delat upp projekten så att de projekt som är av en sådan omfattning att de kräver en förhandsanmälan till Arbetsmiljöverket räknas som stora projekt. Det anmäls cirka 8 000 sådana projekt per år. Övriga projekt räknas som små, vilket är ungefär 92 000 projekt.

Kostnader av engångskaraktär anges som initial kostnad och bedöms infalla endast under det första året. Löpande kostnader anges som årlig kostnad och bedöms återkomma varje år, både i nya projekt och i projekt som löper på under flera år. Total kostnad första året beräknas som summan av de initiala kostnaderna och de årliga kostnaderna.

Tabell 4. Beräknade totalkostnader som förändringarna i föreskriftsförslaget kan medföra, för alla byggprojekt.

	Initial kostnad för alla projekt (tkr)	Årlig totalkostnad för alla projekt (tkr)	Total kostnad första året (tkr)
Byggherrar	23 323	124 746	23 323 + 124 746 = 148 069
Bas-P	27 451	6 063	27 451 + 6 063 = 33 514
Bas-U	37 109	69 078	37 109 + 69 078 = 106 187
Projektörer	19 427	0	19 427
Den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar	268	5 602	268 + 5 602 = 5 870
Totalt för alla projekt	107 578	205 489	107 578 + 205 489 = 313 067

Tabell 5. Beräknade totalkostnader som förändringarna i föreskriftsförslaget kan medföra, per projekt.

	Initial kostnad per projekt	Årlig kostnad per projekt	Total kostnad första året per projekt
Litet byggprojekt	80 444 000 kr / 92 000 projekt = ca 900 kr	96 392 000 kr/ 92 000 projekt = ca 1000 kr	900 kr + 1 000 kr = ca 1 900 kr
Stort byggprojekt	27 134 000 kr / 8 000 projekt = ca 3 400 kr	109 097 000 kr/ 8 000 projekt = ca 13 600 kr	3 400 kr + 13 600 kr = ca 17 000 kr
Snitt per projekt	107 578 000 kr/ 100 000 projekt = ca 1 100 kr	205 489 000 kr/ 100 000 projekt = ca 2 100 kr	313 067 000 kr/ 100 000 projekt = ca 3 100 kr

De föreslagna nya eller förändrade bestämmelserna i föreskrifterna om arbetsmiljöregler vid planering, projektering och samordning – för dig som är byggherre, projektör eller byggarbetsmiljösamordnare uppskattas leda till en tillkommande initial kostnad av 107 578 000 kr och en årlig kostnad av 205 489 000 kr. Under det första året motsvarar det en totalkostnad på 313 067 000 kr. De kostnaderna är summan av beräknade kostnader för alla de cirka 100 000 byggprojekt som genomförs varje år.

Utslaget per projekt motsvarar det i snitt knappt 1 100 kr i initial kostnad och knappt 2 100 kr i årlig kostnad, totalt 3 100 kr i snitt per projekt det första året. Stora projekt beräknas få ungefär fyra gånger högre initial kostnad och 13 gånger högre årlig kostnad än små projekt. För ett litet projekt beräknas totalkostnaden första året bli 1 900 kr i snitt (med ett spann på 1 300 – 3 100 kr) och därefter cirka 1 000 kr i årlig kostnad. För ett stort projekt beräknas totala kostnaden första året bli 17 000 kr i snitt (med ett spann på 7 800 – 20 600 kr), därefter cirka 13 600 kr per år.

De högsta totala kostnaderna bedöms byggherrarna få, därefter kommer de företag som har funktionen Bas-U. Byggherrarna bedöms också få de högsta årliga kostnaderna. Bas-U-företagen bedöms få de högsta initiala kostnaderna. Bas-P-företagen bedöms främst få initiala kostnader, och projektörerna bedöms endast få initiala kostnader. De lägsta kostnaderna bedöms den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar få.

De enskilda bestämmelser som beräknas medföra högst kostnader är att byggherren ska organisera och leda arbetsmiljöarbetet i byggprojektet (totalt cirka 74 miljoner kr), att Bas-U ska se till att alla i projektet får en introduktion (cirka 60 miljoner kr), att alla aktörer behöver information om de nya bestämmelserna (cirka 51 miljoner kr), att alla aktörer ska ha rutiner för arbetsmiljöarbetet (cirka 24 miljoner kr), att byggherren ska följa upp arbetsmiljöarbetet (cirka 23 miljoner kr) samt att introduktion, information och instruktioner är tillgängliga för alla, vilket kan kräva översättningar (cirka 20 miljoner kr).

I Sonders rapport¹³ uppskattas kostnaderna bli ungefär 50 000 kr per projekt. De intervjuade personerna har uppskattat kostnaderna utifrån sina erfarenheter av stora projekt. I rapporten påpekar en av de intervjuade byggherrerepresentanterna att det finns ett positivt samband mellan bättre arbetsmiljöarbete och minskade kvalitetsbrister, vilket kan innebära att den förbättrade kontrollen kan ha en viss kostnadsdämpande effekt över tid. Det innebär att kostnader som läggs på att förbättra arbetsmiljöarbetet sannolikt vägs upp till stor del av minskade kostnader för kvalitetsbrister.

Vår beräkning av snittkostnad per projekt ligger lägre än vad Sonder har uppskattat den till. Det kan bero på följande:

- De projekt som avses i Sonders rapport hör till de större av de projekt som kräver förhandsanmälan, så deras kostnad hamnar högre än vår framräknade snittkostnad för stora projekt.
- Sonder har räknat ihop totalkostnaden för ett byggprojekt även då det pågår under flera år, och våra uppskattade siffror gäller för ett år.
- De skattningar som vi gjort kan vara lägre än de skattningar Sonder gjort, även om vi har utgått från samma intervjuvar.

¹³ Sonders rapport Underlag till konsekvensutredning Föreskriftshäfte 1:2 Byggherrar m fl. Arbetsmiljöverkets diarienummer 2018/003494-26.

Om ett stort byggprojekt pågår i 3 år, blir det i snitt 44 200 kr i utökade kostnader på grund av de föreslagna förändringarna i bestämmelserna. Det består av initial kostnad på 3 400 kr och årlig kostnad på 13 600 kr x 3 år. Våra uppskattningar visar dock att det finns ett spann för de stora projektens kostnader, beroende på om projektet berörs av alla bestämmelser eller inte. Den initiala kostnaden för stora projekt uppskattas till 2 500 – 3 700 kr och den årliga kostnaden till 5 300 - 16 900 kr.

Kostnaden för ett 3-årigt projekt kan alltså ligga inom följande spann enligt våra beräkningar:

Lägsta kostnaden för 3-årigt stort projekt: $2\,500 + 3 \times 5\,300 \text{ kr} = 18\,400 \text{ kr}$

Högsta kostnaden för 3-årigt stort projekt: $3\,700 + 3 \times 16\,900 \text{ kr} = 54\,400 \text{ kr}$

Vår och Sonders olika uppskattningar visar då att den utökade kostnaden för ett stort byggprojekt blir mellan 18 400 kr och 54 400 kr för hela projektiden.

Med utgångspunkt i Boverkets rapport ser vi att kvalitetsbrister leder till stora kostnader, uppskattningsvis 83-111 miljarder kr. Vid intervjuer med representanter och vid arbetsmiljöinspektioner har framkommit att branschen ser ett samband mellan ett bra arbetsmiljöarbete och minskade kostnader för kvalitetsbrister. Eftersom även studier uppvisar att nyttan med arbetsmiljösatsningar överträffar kostnaderna med relationen 3:1, kan vi konstatera att de ökade kostnaderna för de förändrade bestämmelserna troligtvis uppvägs av minskade kostnader. Vi bedömer att reglerna kommer att ge bättre förutsättningar för att förebygga ohälsa och olycksfall i byggbranschen och därmed öka samhällsnyttan.

8. Beskrivning av förslaget och dess konsekvenser – paragraf för paragraf

8.1 Allmänna bestämmelser kap. 1

Sammanfattning av kostnader i kap. 1

Bestämmelserna i detta kapitel bedöms inte medföra några förändrade kostnader.

Varför föreskrifterna finns 1 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som anger syftet att förebygga ohälsa och olycksfall under bygg- och bruksskedet av en byggnad eller annan anläggning. Bestämmelsen anger vidare att de ansvariga ska skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö redan vid planeringen, projekteringen och byggarbetsmiljösamordningen av ett byggnads- eller anläggningsarbete, samt vid utformningen av arbetsplatser.

I de gällande föreskrifterna finns det bestämmelser om att förebygga arbetsmiljörisker i byggskedet. De tillkommande bestämmelserna om projektering för arbetsmiljön i bruksskedet kommer från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning. Läs mer om detta i avsnitt 7 under rubriken "Förebygga risker i arbetsmiljön under både bygg- och bruksskedet".

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Då gäller föreskrifterna 2 §

Beskrivning

Bestämmelsen anger att föreskrifterna gäller vid planering, projektering och utförande av byggnads- och anläggningsarbeten. Det är arbeten som behövs för att uppföra, underhålla, ändra och riva en byggnad eller annan anläggning.

Föreskrifterna gäller också projekteringen för utformningen av arbetsplatser i anslutning till och i byggnader eller andra anläggningar.

Detta är en omarbetad bestämmelse som består av delar från 1 § i gällande föreskrifter samt 2 § i de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

Exempellistan i nu gällande 1 § är flyttad till allmänt råd. Anledningen är att det är en icke uttömmande lista med exempel på vad som kan vara byggnads- eller anläggningsarbeten. I stället har delar från allmänna råden till 1 § lyfts upp; ”uppföra, underhålla, ändra och riva en byggnad eller annan anläggning”.

Att föreskrifterna gäller sådan projektering som föregår byggnads- eller anläggningsarbete till den del projekteringen inverkar på arbetsmiljön för dem som utför arbetet har förenklats till att föreskrifterna gäller vid planering och projektering.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Vem föreskrifterna riktar sig till 3 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som anger vem föreskrifterna riktar sig till. Den är hämtad ur inledningstexten (Bakgrund s. 30) till de nu gällande allmänna råden. Det innebär ingen ändring i sak eftersom dessa redan omfattas av gällande bestämmelser.

Kostnader och andra konsekvenser

I de fall en viss bestämmelse i föreskrifterna innebär nya eller mer omfattande krav för något av ansvarssubjekten redovisas kostnader och andra konsekvenser i avsnittet för respektive bestämmelse.

Definitioner 4 §

Beskrivning

Omarbetad bestämmelse som anger definitioner. Definitionslistan består nu av 24 definitioner mot tidigare 4. De flesta definitionerna har delar från nu gällande paragrafer eller allmänna råd men en del av definitionerna är helt nya och vissa begrepp har ändrats. Dessa har samlats på en plats, för att hjälpa läsaren att förstå föreskrifterna bättre och för att ensa begrepp inom branschen. Det har också behövts fler definitioner eftersom en del allmänna råd har tagits bort. I bilaga 1 finns beskrivning och konsekvens för varje separat definition.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Kostnader och andra konsekvenser

Paragrafen innebär att flera definitioner har lagts till, vilket kan leda till att aktörerna får enklare att förstå vilka bestämmelser de omfattas av. Genom att begrepp som förekommer i föreskrifterna definieras, kan det också bli lättare för de ansvariga att förstå vad de ska göra. Konsekvenser för respektive begrepp beskrivs i bilaga 1.

8.2 Byggherren ska organisera och leda arbetsmiljöarbetet kap. 2

Om intervjuerna

Intervjuer om de nya bestämmelserna för byggherrar genomfördes med tre personer. En av dem representerade föreningen Byggherrarna, som företräder professionella byggherrar och har cirka 110 medlemmar inom bland annat fastighetsbranschen, industrin och offentlig sektor. Medlemmarna anges svara för ungefär en tredjedel av alla byggprojekt i Sverige och den intervjuade hade själv lång erfarenhet av byggherrrollen. En annan var ordförande för en bostadsrättsförening med 110 lägenheter, som anlitar en teknisk förvaltare för sina i snitt tre byggprojekt per år. Den tredje personen företrädde den tekniska förvaltare som bostadsrättsföreningen anlitar, och de hanterar byggprojekt på i snitt 15-20 miljoner kr per år.

De som intervjuats menar att konsekvenserna av de tillkommande reglerna för byggherrar är små i förhållande till konsekvensen av att göra en ambitionsnivåhöjning i branschen för att leva upp till de regler som redan gäller i dag. De resonerar även kring vinster i kvalitet: det finns ett positivt samband mellan att förbättra arbetsmiljöarbetet och att få bättre kvalitet i byggprojekten med minskade kvalitetsbristkostnader som följd. Det är rimligt att anta att en stor andel av de minskade kvalitetsbristkostnaderna tillfaller byggherrarna.

Om kostnadsberäkningarna

I kapitel 2 har vi använt löneuppgifter för SSYK-kod 3112 för ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning. Vi antar att många av de som är byggherrar hör till den gruppen. Timkostnaden för dem är i snitt 344 kr per timme inklusive arbetsgivaravgift och pensionsavgift.

Sammanfattning av kostnader i kapitel 2

Initial uppskattad kostnad för alla byggherrar det första året: 23 323 000 kr.

Årlig totalkostnad för alla byggherrar: 124 746 000 kr.

Total kostnad för alla byggherrar det första året blir alltså: 148 069 000 kr.

Kostnad per projekt blir i snitt cirka 200 kr i initial kostnad och cirka 1 200 kr i årlig kostnad, cirka 1 500 kr det första året.

För ett stort projekt blir initial kostnad 300 kr och årlig kostnad 5 500 kr.

För ett litet projekt blir initial kostnad 200 kr och årlig kostnad 900 kr.

Det är bestämmelserna i 1-4, 8, 11, 18, 20 och 21 §§ som beräknas leda till extra kostnader. 1 § om att leda och organisera arbetsmiljöarbetet i byggprojektet är den bestämmelse som bedöms kosta mest för byggherren att uppfylla.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Kostnaderna bör ställas i relation till andra kostnader som kan minskas genom de nya bestämmelserna för byggherren, Bas-P, Bas-U och projektörer. Bestämmelserna borde leda till färre olycksfall och mindre ohälsa, färre produktionsstopp samt ökad kvalitet i byggprojekten. Alla dessa kostnadsbesparingar borde gagna byggherrarna i slutänden.

Byggherren ska organisera och leda arbetsmiljöarbetet 1 §

Beskrivning

Ny bestämmelse, en övergripande "portalparagraf" som innebär att byggherren ska organisera och leda arbetsmiljöarbetet i byggprojektet från det att man börjar planera och projektera, fram till färdigställandet. Byggherren ska klargöra hur arbetsmiljöarbetet ska ledas så att det är tydligt för aktörerna i projektet. Byggherren ska också se till att det finns tillräckliga resurser för att förebygga arbetsmiljörisker under byggskedet, både i den egna organisationen och hos övriga aktörer i projektet.

Kostnader och andra konsekvenser

Förtydligandet innebär ett större krav på att byggherren är mer aktiv under hela projektet än vad som tidigare uttryckligen har krävts.

Enligt gjorda intervjuer är det vanligt att det är entreprenörerna som förväntas se till att arbetsmiljöreglerna efterlevs, och byggherren följer upp genom möten under byggprojektet. Det framkom att det har varit vanligare tidigare, när byggherren ofta var en byggmästare, att byggherren hade bättre kompetens och kapacitet för arbetsmiljöarbetet, men i dag har byggherren själv sällan detaljkunskaperna om byggprocessen. Byggherrarnas representant anger att konsekvenserna av de tillkommande reglerna är små i förhållande till konsekvenserna av att göra en ambitionsnivåhöjning för att leva upp till de regler som redan gäller.

Arbetsmiljöverket erfar att större byggherrar redan i dag normalt har byggledare i varje byggprojekt, som brukar styra och följa upp projektet som helhet under hela projekttiden, bland annat vad gäller tidplan och kvalitet. Att de personerna även styr och följer projektets arbetsmiljöarbete från start till slut borde vara ett effektivt sätt att uppfylla bestämmelsen.

Omfattningen av arbetsmiljöarbetet kommer att variera över tid beroende på vilka aktiviteter som pågår i byggprojektet.

En konsekvens som den nya bestämmelsen för med sig kan vara att fler privatpersoner och små byggherrar som till exempel bostadsrättsföreningar i större utsträckning kommer att välja bort delad entreprenad för att kunna utse en ställföreträdare. Det saknas statistik över hur många som i dag väljer delad entreprenad i Sverige, och därför har vi inte underlag för att beräkna kostnader för detta. Det är dock rimligt att anta att byggprojekt med totalentreprenad blir bättre planerade, vilket minskar kostnaderna för byggherren. Den eventuellt utökade

kostnaden för att anlita totalentreprenad kan alltså täckas upp av minskade kostnader på grund av bättre planering.

Kostnaderna för att uppfylla bestämmelsen redovisas till viss del i avsnitten för övriga paragrafer i kapitel 2 men här redovisar vi en övergripande kostnad för att leda och organisera arbetsmiljöarbetet i byggprojektet från start till slut.

Vi uppskattar att byggherren behöver avsätta i snitt 4 timmar för att leda och organisera ett stort byggprojekt ur arbetsmiljösynpunkt.

För ett litet projekt uppskattar vi att byggherren behöver lägga i snitt 2 timmar.

8 000 stora projekt x 4 timmar x 344 kr = 11 008 000 kr per år.

92 000 små projekt x 2 timmar x 344 kr = 63 296 000 kr per år.

Total årlig kostnad för alla projekt:

11 008 000 kr + 63 296 000 kr = 74 304 000 kr.

Förebygga arbetsmiljörisker i byggprojektet 2 §

Beskrivning

Första stycket är en ny bestämmelse om att byggherren ska ha metoder för att arbeta enligt grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker i bygg- och bruksskedet. Principerna beskrivs i den nu föreslagna 8 kap. 2 § och handlar bland annat om att identifiera, undvika, bedöma och hantera arbetsmiljöriskerna. I första hand ska man välja att ta bort arbetsmiljöriskerna.

Andra stycket om att byggherren ska se till att bestämmelserna i andra kapitel uppfylls är delvis nytt.

- Nya bestämmelser där det uttrycks på ett tydligare sätt än tidigare att byggherren ska se till att Bas-P och Bas-U uppfyller reglerna om deras respektive arbetsmiljöuppgifter i bygg- och bruksskedet. Detta är ett förtydligande av byggherrens back-up ansvar enligt 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen.
- Motsvarande nu gällande 5-5b §§ om arbetsmiljön i byggskedet, som placerats i det nu föreslagna kapitel 9.
- Motsvarande 7 § i de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning, om planering och projektering för arbetsmiljön i bruksskedet, som placerats i det nu föreslagna kapitel 10.
- Motsvarande nu gällande 8, 12 a och 14 §§ om arbetsmiljöplanen, som placerats i det nu föreslagna kapitel 11.

Tredje stycket är en hänvisning till regler i det nu föreslagna kapitel 5 som gäller då ställföreträdare anlitas. Se konsekvensutredning för kapitel 5.

Fjärde stycket är en ny bestämmelse om att omfattningen av byggherrens arbetsmiljöarbete ska motsvara byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Kostnader och andra konsekvenser

Första stycket: En konsekvens kan bli att det i större utsträckning än i dag blir byggherren som tidigt i projektet planerar och projekterar på ett sätt så att arbetsmiljörisker inte uppstår vid ett senare skede, i stället för att utföraren/entreprenören löser arbetsmiljörisker när de uppstår på plats.

Intervjuerna som gjorts indikerar att byggherrar inte har tillräcklig detaljkunskap om byggprocessen för att till exempel veta vilka risker som kan undvikas och hur kvarvarande risker kan hanteras på ett bra sätt. Den nya bestämmelsen i första stycket skulle alltså kräva mycket av byggherren för att uppfyllas. Samtidigt är det inte förenligt med dagens gällande bestämmelser att byggherren saknar kapacitet och kompetens för att uppfylla de grundläggande principerna i kapitel 8. Eftersom dagens bestämmelser inte uppfylls fullt ut så blir det svårt att skilja ut vad som skulle vara tillkommande kostnader för att uppfylla bestämmelserna i första stycket.

Genom att förtydliga kraven blir det som ovan nämnts svårare att skjuta fram lösningar. För hela byggprojektet borde förändringen inte innebära någon egentlig kostnadsökning eftersom kravet på att omhänderta riskerna i tidigt skede redan gäller. I vissa fall kan kostnaderna i stället komma att minska, eftersom en hantering i ett sent skede kan kräva åtgärder i form av omprojektering med mera vilket innebär merkostnader.

Andra stycket första och andra punkten bedöms inte leda till några konsekvenser, eftersom byggherren redan i dag har ansvar för Bas-P:s och Bas-U:s uppgifter.

Konsekvenser för andra stycket tredje punkten beskrivs i konsekvensutredningen för det nu föreslagna 9 kap.

Konsekvenser för andra stycket fjärde punkten beskrivs i konsekvensutredningen för det nu föreslagna 10 kap.

Konsekvenser för andra stycket femte punkten beskrivs i konsekvensutredningen för det nu föreslagna 11 kap.

Konsekvenser för tredje stycket beskrivs i konsekvensutredningen för det nu föreslagna 5 kap.

Fjärde stycket innebär att de byggherrar som i dag inte bedriver ett arbetsmiljöarbete som motsvarar byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå behöver anpassa sitt arbete.

Indirekt är detta en regel som redan finns i 3 kap 6 § 1 arbetsmiljölagen där det framgår att byggherren ska beakta arbetsmiljösynpunkter och då krävs att arbetsmiljöarbetet anpassas till det aktuella byggprojektet.

För det fjärde stycket är det svårt att urskilja vad som är kostnader för att uppfylla redan gällande krav och vad som är kostnader för att uppfylla det tillkommande kravet.

Sammantaget bedömer vi att byggherrar generellt behöver ökad kunskap inom något eller flera områden för att kunna uppfylla de nya föreskrifterna. De kunskaperna kan användas vid alla deras byggprojekt.

Under första året behöver byggherrarna information eller utbildning gällande de nya bestämmelserna i dessa föreskrifter. Varje byggherre behöver detta vid ett tillfälle, och vi uppskattar att de vanligtvis arbetar med många projekt varje år. En informationsinsats eller utbildning bör ta max en halvdag. Vi uppskattar att kostnaden för byggherrarnas information kan slås ut på i snitt 10 projekt under ett år.

Total initial kostnad för alla projekt första året: 4 timmar x 344 kr
x 100 000 byggprojekt / 10 byggprojekt per byggherre = 13 760 000 kr
(varav 1 101 000 kr för alla stora projekt och 12 659 000 kr för alla små projekt).

Mål för arbetsmiljöarbetet i byggprojektet 3 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att byggherren ska sätta upp tydliga och uppföljningsbara mål för arbetsmiljöarbetet. Det ska göras redan vid planeringen och projekteringen. Syftet är att förebygga arbetsmiljörisker i byggskedet. Om det krävs en arbetsmiljöplan i projektet, ska målen dokumenteras i den.

Bestämmelsen är en konkretisering av en del av kravet på en övergripande enhetlig policy enligt punkten g) i artikel 6.2 om de allmänna principerna för att förebygga risker i ramdirektivet 89/391/EEG, som byggplatsdirektivet hänvisar byggherren till i artikel 4.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med en teknisk förvaltare sätter de ofta 3-5 arbetsmiljömål som är mätbara i de större byggprojekten. Det kan till exempel handla om risker för fallolyckor. Om de ska sätta mål även i de mindre byggprojekten blir det lite mer arbete i projekteringsskedet, men mallarna finns och de uppskattar att det knappt blir någon mertid för dem.

Det är rimligt att anta att det kommer att tas fram mallar för byggprojekt i olika storlekar och att de sedan kommer att anpassas till respektive byggprojekt av de flesta byggherrar.

Arbetsmiljömålen behöver anpassas till varje byggprojekt. Vi bedömer att det finns en variation från att det knappt innebär någon mertid till att det i komplexa projekt kan behövas några timmar för att ta fram, förankra och besluta arbetsmiljömålen. För små byggprojekt uppskattar vi att detta moment innebär en ringa kostnad. För stora byggprojekt kan det handla om två arbetstimmar i snitt.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Årlig kostnad för stora byggprojekt: 8 000 stora byggprojekt x 2 timmar
x 344 kr per timme = 5 504 000 kr.

Rutiner för arbetsmiljöarbetet i byggprojektet 4 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som ställer krav på byggherren att själv ha rutiner för hur arbetsmiljöarbetet ska ledas för att förebygga arbetsmiljörisker i byggskedet och se till att Bas-P och Bas-U har rutiner för att leda sitt arbetsmiljöarbete. Rutinerna ska omfatta hur arbetsmiljöriskerna ska hanteras under planeringen, projekteringen och byggskedet.

I guiden till byggplatsdirektivet beskrivs planerings- och projekteringsstadiet och rekommendationen är att övergripande projektledningsrutiner på arbetsmiljöområdet ska fastställas och tillämpas (rubrik 4.1.1 i guiden).

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med Föreningen Byggherrarna kan bestämmelsen kräva merkostnader för byggherren. Hur stora merkostnaderna blir beror på vilken kompetens och vilka resurser som redan finns hos byggherren. Enligt intervju med teknisk förvaltare verkar de inte räkna med att det tar mycket resurser i anspråk att ta fram egna rutiner för att leda sitt arbetsmiljöarbete.

Det är ändå rimligt att anta att det blir en viss initial kostnad för att ta fram en rutin, exempelvis en mall för det. Vår egen erfarenhet från inspektioner visar att det finns byggherrar som har arbetat fram rutiner redan och att de uttrycker att de kan komma snabbare igång med nya projekt, att de kan leda sina projekt på ett enhetligt och effektivt sätt och därmed kan minska sina kostnader.

Varje byggherre behöver ta fram rutiner vid ett tillfälle. Om det tar i snitt 2 timmar för mindre projekt och 4 timmar för större projekt och varje företag eller organisation som agerar byggherre hanterar i snitt 10 projekt per år, blir den initiala kostnaden:

8 000 stora byggprojekt / 10 byggprojekt per byggherre x 4 timmar
x 344 kr per timme = 1 101 000 kr.

92 000 små byggprojekt / 10 byggprojekt per byggherre x 2 timmar
x 344 kr per timme = 6 330 000 kr.

Total initial kostnad för alla projekt: 1 101 000 kr + 6 330 000 kr = 7 431 000 kr.

Tidsplanering 5 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse från nu gällande 5 a och 5 b §§ om den tidsplanering som byggherren ska göra. Följande tillägg har gjorts:

"Därför ska byggherren se till

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

- att det upprättas en realistisk tidplan för projektet. [första punkten]
- att arbetsmoment som kan medföra risker då de utförs samtidigt skiljs åt, antingen i tid eller rum. [fjärde punkten]"

Andra stycket 1 är ett förtydligande av nu gällande regler. En realistisk tidplan är en förutsättning för att uppfylla nu gällande krav i 5a § om att byggtiden och tiderna för deletapperna ska vara så väl tilltagna att arbetena kan utföras i sådan takt att risk för ohälsa och olycksfall undviks.

Andra stycket 4 om att separera riskfyllda arbetsmoment i tid eller rum finns redan i nu gällande 21 §, som anger att arbetet ska planeras så att olika verksamheter inte sammanfaller i tid och rum så att arbetsmiljörisker uppstår. Bestämmelsen kan i nuvarande föreskrifter gälla alla ansvarssubjekten eftersom den inte riktas specifikt mot någon av dem. I detta kapitel anges det uttryckligen att bestämmelsen gäller för byggherrar, motsvarande finns för andra ansvarssubjekt. Att beakta arbetsmoment som utförs samtidigt eller efter varandra är också centralt i artikel 4 i byggherrens arbetsmiljölagen som gäller för byggherren.

Kostnader och andra konsekvenser

Intervjuer som gjorts indikerar att byggherren behöver större kompetens än i dag för att kunna uppfylla bestämmelsen. I intervjuerna nämns även arbetstidens förläggning, och där nämnde Föreningen Byggherrarna att ackordslöner kan vara ett problem för att hantera arbetstidens förläggning, medan den tekniska förvaltaren inte förlägger någon arbetstid på obekvämt arbetstid.

Bestämmelsen i andra stycket 1 innebär att byggherren behöver se till att den tidplan som upprättas tar hänsyn till arbetsmiljön för de som ska arbeta i byggprojektet, exempelvis värdera en föreslagen tidplan som en projektör eller entreprenör har tagit fram. I de fall då nuvarande bestämmelser uppfylls blir det inga andra konsekvenser än att se till att tidplanen är realistisk.

Bestämmelsen i andra stycket 4 gäller redan för byggherren.

I de fall då nuvarande bestämmelser uppfylls leder inte bestämmelsen till förändrade kostnader.

Uppföljning av tidplanen 6 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att byggherren löpande ska följa upp att tidplanen möjliggör en säker och hälsosam arbetsmiljö. Vid behov ska den justeras och åtgärder ska vidtas.

Den är ett förtydligande av nu gällande 5 a § som anger att byggtiden och tiderna för deletapperna ska vara så väl tilltagen att arbete kan utföras i en sådan takt att risk för ohälsa eller olycksfall undviks.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär att det nu tillkommer ett uttryckligt krav på byggherren att följa upp tidplanen utifrån arbetsmiljöaspekter, och eventuellt justera tidplanen eller vidta andra åtgärder specifikt för att förhindra risk för olycksfall eller ohälsa. Redan i dag hålls täta möten i ett byggprojekt för att följa upp att tidplanen hålls, så det borde inte behövas nya möten för att uppfylla detta krav. Nödvändiga justeringar av tidsplanen och andra åtgärder borde enbart kräva ringa resurser jämfört med att uppfylla det som redan ingår i byggherrens ansvar att beakta arbetsmiljön i byggskedet under vare skede av planeringen och projekteringen enligt 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen.

Samordna arbetsmiljöarbetet i byggprojektet 7 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att byggherren ska se till att arbetsmiljöarbetet och arbetsmiljösamordningen inleds så snart byggherren börjar planera ett byggprojekt.

Bestämmelsen är ett förtydligande av 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen som anger att byggherren ska se till att arbetsmiljösynpunkter beaktas i varje skede av planeringen och projekteringen.

Kostnader och andra konsekvenser

Vi uppfattar att det råder otydlighet kring när i tiden i ett byggprojekt som arbetsmiljöarbetet och arbetsmiljösamordningen ska inledas. Intentionen i lagen är att arbetsmiljöarbetet ska följa med under hela byggprojektet, och då behöver det påbörjas så snart byggherren börjar planera ett byggprojekt. Att kravet nu förtydligas i föreskriftstext bedöms inte kräva några tillkommande resurser. Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Arbetsorganisationen 8 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att byggherren ska förebygga att arbetsorganisationen i byggprojektet påverkar samarbetet och de sociala relationerna mellan aktörerna på ett negativt sätt under projekteringen och byggskedet.

Bestämmelsen har sitt ursprung i artikel 8 i byggplatsdirektivet som hänvisar till artikel 6 i ramdirektivet: "Då arbetet pågår skall de principer som fastställts i artikel

6 i direktiv 89/391/EEG tillämpas, särskilt i fråga om ... i) samarbetet mellan arbetsgivare och egenföretagare, ..."

Enligt artikel 6 i ramdirektivet (89/391/EEG) ska arbetsgivaren verkställa åtgärder med utgångspunkt från bland annat denna allmänna princip för förebyggande arbete: g) utveckla en enhetlig övergripande policy för det förebyggande arbetet, vilken omfattar teknik, arbetsorganisation, arbetsbetingelser, sociala relationer och påverkan från faktorer i arbetsmiljön.

Byggherren och samordnarna är de som kan förebygga exempelvis kränkande särbehandling mellan personer inom samma byggprojekt som har olika arbetsgivare. Ingen enskild arbetsgivare kan styra över hela projektet om det ingår flera arbetsgivare.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär att byggherren måste ta hänsyn till sociala och organisatoriska arbetsmiljöfrågor när arbetsorganisationen i byggprojektet upprättas. Exempel på faktorer som byggherren bör tänka på är samarbetsformer i byggprojektet, antal led av entreprenörer, hur kommunikation mellan olika aktörer sker och hur mycket säkerhetskulturen mellan olika entreprenörer skiljer sig åt, eftersom dessa faktorer kan påverka sociala relationer i ett byggprojekt.

Det finns flera initiativ som bidrar till att förbättra samarbetet och de sociala relationerna inom byggprojekten i byggbranschen. Till exempel nätverket Håll nollan som bland annat syftar till att det inte ska ske några dödsolyckor och där många större företag och organisationer inom byggbranschen är med. Ett annat exempel är projektet Stoppa machokulturen som syftar till att skapa en inkluderande och jämställd byggbransch och som drivs av Svenska Byggnadsarbetareförbundet och Byggcheferna (en förening inom Ledarna).

Dessa initiativ visar att det finns ett behov av förbättringar inom branschen. Det är rimligt att anta att de initiativen underlättar för vissa byggherrar i att hitta arbetssätt som kommer åt det som den föreslagna bestämmelsen handlar om. Därför bedömer vi att det för dem är en ringa kostnad att uppfylla den nya bestämmelsen.

Det finns också exempel på byggprojekt där det bara är ett företag som utför hela arbetet, och som även är ställföreträdare för byggherren. Eftersom de använder sina egna anställda är de redan arbetsgivare och ska redan arbeta med dessa frågor, eftersom de omfattas av föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö. Utifrån intervjuerna vi gjort antar vi att det är byggprojekt som låter utföras både av privatpersoner och bostadsrättsföreningar som hör till den här gruppen. Även för denna grupp bedömer vi att det är en ringa kostnad att uppfylla den nya bestämmelsen.

Vi uppskattar att initiativen i branschen når hälften av de stora byggprojekten och en fjärdedel av de små. Vi uppskattar att ytterligare en fjärdedel av de små

projekten genomförs av en enda entreprenör som dessutom ofta är ställföreträdande byggherre. Byggherrarna för resterande byggprojekt behöver troligen lägga viss tid på att planera arbetsorganisationen, till exempel genom att inkludera det i handlingarna för upphandling eller ta upp det vid första byggmötet. Byggherren borde kunna återanvända sina strategier från projekt till projekt. Om det i snitt tar fyra timmar extra för byggherrar som driver stora byggprojekt och en timme extra för byggherrar som driver små byggprojekt, och varje företag eller en organisation som agerar byggherre hanterar i snitt 10 projekt per år så blir den initiala kostnaden:

8 000 stora byggprojekt x 50 % x 4 timmar x 344 kr/10 byggprojekt per år
= 550 000 kr.

92 000 små byggprojekt x 50 % x 1 timme x 344 kr/10 byggprojekt per år
= 1 582 000 kr.

Total initial kostnad för alla projekt: 550 000 kr + 1 582 000 kr = 2 132 000 kr.

Välja lämpliga byggarbetsmiljösamordnare, Bas-P och Bas-U 9 §

Beskrivning

Förtydligande av nu gällande 6 § första stycket om att den Bas-P respektive Bas-U som byggherren utser ska förfoga över lämpliga personer för uppdraget. En lämplig person för uppdraget är den som har den utbildning, kompetens och erfarenhet som behövs för arbetsmiljöarbetet, med hänsyn till byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå.

Det nya är sista bisatsen "med hänsyn till byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå". Det är ett förtydligande av vilken utbildning, kompetens och erfarenhet det är som behövs för arbetsmiljöarbetet. I de allmänna råden till nu gällande 6 § står att "Storleken och karaktären på det byggprojekt som ska samordnas är avgörande för hur omfattande erfarenhet som behövs".

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär att byggarbetsmiljösamordnare i ett mindre och enklare projekt behöver ha mindre erfarenhet än i ett stort och komplext projekt. Detta gäller redan indirekt eftersom byggarbetsmiljösamordnare redan enligt nu gällande bestämmelse ska ha den erfarenhet som behövs.

De byggherrar som i dag anlitat byggarbetsmiljösamordnare som saknar den utbildning, kompetens eller erfarenhet som motsvarar byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå kan behöva anlita någon annan.

Kostnader redovisas i konsekvensutredning för de nu föreslagna 3 kap. 2 § och 4 kap. 2 §.

Styrka kvalifikationerna hos Bas-P och Bas-U 10 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande bestämmelse från 6 § andra stycket om att byggherren ska kunna styrka kvalifikationerna hos byggarbetsmiljösamordnarna.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Välja Bas-P och Bas-U som kommer att avsätta tid och personal 11 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som reglerar att byggherren ska välja Bas-P och Bas-U som kommer att avsätta tillräckligt med tid och personal för arbetsmiljöuppgifterna, så att projektet kan genomföras på ett säkert sätt utifrån angiven tidplan.

Bestämmelsen kompletterar och förtydligar nu gällande 6 §. Där anges att Bas ska vara en person "som själv har, eller förfogar över personer som har, den utbildning, kompetens och erfarenhet som behövs för att kunna utföra de uppgifter som åligger en byggarbetsmiljösamordnare enligt arbetsmiljölagen och dessa föreskrifter", samt att Bas "får, av de personer han förfogar över, i samordningsarbetet endast använda dem som har kvalifikationer enligt första stycket."

Kostnader och andra konsekvenser

Indirekt kan byggherren redan anses behöva följa detta krav. Byggherren behöver redan enligt gällande bestämmelser utse lämpliga byggarbetsmiljösamordnare och kunna styrka deras kvalifikationer. Enligt den nya bestämmelsen ska byggherren också uttryckligen försäkra sig om att Bas-P och Bas-U kommer att avsätta tillräcklig tid och personal för uppdraget innan Bas-P och Bas-U utses, till exempel genom att be dem beskriva detta i underlagen till upphandlingen eller muntligt.

Konsekvenserna av att sedan följa upp Bas-P och Bas-U beskrivs i konsekvensutredningen för den nu föreslagna 2 kap. 20 §.

Enligt intervju med teknisk förvaltare tror de att upphandling av Bas-P och Bas-U kommer att bli dyrare om de ska kunna uppfylla bestämmelsen. En siffra de nämner är 10 procent ökad kostnad för Bas-P och 2-4 procent ökad kostnad för Bas-U för deras del, vilket är en marginell del av hela kostnaden för projektering respektive hela byggprojektet.

Enligt intervju med Byggherrarna går det att uppfylla bestämmelsen genom att skriva in detta tydligt i avtalen, och det bör inte innebära några större förändringar gentemot i dag. Det resonemanget handlar om de stora byggprojekten.

Vi bedömer att det kan uppkomma en kostnad för byggherren för att föra in krav på att byggarbetsmiljösamordnare ska avsätta en viss mängd tid och personal i varje projekt. De ökade kostnader som vi har beräknat för Bas-P och Bas-U finns beskrivna i konsekvensutredningen för de nu föreslagna 3 kap. och 4 kap.

Vi räknar bort de projekt där det bara finns en entreprenör som blir byggherrens ställföreträdare och som troligen utser sig själv till Bas-P och Bas-U, vilket uppskattas till en fjärdedel av de små projekten. Om byggherren behöver lägga i snitt en timme extra för att uppfylla bestämmelsen i stora projekt och 0,25 timmar i små projekt där Bas-P och Bas-U ska utses så blir den årliga kostnaden:

8 000 stora projekt x 1 timme x 344 kr = 2 752 000 kr.

92 000 små projekt x 75 % x 0,25 timmar x 344 kr = 5 934 000 kr.

Total årlig kostnad för alla projekt: 2 752 000 + 5 934 000 = 8 686 000 kr.

Utse Bas-P så snart planeringen och projekteringen startar 12 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att byggherren ska utse Bas-P så snart planeringen och projekteringen av ett projekt påbörjas.

Bestämmelsen är ett förtydligande av 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen, om att byggherren ska se till att arbetsmiljösynpunkter beaktas i varje skede av planeringen och projekteringen, och att byggherren ska utse Bas-P.

Kostnader och andra konsekvenser

Att Bas-P ska utses är inte nytt. Med denna nya bestämmelse kan det bli tydligare när Bas-P senast kan förväntas vara utsedd. Vi resonerar på samma sätt som för 2 kap. 7 § att arbetsmiljöarbetet ska följa med under hela byggprojektet, och då behöver det påbörjas så snart byggherren börjar planera ett byggprojekt. Att kravet nu förtydligas i föreskriftstext bedöms inte ta några tillkommande resurser i anspråk. Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Vad som gäller kring Bas-P och Bas-U 13 §

Beskrivning

Första stycket är en ny bestämmelse med förtydligande av nu gällande bestämmelse i 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen om att det endast får finnas en Bas-P och en Bas-U utsedd vid en given tidpunkt. En byggarbetsmiljösamordnare kan avlösas av en annan.

Andra stycket är en ny bestämmelse om att samma juridiska eller fysiska person kan utses till både Bas-P och Bas-U. Detta står i de allmänna råden till nu gällande 6 §.

Tredje stycket första meningen är en ny bestämmelse om att det vid varje tidpunkt ska stå klart vem som är utsedd till Bas-P respektive Bas-U. Detta står i de allmänna råden till nu gällande 6 §. Tredje stycket andra meningen motsvarar en bestämmelse från nu gällande bilaga 1 om att när en juridisk person är utsedd till byggarbetsmiljösamordnare, ska det framgå vem som är handläggare för samordningsarbetet. Ordet "handläggare" används i stället för "kontaktperson" eftersom branschen använder begreppet handläggare för den som faktiskt utför samordningsarbetet.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Kostnader och andra konsekvenser

Det första stycket menar vi bidrar till att förväntningarna på olika roller inom byggprojektet blir tydligare. I de fall det nya kravet innebär kostnader så har nu gällande bestämmelse i arbetsmiljölagen inte följts.

Andra stycket innebär en förenkling inom framför allt små byggprojekt. Eftersom det redan nämns i nu gällande allmänna råd är det troligt att det inte finns byggprojekt som minskar sina kostnader på grund av detta.

Tredje stycket menar vi bidrar till att förväntningarna på olika roller inom byggprojektet blir tydligare. Eftersom det enligt nu gällande bestämmelser ska finnas Bas-U och Bas-P utsedda vid varje tidpunkt under byggprojektet så är det vår uppskattning att det innebär en ringa kostnad att se till att det är känt. I tredje stycket har ordet "kontaktperson" bytts ut till "handläggare". Vår bedömning är att det inte leder till förändrade kostnader, utan snarare att det kan bli något enklare att förstå eftersom "handläggare" är mer använt i branschen. Att bestämmelsen flyttats från bilaga till paragraf innebär ingen skillnad eftersom båda är paragraftext.

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Välja lämpliga projektörer och entreprenörer 14 §

Beskrivning

Ny bestämmelse i första stycket 2 och 3 som innebär att byggherren ska se till att de entreprenörer som väljs har den arbetsmiljökunskap och erfarenhet som motsvarar byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå. Byggherren ska se till att de projektörer och entreprenörer som väljs kommer att avsätta tillräckligt med tid och personal för arbetsmiljöuppgifterna, så att projektet kan utföras på ett säkert sätt utifrån angiven tidplan.

I guiden till byggplatsdirektivet beskrivs på sid 37: "Byggherrar kan i hög grad påverka arbetsmiljön när de väljer intressenter. Den kan på avgörande sätt bidra till vilken arbetsmiljökultur som projektet ska präglas av..."

Första stycket 1 samt andra stycket motsvarar 5 § från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning om att projektörer ska ha den arbetsmiljökunskap och erfarenhet som motsvarar byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå, att de ska ha kompetens att förebygga de risker som kan antas förekomma i den färdiga byggnaden eller anläggningen, och att det med kompetens avses både kunskap om arbetsmiljöregler och färdigheter att tillämpa kunskaperna.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med Byggherrarna krävs tillräcklig beställarkompetens för att uppfylla bestämmelsen, vilket är något som professionella beställare rimligen hanterar redan i dag.

Enligt intervju med teknisk förvaltare hanteras detta redan i dag. En möjlig situation där den nya bestämmelsen kan innebära merkostnader är när en mindre, nischad firma anlitas för exempelvis en särskild typ av takbeläggning. Om de saknar egen arbetsmiljöexpertis kan det krävas att extra kompetens anlitas, vilket kan bli dyrare.

För att uppfylla nu gällande bestämmelser krävs redan att byggherren väljer projektörer och entreprenörer som har rätt kunskaper i arbetsmiljö. Den nya bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Tydliggöra ansvarsområden i byggprojektets arbetsmiljöarbete 15 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som anger att byggherren ska tydliggöra ansvarsområden i byggprojektets arbetsmiljöarbete. Det ska vara klart för alla som deltar i, eller berörs av, byggprojektet vem som ansvarar för vad och vem de kan vända sig till.

I guiden till byggplatsdirektivet beskrivs följande på sid 81, i 4.1.1 b): Vilka är de viktigaste problemen som man måste ta hänsyn till i inledningen av projekterings- och planeringsstadiet? "Fastställa övergripande projektledningsrutiner på arbetsmiljöområdet så att alla intressenter vet vad de måste göra och hur de bör samarbeta och samordna sitt arbete med andra".

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen ger goda förutsättningar för ett ansvarsfullt arbetsmiljöarbete för de olika aktörerna som är involverade i byggprojektet.

Byggherren behöver tydliggöra vad de olika aktörerna som är delaktiga i projektet ska ansvara för i arbetsmiljöarbetet och om det finns omgivande verksamhet som kan komma att påverkas av byggprojektet. Byggherren behöver också göra tydligt vilket arbetsmiljöansvar som gäller för aktörerna som är inblandade på något sätt. Det är särskilt viktigt där många olika verksamheter påverkas av byggprojektet, som till exempel gallerior.

Vår bedömning är att bestämmelsen inte leder till några förändrade kostnader för små byggprojekt.

Vår bedömning är att det är vanligt med ett flertal aktörer inom stora byggprojekt, så det kan krävas viss tid för att uppfylla bestämmelsen. Det är samtidigt svårt att uppfylla nu gällande bestämmelser utan att vara tydlig med vem som ska göra vad inom arbetsmiljöarbetet i ett byggprojekt. Vi antar därför att den nya bestämmelsen innebär en ringa kostnad för stora byggprojekt.

Byggherrens egen organisation 16 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som reglerar vad som gäller om flera verksamheter inom byggherrens egen organisation är delaktiga i, eller påverkas av, byggprojektet. Byggherren ska då se till att det är tydligt vilken verksamhet som ansvarar för vilka

arbetsmiljöuppgifter. De personer som har fått arbetsmiljöuppgifter ska ha tillräckliga kunskaper för att utföra dessa.

Bestämmelsen har samma ursprung som den nu föreslagna 2 kap. 15 §.

Bestämmelsen kan exempelvis aktualiseras när en skolhuvudman bygger om inne i en skola.

Kostnader och andra konsekvenser

Se konsekvensutredning för den nu föreslagna 2 kap. 15 §.

Gränsdragningar vid flera angränsande byggprojekt 17 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att byggherren ska tydliggöra gränsdragningar mellan byggarbetsplatserna och besluta hur projektens arbetsmiljöarbete ska samordnas om flera skilda byggprojekt pågår samtidigt på samma geografiska område. Om projekten drivs av olika byggherrar är de alla ansvariga att tillsammans göra detta.

I nu gällande 12 a § framgår att om arbetet ska utföras på en plats där annan verksamhet kommer att pågå samtidigt, ska det beaktas i arbetsmiljöplanen.

I guiden till byggplatsdirektivet står det om god praxis på sida 36: "Om det finns flera byggherrar är det bra att skriftligen komma överens om att en byggherre ska ha det övergripande ansvaret för att samordna de övriga byggherrarnas verksamhet."

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med bostadsrättsförening och teknisk förvaltning verkar det som att de sällan berörs av detta.

Enligt intervju med Byggherrarna finns exempel redan i dag på samordning mellan olika byggherrar, men det behövs större fokus på frågan. Ett sätt är att utse en part som har det övergripande samordningsansvaret.

Bestämmelsen innebär att byggherren behöver ha kontroll på om det pågår andra byggprojekt som angränsar till byggarbetsplatsen. Exempel på sådant som kan behöva samordnas är hur de olika projektens Bas-U kan samarbeta, hur kranar som når in över de andra byggarbetsplatsernas gränser ska hanteras och hur man ska använda gemensamma vägar.

Bestämmelsen kan aktualiseras till exempel när Trafikverket bygger väg eller järnväg och kommunen väntsalar eller hållplatser på samma område.

Bestämmelsen innebär inte att några nya åtgärder ska göras, utan att det som redan görs ska samordnas. Det är rimligt att anta att det tar viss tid i anspråk för samtliga byggprojekt som pågår på samma plats att både komma överens om hur samordning ska ske och att samordna arbetet under hela byggprojektet. När

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

samordning inte görs är det rimligt att anta att det dyker upp frågor under arbetets gång som behöver lösas mellan byggprojekten. I vissa fall kan det vara tidsbesparande att införa en samordning från början, och i vissa fall kan det ta extra tid att uppfylla bestämmelsen. Sammantaget är det vårt antagande att bestämmelsen kommer att leda till besparingar snarare än kostnader.

Tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner 18 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att byggherren ska ge rätt förutsättningar för projektering och montering av tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner, genom att se till att projektörer och entreprenörer har kompetens om konstruktionen och se till att det finns en kompetent person som är ansvarig för att konstruktionen som helhet är säker i byggskedet.

Enligt nu gällande 47 § ska formar och tillfälliga stöd utformas, utföras och underhållas så att de med säkerhet motstår de belastningar och påfrestningar de kan komma att utsättas för.

I nu gällande 66 § anges att lämpliga säkerhetsåtgärder ska vidtas för att skydda arbetstagarna mot risker som orsakas av att stabilitet och bärförmåga inte är fullt utbildad under olika stadier av byggskedet eller som orsakas av övergående bräcklighet eller instabilitet hos en konstruktion.

I byggplatsdirektivet bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.1 anges att bärande konstruktioner av metall eller betong, inklusive delar av dessa, formar, prefabricerade element eller tillfälliga stöd får endast monteras och nedmonteras under tillsyn av en kompetent person.

Kostnader och andra konsekvenser

Utifrån intervjuerna som gjorts kan vi konstatera att denna bestämmelse sällan är aktuell för små byggprojekt, och att det inom stora byggprojekt redan har utvecklats en praxis i branschen att ha med en person med helhetsansvar för konstruktionen under byggskedet.

Det som skulle kunna kräva extra resurser är att se till att projektörer och entreprenörer har kompetens gällande konstruktionen i fråga. Det handlar främst om att utse projektörer och entreprenörer med rätt kompetens, och för det krävs en beställarkompetens hos byggherren. Det är rimligt att anta att många byggherrar inom stora byggprojekt har sådan kompetens. De som inte har det kan behöva anlita extern hjälp för att uppfylla bestämmelsen.

Om det innebär att stora byggprojekt i snitt behöver ta in en timmes extern hjälp, med ett konsultpris på 1 500 kr per timme, blir den årliga kostnaden:

8 000 stora byggprojekt x 1 timme x 1 500 kr = 12 000 000 kr.

Se även konsekvenser för 3 kap. 7 § och 4 kap. 18 §, som handlar om att Bas-P respektive Bas-U också ska se till att det finns en kompetent person som är ansvarig för att konstruktionen som helhet är säker i byggskedet.

Tydliggöra Bas-P:s uppgifter 19 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att byggherren ska tydliggöra för berörda vilka uppgifter som Bas-P har enligt 9 kap. i de fall då Bas-P utöver sitt samordningsuppdrag också ska utföra de uppgifter som byggherren ansvarar för enligt 9 kap.

Enligt råden till nu gällande 11 § kan byggherren uppdra åt Bas-P att bevaka alla arbetsmiljöfrågor som blir aktuella under den förberedande planeringen och projekteringen. Där står även att det är viktigt att samordningsaspekterna tydligt redovisas i uppdragen till dem som medverkar i projekteringen.

Kostnader och andra konsekvenser

Konkret innebär bestämmelsen att byggherren behöver informera till exempel projektörer, Bas-U och personer inom sin egen organisation om vilka uppgifter Bas-P har. Bestämmelsen är bara aktuell i de byggprojekt där byggherren lämnar över uppgifter enligt 9 kap. till Bas-P. Informationen kan göras till exempel vid befintliga möten under byggprojektet och bedöms därför ta ringa resurser i anspråk.

Kontrollera och följa upp det förebyggande arbetsmiljöarbetet 20 §

Beskrivning

Delvis ny bestämmelse om att byggherren fortlöpande ska följa upp arbetsmiljöarbetet. Byggherren ska minst se till att Bas-P och Bas-U har de förutsättningar som behövs för att kunna utföra sina arbetsmiljöuppgifter, kontrollera att Bas-P och Bas-U utför sina arbetsmiljöuppgifter, följa upp projektörers och entreprenörers arbetsmiljöarbete och följa upp arbetsmiljömålen.

Byggherren ska vidta åtgärder om det visar sig att någon uppgift inte har utförts på ett tillfredsställande sätt.

Det som avser Bas-P i första stycket 1 motsvarar 10 § i de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning. Resten av paragrafen är ny.

Bestämmelsen har sitt ursprung i byggherrens back-up ansvar som beskrivs i 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen.

Kostnader och andra konsekvenser

Byggherren har enligt nu gällande bestämmelser ett ansvar för att de uppgifter som Bas-P och Bas-U har verkligen blir genomförda. Detta back-up ansvar har här förtydligats.

Med tanke på det långtgående ansvar som byggherren har enligt nu gällande regler är det rimligt att anta att mycket av det som står i bestämmelsen redan görs inom många byggprojekt. Det bekräftas också av intervjuerna som gjorts. Det nämns

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

samtidigt i intervjuerna att det kan behövas extra tid vid befintliga möten för att till exempel följa upp att Bas-P och Bas-U följer sina respektive rutiner för arbetsmiljöarbetet.

De byggprojekt som har en aktiv och delaktig byggherre fungerar ofta bättre och effektivare. Bestämmelsen kan alltså bidra till minskade kostnader i form av till exempel färre produktionsstopp.

Vi räknar på en årlig kostnad för både stora och små byggprojekt. En fjärdedel av de små projekten räknas bort eftersom de uppskattas utföras av en enda entreprenör som också är byggherrens ställföreträdare och Bas-U. Om det i snitt tar fyra extra timmar för större byggprojekt och 0,5 extra timmar för mindre byggprojekt så blir den årliga kostnaden:

8 000 stora projekt x 4 timmar x 344 kr = 11 008 000 kr.

92 000 små projekt x 75 % x 0,5 timmar x 344 kr = 11 868 000 kr.

Total årlig kostnad för alla projekt: 11 008 000 kr + 11 868 000 kr = 22 876 000 kr.

Vidta åtgärder 21 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att byggherren ska vidta åtgärder om denne får veta att någon av projektörerna eller entreprenörerna inte rättar sig efter byggarbetsmiljösamordnaren i frågor som har betydelse för arbetsmiljön.

Bestämmelsen har sitt ursprung i byggherrens back-up ansvar som beskrivs i 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen.

Kostnader och andra konsekvenser

Byggherren behöver agera på något sätt, om Bas-P eller Bas-U informerar om att någon aktör inte följer deras arbetsmiljöanvisningar. Det kan exempelvis handla om att prata med den aktören. För att samordning ska fungera så måste alla följa samordnaren, därför är detta ett krav som redan gäller indirekt. Bas-P och Bas-U har inte avtal med projektörerna respektive entreprenörerna i alla projekt, däremot har byggherren avtal med åtminstone huvudprojektören och huvudentreprenören och borde på så sätt kunna påverka i större utsträckning.

För små byggprojekt antar vi att dessa situationer uppstår så sällan att det inte leder till några förändrade kostnader.

Om situationen uppstår i hälften av de stora byggprojekten, och det i snitt krävs en extra timme för att vidta eventuella åtgärder, blir den årliga kostnaden:

8 000 stora projekt x 50 % x 1 timme x 344 kr = 1 376 000 kr.

Se även konsekvenser för de nu föreslagna 3 kap. 10 § och 4 kap. 23 § om att Bas-P och Bas-U ska informera byggherren ifall aktörer inte rättar sig efter deras arbetsmiljösamordning.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Avbryta eller förändra arbetet 22 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att byggherren ska avbryta eller förändra arbetet i den omfattning som krävs till dess att åtgärder har vidtagits, när arbetet innebär en allvarlig risk för ohälsa eller olycksfall.

Bestämmelsen har sitt ursprung i byggherrens back-up ansvar som beskrivs i 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervjuerna är detta något som branschen har börjat ta med i standardavtalen för stora byggprojekt, så det är rimligt att anta att många byggherrar redan har detta arbetssätt.

Situationer med så allvarliga arbetsmiljörisker borde inte uppkomma i byggprojekt där Arbetsmiljöverkets föreskrifter följs i övrigt. De gånger som situationen ändå kräver att byggherren stoppar byggprojektet leder det givetvis till kostnader. Kostnaden beror på hur många personer som måste stoppa sitt arbete, och risken påverkar vilka åtgärder som behöver vidtas samt hur snabbt de kan genomföras. Allvarliga olyckor kan förebyggas och därmed bör kostnaderna ställas mot de konsekvenser som kan uppstå om till exempel en dödsolycka inträffar.

Se även konsekvensutredning för den nu föreslagna 4 kap. 25 § som innebär att Bas-U har motsvarande krav på sig.

Byggherren ansvarar för arbetsmiljöplanen 23 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse från nu gällande 8 § om byggherrens ansvar för arbetsmiljöplanen.

I nu gällande 8 § står det att arbetsmiljöplanen ska "upprättas", vilket vi bytt ut till att arbetsmiljöplanen "ska vara skriftlig", i enlighet med vårt klarspråksarbete.

I nu gällande 8 § står det att byggherren ska se till att en arbetsmiljöplan "finns tillgänglig innan byggarbetsplatsen etableras", vilket vi bytt ut mot att arbetsmiljöplanen ska "finnas direkt tillgänglig på byggarbetsplatsen när det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar".

I nu gällande 8 § finns hänvisningar till bestämmelser om innehållet i arbetsmiljöplanen, vilket vi har bytt ut till aktuella hänvisningar.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt gjorda intervjuer innebär detta inte någon förändring jämfört med i dag.

Arbetsmiljöplanen behöver, i praktiken, redan i dag vara skriftlig om den ska kunna leva upp till andra krav som den är förenad med, som att den ska omfatta

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

beskrivning av åtgärder till arbeten med särskild risk. Vårt resonemang stärks av resultatet från intervjuer med byggherrar.

Att arbetsmiljöplanen ska finnas direkt tillgänglig bedöms gälla indirekt även med dagens bestämmelser som anger att den ska finnas tillgänglig på byggarbetsplatsen. Förtydligandet innebär att man inte kan hävda att man ska ta fram arbetsmiljöplanen och uppvisa den i efterhand.

Enligt nu gällande 8 § kan det vara något oklart vad som menas med "så snart byggarbetsplatsen etablerats". Nu förtydligar vi det genom att i stället använda "när det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar", vilket kan vara exempelvis när markarbete eller grundläggning startar. Detta är inget nytt krav och vi bedömer att förtydligandet av tidpunkten för när arbetsmiljöplanen ska vara tillgänglig inte leder till förändrade kostnader.

Sanktionsavgift 24 §

Beskrivning

Motsvarar delar av nu gällande 8 § om att byggherren kan få betala sanktionsavgift om det saknas en arbetsmiljöplan. Ändringarna som beskrivs för 2 kap. 23 § gäller även här.

Det nya är att byggherren kan få sanktionsavgift om arbetsmiljöplanen inte finns "direkt tillgänglig" på byggarbetsplatsen.

Tillägget "oavsett hur många timmar som arbetas respektive dag" är upplyft från de allmänna råden till nu gällande 8 §.

Kostnader och andra konsekvenser

Byggherren har redan med nu gällande bestämmelser ansvar att se till att arbetsmiljöplanen finns tillgänglig på byggarbetsplatsen, men har inte kunnat få sanktionsavgift med anledning av att planen inte finns tillgänglig. Därför beräknas inga konsekvenser för förtydligandet om att planen ska vara tillgänglig.

Överlämning av arbetsmiljöplanen och arbetsmiljöarbetet i övrigt 25 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om överlämning av arbetsmiljöplanen och uppgifter om arbetsmiljöarbetet i övrigt från Bas-P till Bas-U. Byggherren ska se till att överlämning sker och att det görs innan det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet påbörjas. Byggherren ska också se till att överlämning sker om Bas-P eller Bas-U byts ut under projektet.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervjuer med byggherrar innebär denna nya bestämmelse ingen förändring jämfört med hur de arbetar i dag.

Eftersom byggherren både utser Bas-P och Bas-U, och har ansvar för arbetsmiljöplanen, borde det endast krävas ringa arbete från byggherrens sida för att se till att överlämningar görs.

Överlämning vid fortsatt projektering 26 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att byggherren ska klargöra hur och när ytterligare projekteringsunderlag och arbetsmiljöinformation lämnas över från Bas-P till Bas-U, i de fall planeringen och projekteringen fortsätter efter att överlämning enligt 2 kap. 25 § från Bas-P till Bas-U redan är gjord.

Indirekt kan denna samordning av samordnarna anses ingå i det ansvar som byggherren har enligt gällande bestämmelser, exempelvis i back-up ansvaret enligt 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervjuer med byggherrar innebär denna nya bestämmelse ingen förändring jämfört med hur de arbetar i dag.

Eftersom projekteringen ofta fortsätter efter byggstart, och det kan innebära stora risker om det inte är tydligt hur ändringar i projekteringen som kan medföra arbetsmiljörisker hanteras, så har detta nu förtydligats i en särskild paragraf. Vi anser att detta redan ingår i byggherrens back-up ansvar och bedömer därför att bestämmelsen inte medför några förändrade kostnader.

Förhandsanmälan 27 §

Beskrivning

Motsvarar delar av nu gällande 7 § om att byggherren ska lämna en förhandsanmälan till Arbetsmiljöverket innan byggnads- eller anläggningsarbetena påbörjas, för större byggarbetsplatser.

Det nya är att byggherren endast behöver uppge de uppgifter som för tillfället är kända i förhandsanmälan, vilket står i allmänna råden till nu gällande 7 §.

Kostnader och andra konsekvenser

Det tillägg som gjorts är endast ett förtydligande och bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Kopia av förhandsanmälan på byggarbetsplatsen 28 §

Beskrivning

Motsvarar delar av nu gällande 7 § om att byggherren ansvarar för att en kopia av förhandsanmälan finns tillgänglig väl synlig på byggarbetsplatsen och uppdateras vid behov.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Arbetsmiljödokumentation 29 §*Beskrivning*

Motsvarar delar av nu gällande 9 § om att byggherren ska se till att en arbetsmiljödokumentation upprättas och anpassas för byggnaden eller anläggningen.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Förvaring och överlämning av arbetsmiljödokumentation 30 §*Beskrivning*

Motsvarar delar av nu gällande 9 § om förvaring och överlämning arbetsmiljödokumentationen.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

8.3 Bas-P – ansvar och uppgifter kap. 3*Om intervjuer*

Intervju genomfördes med en person som arbetar som handläggare Bas-P, projektledare och kontrollansvarig hos ett teknikkonsultföretag med cirka 4 000 anställda, varav 500 inom byggprojektering. Företaget omsätter cirka 4,5 miljarder kr per år och har cirka 2 600-3 000 uppdrag inom byggprojekt per år, varav uppskattningsvis 600-800 är stora uppdrag.

Den handläggare Bas-P som vi har intervjuat anser att mycket av förändringarna inte innebär något nytt utan uppfylls i dag, och i vissa fall till och med innebär lägre krav än hur handläggaren arbetar. En bedömning som handläggare Bas-P gör är att byggherren i dag sällan är beredd att lägga de resurser som krävs för att Bas-P ska kunna utföra sitt uppdrag på ett sätt som uppfyller nu gällande bestämmelser. Vissa nya bestämmelser bedöms innebära kostnader för Bas-P, exempelvis ytterligare kompetens för vissa.

Om kostnadsberäkningar

I kapitel 3 har vi använt löneuppgifter för SSYK-kod 1362 för arbetschefer nivå 2, produktionschefer nivå 2 och platschefer och SSYK-kod 2142 för civilingenjörssyrken inom bygg och anläggning, inklusive konstruktörer. Vi antar att många av de som är handläggare Bas-P hör till någon av de grupperna. Vi använder därför ett snitt för deras respektive timkostnad. $(397 \text{ kr} + 376 \text{ kr}) / 2 = 387 \text{ kr}$ per timme i snitt inklusive arbetsgivaravgift och pensionsavgift.

Sammanfattning av kostnader i kapitel 3

Initial uppskattad kostnad för Bas-P i alla projekt: 27 451 000 kr.

Årlig totalkostnad för Bas-P i alla projekt: 6 063 000 kr.

Total kostnad för alla Bas-P första året blir alltså: 33 514 000 kr.

Kostnad per projekt blir i snitt 300 kr i initial kostnad och 50 kr i årlig kostnad, det vill säga 350 kr för det första året.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

För ett stort projekt blir initial kostnad 1400 kr och årlig kostnad 400 kr.
För ett litet projekt blir initial kostnad 200 kr och årlig kostnad 50 kr.

Det är bestämmelserna i 3 kap. 2, 3, 8 och 9 §§ som bedöms medföra extra kostnader.

2 § om att Bas-P endast får använda sig av handläggare som har de kvalifikationer som krävs, är den bestämmelse som bedöms kosta mest för Bas-P att uppfylla, eftersom det för den även beräknas kostnader för att Bas-P ska få information om de nya bestämmelserna.

Förebygga arbetsmiljörisker vid planeringen och projekteringen 1 §

Beskrivning

Första stycket är en ny bestämmelse som ålägger Bas-P att ha metoder för att arbeta enligt grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker i bygg- och bruksskedet. Principerna beskrivs i den nu föreslagna 8 kap. 2 § och handlar bland annat om att identifiera, undvika, bedöma och hantera arbetsmiljöriskerna. I första hand ska man välja att ta bort arbetsmiljöriskerna.

Andra stycket anger att Bas-P ska se till att uppfylla bestämmelserna i de nu föreslagna kapitel 10 om planering och projektering om arbetsmiljön i bruksskedet och kapitel 11 om arbetsmiljöplanen.

Tredje stycket innebär att Bas-P ska ha kunskaper om det som står i det nu föreslagna kapitel 9 om att planera och projektera för arbetsmiljön i byggskedet. Bas-P behöver inte följa nu gällande 5-5b §§ (som nu föreslås bli 9 kap.), men Bas-P behöver ändå känna till vad som står där om de ska kunna samordna och bevaka vilka val som projektörerna gör.

Fjärde stycket är en hänvisning till regler som finns i andra föreskrifter som Bas-P också behöver följa.

Femte stycket är en bearbetad bestämmelse från nu gällande 11 § om att omfattningen av Bas-P:s arbete ska motsvara byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå. I nu gällande 11 § anges att Bas-P ska samordna planeringen och projekteringen på det sätt som behövs för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall under byggskedet.

Kostnader och andra konsekvenser

Den handläggare Bas-P som intervjuades uppger att första stycket om grundprinciperna innebär lägre krav jämfört med hur de arbetar i dag.

För de Bas-P som inte redan har metoder för att förebygga arbetsmiljörisker kan det uppstå en viss kostnad för att ta fram exempelvis checklista, IT-program eller annan typ av stöd i sitt arbete. I de flesta fall är det frågan om en engångskostnad, eftersom stödet sedan kan återanvändas i fler byggprojekt. Vi uppskattar att eventuell extrakostnad som bestämmelsen om metoder enligt grundprinciperna kan medföra,

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

räknas in i kostnaden för information om Arbetsmiljöverkets nya regler, se konsekvensutredningen för den nu föreslagna 3 kap. 2 §.

Andra, tredje och fjärde styckena innebär inte någon förändring jämfört med reglerna i dag. Konsekvenser av paragraferna om arbetsmiljöplanen som nämns i andra stycket beskrivs i konsekvensutredningen för det nu föreslagna kapitel 11.

Femte stycket om omfattningen av Bas-P:s arbete kommenterar den intervjuade handläggare Bas-P med att byggherren i dag sällan är beredd att betala för det som egentligen krävs av en Bas-P. I vissa projekt kan man behöva ha en ökad närvaro av Bas-P på grund av denna bestämmelse. Eftersom det i gällande föreskrifter anges att Bas-P:s samordning ska göras på det sätt som behövs finner vi att det inte går att räkna på kostnader för bestämmelsen i det femte stycket. Det går inte att urskilja vad som är kostnader för att uppfylla redan gällande krav och kostnader för att uppfylla det bearbetade kravet.

Sammanfattningsvis bedömer vi att bestämmelsen inte medför några förändrade kostnader.

Krav på kvalifikationer 2 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande 6 § om att den som byggherren utsett till Bas-P endast får använda sig av handläggare som har de kvalifikationer som krävs enligt den nu föreslagna 2 kap. 9 §. I nu gällande föreskrifter finns bestämmelsen under rubriken "Ansvar för den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete" och nu har vi fört in bestämmelsen under rubriker för respektive byggarbetsmiljösamordnare.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med Bas-P innebär bestämmelsen inget nytt eftersom denna handläggare är certifierad. Men eftersom certifieringen är frivillig så bedöms bestämmelsen kunna medföra behov av ytterligare utbildning för de handläggare Bas-P som uppfyller dagens krav men inte har certifiering. Det handlar om att få in praktiska rutiner och processer och mer kunskap om hur man faktiskt arbetar som Bas-P i utbildningen, som i dag är väldigt teoretisk. Den intervjuade personen uppskattar att det kan behövas 1-2 extra dagars utbildning.

Vi antar att det krävs en viss informationsinsats generellt för att sätta sig in i dessa nya föreskrifter för alla Bas-P. De handläggare som i dag arbetar med arbetsmiljöfrågor på en nivå som ligger långt över nu gällande bestämmelser, behöver troligtvis mindre utbildning än övriga handläggare. Vi uppskattar att alla handläggare Bas-P behöver i snitt fyra timmars information.

Information gällande alla nya bestämmelserna i dessa föreskrifter behövs under första året. Varje handläggare Bas-P behöver detta vid ett tillfälle, och många handläggare arbetar med flera projekt under ett år. En utbildning om de nya reglerna bör ta max en halvdag. Om Bas-P för de allra minsta projekten kan arbeta i upp till 50 olika projekt på ett år, så kan det i snitt innebära att Bas-P kan använda

utbildningen i 20 projekt per år. För de stora projekten kan det vara så att Bas-P arbetar i två projekt i snitt per år. Då blir den initiala kostnaden:

8 000 stora byggprojekt x 4 timmar x 387 kr/2 projekt per Bas-P = 6 192 000 kr.
 92 000 små byggprojekt x 4 timmar x 387 kr/20 byggprojekt per Bas-P
 = 7 121 000 kr.
 Total initial kostnad för alla projekt: 6 192 000 kr + 7 121 000 kr = 13 313 000 kr.

Rutiner för arbetsmiljöarbetet under planeringen och projekteringen 3 § *Beskrivning*

Bearbetad bestämmelse om att Bas-P ska ha rutiner för att bedriva samordning och arbetsmiljöarbete. Det beskrivs också att rutinerna minst ska omfatta hur och när arbetsmiljön i byggskedet diskuteras samt hur Bas-P kontrollerar att projektörerna arbetar med att förebygga arbetsmiljörisker i byggskedet.

Kraven på rutinernas innehåll motsvarar nu gällande 11 § och 3 kap. 7 a § arbetsmiljölagen. Det nya är att Bas-P ska ha rutiner för dessa uppgifter.

Kostnader och andra konsekvenser

Syftet med tillägget är att skapa en tydlighet kring vad Bas-P förväntas göra i ett byggprojekt.

Enligt intervjun med Bas-P är detta inget nytt, och den intervjuade ser därmed inte behov av att utveckla nya rutiner.

Vi antar att stora projekt redan har rutiner. Det är rimligt att anta att Bas-P som mest arbetar för mindre projekt kommer att behöva ta fram rutiner. Det är också troligt att sådana rutiner kommer att utvecklas i branschen, så att den enskilde Bas-P endast behöver anpassa rutinerna till sina egna byggprojekt.

I mindre byggprojekt, där projekteringen är av mindre omfattning och färre projektörer är involverade, blir också arbetet med att ta fram rutiner enklare än i större projekt. Rutinerna kan återanvändas från projekt till projekt utifrån de erfarenheter som dras, och därmed kan de vara till hjälp för en enklare och effektivare uppstart av efterföljande projekt. När Bas-P har tydliga rutiner som gör att arbetsmiljöarbetet uppmärksammas på ett bra sätt i planerings- och projekteringsskedet kan arbetsmiljöriskerna senare i byggprojektet minska, vilket borde leda till minskade kostnader i projektet som helhet.

Varje handläggare Bas-P behöver ta fram rutiner, eller ta till sig företagets rutiner, vid ett tillfälle. Vår uppskattning är det tar i snitt 2 timmar för mindre projekt. Om Bas-P för de allra minsta projekten kan arbeta i upp till 50 olika projekt på ett år, så kan det i snitt innebära att Bas-P kan ha användning för rutinerna i 20 projekt per år. Då blir den initiala kostnaden:

92 000 små byggprojekt x 2 timmar x 387 kr / 20 byggprojekt per Bas-P
 = 3 560 000 kr.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Tidsplanering 4 §

Beskrivning

Motsvarar delar av nu gällande 11 § om att Bas-P ska delta i att planera projekteringen, samt hur Bas-P ska göra det och vad som ingår. Ny mening i andra stycket om att detta även gäller om projekteringen fortsätter under byggskedet.

Den nya meningen i andra stycket motsvarar allmänna råden till nu gällande 12 a § C. I dag är det vanligare att projekteringen fortgår efter byggstart än det var när föreskrifterna skrevs. Därför är det viktigt att tydliggöra vad som gäller för aktörerna under den delen av byggprojektet.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med Bas-P kan den nya bestämmelsen innebära ett nytt arbetsmoment för vissa Bas-P. I dag är det ofta Bas-U som tar ansvaret under den projektering som fortsätter efter byggstarten.

Totalt för byggprojekten innebär det ingen förändrad kostnad, men fördelningen av roller kan förändras för de byggprojekt där Bas-U i dag tar ansvar för projektering som fortsätter under byggskedet.

Samordna arbetsmiljöarbetet vid planeringen och projekteringen 5 §

Beskrivning

Bestämmelse om att Bas-P ska delta i att leda planeringen och projekteringen.

Första stycket motsvarar delar av nu gällande 11 §.

Andra stycket 1: Motsvarar delar av nu gällande 11 § om att Bas-P ska samordna projekteringen.

Andra stycket 2 och 3: Motsvarar 12 § i de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning om att Bas-P ska verka för att projektörer tar hänsyn till övrig projektering och att inga arbetsmiljöfrågor förbises.

Andra stycket 4 a-d: Ny bestämmelse om att Bas-P ska uppmärksamma projektörerna på deras skyldigheter enligt kapitlen 6, 8, 9 och 10.

Kostnader och andra konsekvenser

Det nya är att Bas-P ska uppmärksamma projektörerna på att de ska följa 6, 8, 9 och 10 kapitlen. Det borde vara tiden för detta, att göra projektörerna uppmärksamma, som kan leda till merkostnader och den uppskattas vara så liten i sammanhanget att den inte medför någon förändrad kostnad.

Informera projektörer 6 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som reglerar att Bas-P ska informera projektörerna om, och tydliggöra, målen som byggherren har satt upp för arbetsmiljöarbetet. Bas-P ska även förmedla dels hur samordningen av arbetsmiljöarbetet ska organiseras och genomföras, dels vilka andra aktörer som medverkar i projektet.

Enligt allmänna råden till nu gällande 11 § är det viktigt att samordningsaspekterna tydligt redovisas i uppdragen till dem som medverkar i projekteringen. Dessa bör vidare få uppgift om övriga medverkande, om hur samordningen är tänkt att organiseras och om vem som sköter samordningsfrågorna.

Således är det som är helt nytt i bestämmelsen endast att Bas-P ska tydliggöra detta och även informera om byggherrens mål för arbetsmiljöarbetet.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-P informerar inte Bas-P om mål för arbetsmiljöarbetet eftersom det inte är tydligt i dag.

Vi bedömer att detta nya krav innebär att Bas-P behöver se till att information om arbetsmiljömålen, samordningen och andra aktörer i projektet når projektörerna. Det bör kunna göras på de möten som redan i dag är vanligt förekommande i byggprojekt där det ingår flera projektörer, exempelvis projekteringsmöten. Bas-P kan då lägga till information om byggherrens mål, hur Bas-P har tänkt att arbetsmiljösamordningen ska fungera och vilka andra projektörer och entreprenörer som är delaktiga i projektet. Det kan göras initialt i projektet, och sedan vid behov när nya projektörer tillkommer.

Om Bas-P integrerar denna information i redan befintliga möten krävs inte någon extra tid. Även i projekt där Bas-P inte deltar på några planerings- eller projekteringsmöten i dag men där det finns flera projektörer som behöver samordnas, kommer bestämmelsen troligtvis innebära att Bas-P behöver lägga ned så pass lite extra tid att det inte är några förändrade kostnader.

Tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner 7 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-P, vid projektering av tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner, ska se till att en kompetent person har ansvar för att konstruktionen som helhet är säker under monteringen, användningen och den eventuella nedmonteringen. Den som utsetts som ansvarig ska även säkerställa att ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna blir tydlig och se till att de involverade samarbetar. Personen som har detta ansvar, ska ha god kännedom om konstruktionens delar och helhet, och om dess olika skeden.

Vilka nu gällande bestämmelser om tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner som finns, anges under beskrivningen av den nu föreslagna 2 kap. 18 §.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

I byggherredirektivet bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.1 anges att bärande konstruktioner av metall eller betong, inklusive delar av dessa, formar, prefabricerade element eller tillfälliga stöd får endast monteras och nedmonteras under tillsyn av en kompetent person.

Kostnader och andra konsekvenser

I intervjun med handläggare Bas-P nämndes att bestämmelsen snuddar vid EKS 11 – europeisk konstruktionsstandard. I varje projekt där man utför konstruktionsarbeten ska en sakkunnig komma in i projektering och konstruktion. Med den nya bestämmelsen bedömer handläggaren ändå att det i vissa fall kan behövas sakkunnig inom tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner och att det kan kosta lite mer. Frågor som kom upp var vad den specialisten ska leverera och om det kommer krävas dokumentation eller platsbesök.

Kravet innebär att Bas-P behöver förvissa sig om att det finns en kompetent person, för varje tillfällig- eller samverkanskonstruktion, som under planeringen och projekteringen ansvarar för konstruktionens säkerhet som helhet i byggskedet. Utifrån diskussioner med, och olycksstatistik från, branschen bedömer vi att det finns ett behov av ett förtydligande kring dessa konstruktioner. Flera olika aktörer är oftast inblandade i arbetet med den här typen av konstruktioner, och redan i dag brukar en av konstruktörerna utses som ansvarig för varje konstruktion som helhet.

Skillnaden nu är att Bas-P, tillsammans med byggherren och Bas-U, ska se till att en av dessa aktörer utses för säkerheten i byggskedet och att personen säkerställer ansvarsfördelning och samarbetsformer kopplade till konstruktionen. Se även de nu föreslagna 2 kap. 18 § och 4 kap. 18 § som är motsvarande bestämmelser för byggherren respektive Bas-U.

Denna bestämmelse borde redan indirekt ingå i de samordningsuppgifterna för Bas-P som framgår av nu gällande 11 §.

Den tid som det kan ta för Bas-P att säkerställa att det finns, eller annars utse, en lämplig kompetent person för tillfälliga konstruktioner eller samverkanskonstruktioner, där flera aktörer är involverade, är så liten att det inte bidrar till förändrade kostnader i de flesta mindre byggprojekt. I de stora byggprojekten antar vi att det redan i dag finns en sakkunnig konstruktör involverad, i enlighet med konstruktionsstandarden som togs upp i intervjun samt för att uppfylla kraven i nu gällande 11 §. Även för större projekt antar vi därför att kostnaden inte blir förändrad.

Följa upp projektörernas förebyggande arbetsmiljöarbete 8 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-P ska kontrollera att projektörerna har rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker i byggskedet och följa upp att dessa tillämpas i praktiken.

Enligt 3 kap. 7 a § arbetsmiljölagen ska Bas-P "samordna tillämpningen av relevanta arbetsmiljöregrer som under varje skede av planeringen och projekteringen ska följas i fråga om såväl byggskedet som brukandet av byggnaden eller anläggningen." Enligt nu gällande 11 § ska Bas-P samordna planeringen och projekteringen på det sätt som behövs för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall under utförandet av byggnads- eller anläggningsarbetet. I de allmänna råden står att en god samordning förutsätter att byggarbetsmiljösamordnaren ser till att det inte uppstår bristande samstämmighet mellan de olika projektörernas bygghandlingar som kan få konsekvenser för arbetsmiljön. Det kan göras genom att se till att projektörerna har rutiner för arbetsmiljöarbete, vilket de ska enligt den nu föreslagna 6 kap. 4 §. Exempelvis ska rutinerna omfatta när projektören riskbedömer arbetsmiljön i byggskedet. Projektörer ska också samordna sig med andra projektörer enligt den nu föreslagna 6 kap. 5 §.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt den intervjuade handläggaren Bas-P uppfylls kraven redan i dag. Bas-P involverar projektörerna i arbetet med rutiner, det brukar komma in vid upphandlingen. Ibland brister det i upphandlingarna. Handläggaren ansåg att Bas-P bör vara delaktig i upphandlingarna, vilket sker alltför sällan nu.

Vi bedömer att Bas-P kan kontrollera rutiner både vid anlitaandet av projektörer, eller vid de möten som inleder projekteringsarbetet. Därefter behöver Bas-P följa upp att projektörerna arbetar enligt sina rutiner. Bas-P borde kunna göra uppföljningarna på de projekteringsmöten då Bas-P redan i dag vanligtvis samordnar arbetsmiljöarbetet, men det kan också kontrolleras på andra sätt, exempelvis med muntlig eller digital kommunikation.

Vi bedömer att kontrollen av projektörernas rutiner kan integreras som en del i befintliga möten och att projektörerna så småningom har skapat rutiner som används, det vill säga det handlar främst om en initial kostnad för Bas-P att kontrollera rutinerna.

Kostnaden för kontrollerna kommer att variera beroende på hur många projektörer som är involverade i byggprojektet. I större projekt kan Bas-P behöva lägga i snitt 1,5 timmar på att kontrollera projektörernas rutiner. Av de små projekten uppskattar vi att en tredjedel har fler projektörer än Bas-P själv. I de små projekten kan Bas-P behöva lägga i snitt 0,5 timmar per projekt på att kontrollera projektörernas rutiner. Då blir den initiala kostnaden:

8 000 stora byggprojekt x 1,5 timmar x 387 kr = 4 644 000 kr.

92 000 små byggprojekt/3 x 0,5 timmar x 387 kr = 5 934 000 kr.

Total initial kostnad för alla projekt: 5 934 000 + 4 644 000 kr = 10 578 000 kr

Sammanställa underlag om arbetsmiljörisker 9 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-P ska sammanställa de skriftliga underlag om kvarvarande arbetsmiljörisker i byggskedet som projektörerna ska redovisa till Bas-P enligt den nu föreslagna 6 kap. 6 §.

Bestämmelsen kommer från inledande kommentarer till allmänna råden till nu gällande 5-5 a §§ om att de som upprättar och samordnar bygghandlingarna redan vid planeringen och projekteringen ska göra de riskbedömningar och visa på sådana lösningar som behövs för att säkerheten ska bli godtagbar i byggskedet. Där står också att det är naturligt att dessa riskbedömningar och förslag till lösningar får utgöra underlag för den arbetsmiljöplan som enligt nu gällande 8, 12 och 12 a §§ ska upprättas av Bas-P. Beskrivningar och ritningar bör göras redan i samband med projekteringen av konstruktören, som förutsätts vara bäst insatt i konstruktionens verkningssätt. Det är lämpligt att beskrivningen sedan, efter eventuell justering, tillförs arbetsmiljöplanen.

I de allmänna råden till nu gällande 11 § står också att en god samordning förutsätter att byggarbetsmiljösamordnaren ser till att det inte uppstår bristande samstämmighet mellan de olika projektörernas bygghandlingar som kan få konsekvenser för arbetsmiljön. Det kan delvis göras genom att Bas-P samlar in underlagen om de kvarvarande riskerna.

Kostnader och andra konsekvenser

Bas-P behöver avsätta viss tid för att sammanställa de skriftliga underlagen om de kvarvarande arbetsmiljöriskerna som de olika projektörerna lämnar till Bas-P. Bas-P kan med fördel se till att projektörerna samordnar och sammanställer de underlag som deras eventuella underkonsulter tar fram, för att varje projektör ska kunna redovisa dessa i sin helhet för Bas-P vilket underlättar dennes arbete.

Vi bedömer att många Bas-P redan i dag behöver uppfylla detta krav för att kunna samordna arbetsmiljöarbetet i projekteringen och beskriva åtgärder i arbetsmiljöplanen. För att Bas-P ska kunna bedöma skyddsåtgärder och förmedla arbetsmiljöinformationen vid överlämningen av arbetsmiljöarbetet till nästa Bas, behöver det tydliggöras att denna sammanställning ingår i Bas-P:s uppgifter.

I och med att Bas-P också ska informera byggherren om kvarstående arbetsmiljörisker som inte har kunnat åtgärdas vid planeringen och projekteringen enligt nu gällande 11 §, kan bestämmelsen också bidra till att Bas-P får den helhetsbild som behövs.

Kostnaden för den tid som avsätts bör också jämföras mot vinsten med att tidigt i projektet få kännedom om kvarvarande arbetsmiljörisker. Det ger andra förutsättningar att vidta åtgärder, jämfört med om riskerna dyker upp i ett senare skede. Sannolikt kan bestämmelsen leda till färre akuta lösningar på plats i produktionen och en minskning av kvarstående arbetsmiljörisker i byggprojektet.

Bestämmelsen kan därför, trots ökade kostnader för Bas-P tidigt i projektet, även medföra vinster i byggprojektet som helhet.

För större projekt uppskattas tiden som krävs för att sammanställa underlagen till en timme. Vi uppskattar att Bas-P behöver lägga 0,25 timme i de mindre projekt där det finns flera projektörer, och att en tredjedel av de mindre projekten har flera projektörer.

I stora projekt kan Bas-P behöva lägga i snitt 1 timme på att sammanställa underlagen och i små projekt 0,5 timmar. Av de små projekten uppskattar vi att en tredjedel har fler projektörer än Bas-P själv. Då blir den årliga kostnaden:

8 000 stora byggprojekt x 1 timme x 387 kr = 3 096 000 kr.

92 000 små byggprojekt x 1/3 x 0,25 timmar x 387 kr = 2 967 000 kr.

Total årlig kostnad för alla projekt: 2 967 000 kr + 3 096 000 kr = 6 063 000 kr.

Återkoppling till byggherren 10 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-P ska informera byggherren om projektörer inte rättar sig efter Bas-P i frågor som har betydelse för arbetsmiljön i bygg- eller bruksskedet.

Bestämmelsen förtydligar ett krav som redan indirekt gäller: Byggherren har backup ansvar för Bas-P:s uppgifter enligt 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen, och bör därmed även med nuvarande bestämmelser informeras ifall Bas-P inte kan utföra dem.

Kostnader och andra konsekvenser

Bas-P kan informera på olika sätt, exempelvis vid befintliga möten där byggherren och Bas-P ändå deltar, via mejl eller telefon. Att informera byggherren vid problem kan fungera som en hjälp i Bas-P:s fortsatta arbete i byggprojektet, eftersom tid troligen sparas om byggherren vidtar åtgärder som gör att samordningsarbetet löper på smidigare framöver. Denna bestämmelse korresponderar mot den nu föreslagna 2 kap. 21 §, om att byggherren ska vidta åtgärder om denne får veta att en projektör inte rättar sig efter Bas-P i arbetsmiljöfrågor.

Om den samordning som Bas-P ansvarar för enligt gällande bestämmelser ska fungera så måste alla följa samordnaren. Eftersom kostnader för att uppfylla bestämmelsen uppkommer endast om det finns projektörer som inte rättar sig efter Bas-P, bedöms bestämmelsen inte medföra några förändrade kostnader jämfört med nu gällande regler.

Meddela byggherren vid allvarliga arbetsmiljörisker 11 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som handlar om att Bas-P ska meddela byggherren om valda lösningar kan medföra allvarliga arbetsmiljörisker i bygg- eller bruksskedet, som varken kan projekteras bort eller åtgärdas med givna förutsättningar.

Kostnader och andra konsekvenser

Bas-P kan meddela byggherren på olika sätt, exempelvis vid befintliga möten, via mejl eller telefon.

Återkoppling är något som byggherren har behov av för att kunna ta ansvar för Bas-P:s uppgifter vilket byggherren redan ska enligt 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen.

Bestämmelsen korresponderar med den nu föreslagna 2 kap. 22 § om att byggherren ska avbryta arbetet eller vidta åtgärder när denne upptäcker att arbetet innebär allvarliga risker.

Varje arbetstagare ska meddela arbetsgivaren eller skyddsombud om arbetstagaren finner att arbetet innebär omedelbar och allvarlig fara för liv eller hälsa enligt 3 kap. 4 § arbetsmiljölagen. Motsvarande borde gälla även för Bas-P gentemot byggherren, som har back-up ansvaret.

Vi bedömer att denna bestämmelse inte medför några förändrade kostnader.

*Bas-P ska upprätta arbetsmiljöplanen 12 §**Beskrivning*

Motsvarar delar av nu gällande 12 § om att Bas-P ska arbeta fram en skriftlig arbetsmiljöplan, om en sådan krävs enligt den nu föreslagna 11 kap. 2 §.

I gällande föreskrifter står det att arbetsmiljöplanen ska "upprättas", vilket har ersatts av att en skriftlig arbetsmiljöplan ska "arbetas fram". Den språkliga ändringen genomförs för att tydliggöra hur Bas-P:s arbete med arbetsmiljöplanen ska gå till.

Kostnader och andra konsekvenser

Det är inte rimligt att anta att någon arbetat med arbetsmiljöplanen på det sätt som beskrivs i gällande föreskrifter utan att ha den skriftlig. Arbetsmiljöplan går inte att använda som ett arbetsredskap om den inte finns skriftligt. Vårt resonemang stärks av resultatet från intervju med Bas-P. Bestämmelsen bedöms därför inte medföra några förändrade kostnader.

*Arbetsmiljöplanen ska påbörjas tidigt och kunna visas upp 13 §**Beskrivning*

Ny bestämmelse som anger att Bas-P ska påbörja arbetet med arbetsmiljöplanen när planeringen och projekteringen startar, och att Bas-P ska kunna visa upp arbetsmiljöplanen vid en inspektion av Arbetsmiljöverket. Att Bas-P ska påbörja arbetsmiljöplanen när den tidiga planeringen påbörjas kommer från allmänna råden till bland annat nu gällande 8 §.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervjuad handläggare Bas-P arbetar de redan på det sättet.

Vi bedömer att de handläggare Bas-P som redan arbetar med arbetsmiljöplanen i tidigt skede, inte kommer att påverkas av den nya bestämmelsen. De handläggare

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

som väntar med arbetsmiljöplanen kommer däremot att behöva ändra arbetssätt. Bas-P har redan, och kommer fortsättningsvis ha, ansvar för att göra sin del i arbetsmiljöplanen. Det är alltså ingen skillnad i mängden arbete som ska läggas ned på detta. Bestämmelsen om när i tid arbetsmiljöplanen ska påbörjas är nytt men bedöms inte medföra förändrade extrakostnader eftersom arbetet ändå ska göras.

Kravet på att kunna visa upp arbetsmiljöplanen vid kontroll är nytt och förväntas föra med sig att Bas-P börjar med arbetsmiljöplanen när projekteringsarbetet startar. Våra erfarenheter från inspektioner är att det finns problem i dag med att arbetsmiljöplanen påbörjas så sent att arbetsmiljöåtgärder har missats eller lämnas att lösas i byggskedet, vilket denna bestämmelse kan bidra till att förbättra.

När Bas-P ska vara färdig med arbetsmiljöplanen 14 §

Beskrivning

Bearbetning av delar av nu gällande 12 § om att Bas-P:s arbete med arbetsmiljöplanen ska vara färdigt när det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar och att arbetsmiljöplanen då ska innehålla det som anges i de nu föreslagna 11 kap. 8–13 §§, vilket motsvaras av nu gällande 12 a §.

Det som är nytt är att "när det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar" ersätter dagens formulering om att Bas-P ska upprätta eller låta upprätta arbetsmiljöplanen "innan byggarbetsplatsen etableras". Att arbetsmiljöplanen ska ha ett visst innehåll när Bas-P är färdig med den, är tillagt för att tydliggöra vad som krävs när Bas-P ska överlämna den till Bas-U. Det innebär också att den inte behöver vara komplett förrän strax innan det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar.

Kostnader och andra konsekvenser

Den intervjuade handläggaren anger att denne redan arbetar med arbetsmiljöplanen på det sätt som beskrivs i de föreslagna bestämmelserna.

Vi ser det som att Bas-P har, och fortsättningsvis kommer att ha, ansvar för att göra sin del i arbetsmiljöplanen, det är alltså ingen skillnad i mängden arbete som ska läggas ned på detta. Bestämmelsen förtydligar den ursprungliga intentionen kring tidpunkten för Bas-P:s arbete med arbetsmiljöplanen, det vill säga att Bas-P ska påbörja arbetsmiljöplanen i samband med den tidiga planeringen och projekteringen och sedan utveckla den kontinuerligt fram till överlämning till Bas-U. Därför beräknas inte bestämmelsen medföra några förändrade kostnader, däremot ett nytt arbetssätt för de Bas-P som i dag väntar med att ta fram en arbetsmiljöplan.

Sanktionsavgift 15 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse från delar av nu gällande 12 § om sanktionsavgift. En Bas-P som inte direkt kan visa upp en skriftlig arbetsmiljöplan under den tid som Bas-P ansvarar för den, kan få betala sanktionsavgift. Ingen sanktionsavgift ska betalas,

om hela byggnads- eller anläggningsarbetet pågår under maximalt två dagar i följd, oavsett hur många timmar som arbetas respektive dag.

Tillägget "oavsett hur många timmar som arbetas respektive dag" är upplyft från de allmänna råden till nu gällande 12 §. Några förtydligande ord har också lagts till, "inte direkt kan visa upp" och "under den tid som Bas-P ansvarar för den".

Kostnader och andra konsekvenser

Vid intervjun undrade handläggaren Bas-P vad en skriftlig arbetsmiljöplan egentligen innebär – räcker det med en påbörjad plan eller ska den vara färdig? Den intervjuade saknade information om vad som behöver ingå i planen innan det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet påbörjas.

Vi bedömer att bestämmelsen innebär att Bas-P måste kunna visa upp en påbörjad arbetsmiljöplan vid en inspektion av Arbetsmiljöverket under hela tiden från det att Bas-P utses, till dess att arbetsmiljöplanen lämnas över till Bas-U, för att inte riskera att behöva betala en sanktionsavgift. Det medför ett tydligare krav på Bas-P att påbörja arbetsmiljöplanen så fort denna utses, alternativt får Bas-P fortsätta att utveckla arbetsmiljöplanen som en tidigare Bas-P eller byggherren har påbörjat. I början kan det handla om att ha en riskbedömning över de 13 arbetena med särskild risk och motsvarande planerade åtgärder i arbetsmiljöplanen, eller projekteringsunderlag som visar på tilltänkta lösningar dittills i projektet för att skapa en god arbetsmiljö i byggskedet.

Eftersom detta är intentionen med sanktionsavgiftsbestämmelsen redan i gällande föreskrifter, borde konsekvenserna endast bli att Bas-P måste påbörja sitt arbete med arbetsmiljöplanen tidigare än vad många gör i dag. De Bas-P som fortsätter att påbörja arbetsmiljöplanen sent, kommer dock att kunna drabbas av sanktionsavgifter i större utsträckning än i dag.

Överlämning av arbetsmiljöplanen och arbetsmiljöarbetet i övrigt 16 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-P ska lämna över arbetsmiljöplanen och uppgifter om arbetsmiljöarbetet i övrigt till Bas-U innan det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar. Överlämningen ska ske enligt den nu föreslagna 11 kap. 16 § och en överlämning ska också göras vid byte av Bas-P.

Bestämmelsen innebär att Bas-P behöver medverka vid en överlämning när en ny Bas-P har utsetts eller när Bas-U ska ta över arbetsmiljöplanen från Bas-P. Bas-P ska då aktivt informera nästa Bas om vad som är gjort hittills i projektet vad gäller identifiering av arbetsmiljörisker, val av åtgärder och lösningar för att förebygga risker och andra överväganden som gjorts för arbetsmiljön i bygg- eller bruksskedet. Överlämningen bör ske i form av ett möte.

Kostnader och andra konsekvenser

Den intervjuade handläggaren Bas-P anger att överlämning sker så redan i dag, och att denna Bas-P även dokumenterar överlämningar och får "sign-off".

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Det finns troligen lämpliga befintliga möten i de flesta byggprojekt där Bas-P inte är densamma som Bas-U, eller där Bas-P ersätts av en annan Bas-P under projektets gång. Om de används så krävs inget extra möte för att uppfylla bestämmelsen. Bestämmelsen bedöms därför inte leda till förändrade kostnader.

De gånger då det brister i överlämning av arbetsmiljöplanen och arbetsmiljöarbetet kan det resultera i att nästa Bas inte känner till de överväganden som gjorts under planeringen och projekteringen. Erfarenheter om arbetsmiljörisker och beslutade åtgärder går då förlorade, vilket denna bestämmelse kan bidra till att förbättra. Bestämmelsen kan dessutom leda till att kvaliteten på arbetsmiljöplanen och arbetsmiljöarbetet i tidiga skeden höjs, vilket kan resultera i ytterligare reduktion av provisoriska och akuta åtgärder under byggskedet. Bestämmelsen kan också leda till en kunskapsöverföring som gagnar Bas-P:s arbete i längden.

Fortsatt samordning efter överlämning 17 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-P ska fortsätta samordna projekteringen med avseende på arbetsmiljöfrågor om projekteringen fortsätter efter att arbetsmiljöplanen och arbetsmiljöarbetet har överlämnats till Bas-U. Bas-P ska sammanställa och lämna över information om ny eller ändrad projektering till Bas-U, för att Bas-U ska kunna uppdatera arbetsmiljöplanen.

Denna nya paragraftext kommer delvis från de allmänna råden till nu gällande 12 a § om att det är vanligt att arbeten projekteras först sedan byggarbetsplatsen etablerats och att för sådana arbeten får man i arbetsmiljöplanen ange kända uppgifter om arbetena som är av betydelse för hälsa och säkerhet. Ytterligare uppgifter om dessa arbeten får sedan tillföras planen efterhand som de projekteras. Det står också att vid ändringar av redan utförd projektering är det viktigt att motsvarande ändringar förs in i arbetsmiljöplanen.

Kostnader och andra konsekvenser

Att Bas-P behöver fortsätta samordna projekteringen även sedan byggskedet startat har endast framgått indirekt med nu gällande regler. Vår erfarenhet från inspektioner är att det ofta fungerar men att det ibland medför otydligheter om vem av Bas-P och Bas-U som ska göra vad i arbetsmiljöarbetet och med arbetsmiljöplanen.

Eftersom projekteringen i dag, särskilt i större projekt, ofta fortgår under byggskedet, behöver Bas-P fortsätta samordna och informera Bas-U även efter överlämning av arbetsmiljöplanen. Bas-P borde kunna informera Bas-U vid befintliga möten eller via de normala kontaktytor som Bas-P och Bas-U har i byggprojekt. Därför bedömer vi att bestämmelsen inte innebär någon förändring av kostnader eller några andra konsekvenser.

Arbetsmiljödokumentation 18 §

Beskrivning

Motsvarar delar av nu gällande 12 b § om att Bas-P ska upprätta den arbetsmiljödokumentation som anges i de nu föreslagna 10 kap. 6-7 §§ och att arbetsmiljödokumentationen ska vara färdigställd när byggnads- eller anläggningsarbetena avslutats.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

8.4 Bas-U – ansvar och uppgifter kap. 4

Om intervjuer

Intervju genomfördes med en person som arbetar som handläggare Bas-U och platschef hos en byggtreprenör med knappt 90 anställda som omsätter cirka 530 miljoner kr per år. Företaget hanterar cirka 10-15 projekt per år som är större än 10 miljoner kr. En serviceavdelning hanterar mindre projekt. Den intervjuade personen arbetar med de större projekten.

Den intervjuade handläggaren Bas-U arbetar redan i stora drag i enlighet med de nya bestämmelserna. De delar som bedöms kunna leda till merkostnader är främst att det skulle behövas utbildning i de nya föreskrifterna och mer tid för Bas-U-rollen, utöver kostnader för översättningar. Att det inte finns en dedikerad Bas-U-handläggare i dag antas kunna bero på att det inte finns pengar till det och att samma person oftast även är platschef, vilket kan ge upphov till en intressekonflikt. I de totalentreprenader som den intervjuade arbetar med är byggherren inte särskilt aktiv i projektets arbetsmiljöarbete utan förväntar sig att byggföretaget sköter alla frågor som berör olika entreprenörer. Bestämmelserna om att Bas-U ska återkoppla allvarliga risker etcetera till byggherren kan leda till att den intervjuade skulle ta upp viktiga frågor kopplade till arbetsmiljön på möten med byggherren.

Om kostnadsberäkningar

I kapitel 4 har vi använt löneuppgifter för SSYK-kod 1362 för arbetschefer nivå 2, produktionschefer nivå 2 och platschefer. Vi antar att många av de som är handläggare Bas-U hör till den gruppen. Timkostnaden för dem är i snitt 344 kr per timme inklusive arbetsgivaravgift och pensionsavgift.

Sammanfattning av kostnader för kapitel 4

Initial uppskattad kostnad för Bas-U i alla projekt: 37 109 000 kr.

Årlig kostnad för Bas-U i alla projekt: 69 078 000 kr.

Total kostnad för alla Bas-U det första året blir alltså: 106 187 000 kr.

Kostnaden per projekt för Bas-U beräknas bli i snitt 400 kr i initial kostnad och 700 kr i årlig kostnad, det vill säga totalt 1 100 kr för det första året.

För ett stort projekt blir initial kostnad 1 500 kr och årlig kostnad 7 500 kr.

För ett litet projekt blir initial kostnad 300 kr och årlig kostnad 100 kr.

Det är bestämmelserna i 2, 3, 12, 13, 15, 16, 19 och 24 §§ som bedöms medföra extra kostnader.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

15 § om introduktion och 16 § om att information, instruktion och introduktion ska vara begripliga för alla i byggprojektet, vilket kan kräva översättningar, är de bestämmelser som bedöms kosta mest för Bas-U att uppfylla.

Förebygga arbetsmiljörisker under byggskedet 1 §

Beskrivning

Första stycket är en ny bestämmelse att Bas-U ska ha metoder för att arbeta enligt grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker under bygg- och bruksskedet. Principerna beskrivs i den nu föreslagna 8 kap. 2 § och handlar bland annat om att identifiera, undvika, bedöma och hantera arbetsmiljöriskerna. I första hand ska man välja lösningar som tar bort arbetsmiljöriskerna.

Andra stycket hänvisar till att Bas-U ska uppfylla kraven i det nu föreslagna kapitel 11 om arbetsmiljöplanen.

Tredje stycket hänvisar till regler som finns i andra föreskrifter som Bas-U också behöver följa.

Fjärde stycket är en ny bestämmelse om att omfattningen av Bas-U:s arbetsmiljöarbete ska motsvara byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå. Nu gällande 13 § anger att Bas-U ska delta i planeringen av arbetet och se till att gemensamma arbetsmiljösynpunkter beaktas när arbetsmetoder och arbetsutrustning väljs samt när arbetena samplaneras och tidsplaneras. Det medför att i ett större, mer komplext och riskfyllt projekt måste Bas-U lägga mer tid än i ett mindre och enklare projekt. Bestämmelsen i fjärde stycket kan ses som ett förtydligande av det.

Kostnader och andra konsekvenser

Första stycket innebär att Bas-U behöver ha någon sorts metoder att arbeta enligt grundprinciperna.

Vår bedömning är att de flesta Bas-U redan har kunskap om hur arbetsmiljörisker bäst förebyggs, delvis därför att de flesta också är byggbolag som är arbetsgivare och därmed omfattas av föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete. De flesta handläggare Bas-U är också platschef eller produktionschef med arbetsmiljöansvar för egen personal. I den rollen ingår ofta att ha metoder för att förebygga risker.

För att kunna uppfylla kraven på att samordna arbetet med att förebygga risker för ohälsa och olycksfall enligt 3 kap. 7 b § 1-3 arbetsmiljölagen, krävs redan i dag någon sorts metodik hos Bas-U. Den extrakostnad som bestämmelsen om metoder enligt grundprinciperna kan medföra, räknas in i kostnaden för utbildning/information om Arbetsmiljöverkets nya regler, se konsekvensutredningen för den nu föreslagna 4 kap. 2 §.

Andra och tredje styckena innebär inte någon förändring jämfört med reglerna i dag. Konsekvenser av paragraferna om arbetsmiljöplanen som nämns i andra stycket beskrivs i konsekvensutredningen för det nu föreslagna kapitel 11.

Fjärde stycket innebär att de Bas-U som i dag inte bedriver ett arbetsmiljöarbete som motsvarar byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå behöver anpassa sitt arbete.

Enligt intervju med handläggare Bas-U skulle det vara bra om det fanns en person dedikerad som Bas-U i större byggprojekt för att klara av att uppfylla det kravet. I dag är ofta Bas-U även platschef eller produktionschef, och det fungerar inte alltid att kombinera de rollerna.

Vi kan samtidigt konstatera att det resonemanget är giltigt även för de nuvarande kraven på Bas-U. Vår erfarenhet från inspektioner är att platschefer och produktionschefer som också har rollen som Bas-U prioriterar ned uppgifterna de har inom sitt uppdrag som Bas-U eftersom den löpande produktionen upptar personens tid.

Sammantaget finner vi det svårt att urskilja vad som är kostnader för att uppfylla nu gällande krav och kostnader för att uppfylla det tillkommande kravet i fjärde stycket.

Krav på kvalifikationer 2 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande 6 § om att den som byggherren utsett till Bas-U endast får använda sig av handläggare som har de kvalifikationer, i form av tillräcklig utbildning, erfarenhet och kompetens, som krävs enligt den nu föreslagna 2 kap. 9 §. I nu gällande föreskrifter finns bestämmelsen under rubriken "Ansvar för den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete" och nu har vi fört in bestämmelsen under rubriker för respektive byggarbetsmiljösamordnare.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U uppfylls detta krav redan i dag åtminstone i de större projekten, däremot antas att det skulle kräva viss utbildningsinsats för att sätta sig in i dessa nya föreskrifter för de Bas-U som är erfarna. Därtill skulle det behövas kompetensutveckling för de Bas-U som saknar erfarenhet.

En informationsinsats om de nya reglerna bör ta max en halvdag. Varje handläggare Bas-U behöver information vid ett tillfälle, och många handläggare arbetar med flera projekt under ett år. Om Bas-U för de allra minsta projekten kan arbeta i upp till 50 olika projekt på ett år, så kan det i snitt innebära att Bas-U kan använda utbildningen i 20 projekt per år. För de stora projekten kan det vara så att Bas-U arbetar i två projekt i snitt per år. Då blir den initiala kostnaden:

8 000 stora byggprojekt x 4 timmar x 397 kr/2 projekt per Bas-U = 6 352 000 kr.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

92 000 små byggprojekt x 4 timmar x 397 kr/20 byggprojekt per Bas-U
= 7 305 000 kr.

Total initial kostnad för alla projekt: 6 352 000 + 7 305 000 kr = 13 657 000 kr.

Rutiner för arbetsmiljöarbetet i byggskedet 3 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse om att Bas-U ska ha rutiner för att bedriva samordning och arbetsmiljöarbete i byggprojektet. Rutinerna ska minst omfatta bland annat hur Bas-U ser till att de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen följer arbetsmiljöplanen och arbetsmiljöregler, hur Bas-U organiserar kontroller av arbetsmiljöarbetet hos entreprenörerna och hur Bas-U ser till att det bara är behöriga personer som får tillträde till byggarbetsplatsen.

Att Bas-U ska göra dessa uppgifter gäller redan enligt arbetsmiljölagen 3 kap. 7b § 1-5. Nu preciseras att det ska finnas rutiner för det samt att rutinerna minst ska omfatta hur, när och vilka som diskuterar arbetsmiljöfrågor under byggskedet (den nu föreslagna 4 kap. 3 § 1).

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U finns det redan rutiner i stora projekt, så för dem innebär det inga förändringar. För att leva upp till kravet i 4 kap. 3 § 1 kan det räcka med att lägga till arbetsmiljö som punkt på startmötet, vilket inte kräver några extra resurser enligt den intervjuade.

Vår bedömning är att det blir lättare för Bas-U att leva upp till de krav som redan ställs när det finns rutiner för samordningen, vilket bekräftas av intervjusvaret. Vi antar att stora projekt redan har rutiner. Rutinerna kan återanvändas från projekt till projekt utifrån de erfarenheter som dras. På så sätt bedömer vi att rutinerna kommer att bli allt bättre och på sikt förbättra arbetsmiljöarbetet vilket minskar de initiala kostnaderna när nya byggprojekt dras igång.

Det är rimligt att anta att Bas-U som mest arbetar för mindre projekt kommer att behöva ta fram rutiner. Det är också troligt att sådana rutiner kommer att utvecklas i branschen, så att den enskilde Bas-U endast behöver anpassa rutinerna till sina egna byggprojekt.

Varje handläggare Bas-U behöver ta fram rutiner, eller ta till sig företagets rutiner, vid ett tillfälle. Det kan ta i snitt 2 timmar för mindre projekt. En informationsinsats om de nya reglerna bör ta max en halvdag. Många handläggare Bas-U arbetar med flera projekt under ett år. Om Bas-U för de allra minsta projekten kan arbeta i upp till 50 olika projekt på ett år, så kan det i snitt innebära att Bas-U kan använda rutinerna i 20 projekt per år. Då blir den initiala kostnaden:

92 000 små byggprojekt x 2 timmar x 397 kr / 20 byggprojekt per Bas-U
= 3 652 000 kr.

Tidsplanering 4 §

Beskrivning

Första stycket motsvarar nu gällande 13 § om att Bas-U ska styra planeringen så att gemensamma arbetsmiljösynpunkter beaktas när de olika arbetena samplaneras och när tidsplaneringen görs.

Andra och tredje styckena motsvarar nu gällande 21 § om att Bas-U ska ta särskild hänsyn till tidsåtgången för arbetsmoment som ska utföras samtidigt eller efter varandra och vid behov planera så att de kan utföras separerade i tid eller rum.

Direktivets artikel 6 anger att Bas-U ska samordna tillämpningen av de allmänna principerna för förebyggande av risker, när tekniska eller organisatoriska frågor om planeringen av de arbetsmoment som ska utföras samtidigt eller efter varandra avgörs, och vid beräkningen av tidsåtgång för sådana arbetsmoment. Därför har detta förtydligats specifikt för Bas-U.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Justera tilldelning av tid 5 §

Beskrivning

Första stycket är en bearbetning av nu gällande 21 § om att Bas-U ska justera tilldelningen av tid utifrån hur arbetet går. Det nya är ett tillägg om syftet med bestämmelsen: "för att motverka tidspress som kan leda till olycksfall eller ohälsa".

Andra stycket är en ny bestämmelse om att Bas-U ska vidta åtgärder för att förebygga ohälsa på grund av hur arbetstiden förläggs.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U innebär det andra stycket en förändring av relationen till entreprenörerna. Enligt de erfarenheter som intervjuad handläggare Bas-U har så är det relativt fritt för entreprenörerna att planera sin förläggning av arbetstid. Det nya kravet skulle till exempel kunna innebära att man i kontrakten med entreprenörerna skriver in ett visst antal hantverkare för det jobb som ska utföras, så att det finns med som en förutsättning vid upphandlingen. Det skulle kunna fördyra upphandlingarna för att man binder sig för att upphandla en viss kapacitet.

Tillägget i första stycket är ett förtydligande om syftet med bestämmelsen, och bedöms inte innebära några konsekvenser för den som ska uppfylla regeln.

Kravet i andra stycket om att Bas-U vidtar åtgärder så att arbetstiden förläggs på ett bra sätt, kan bidra till en minskning av den forcering av arbetet som i dag förekommer i slutet av många byggprojekt. Det kan också bidra till att underlätta en bra start av produktionen i början av byggprojektet. Eventuella kostnader för kravet i andra stycket beror på vilka åtgärder som behövs. Det är rimligt att anta att kravet

leder till endast en marginell kostnad i de minsta byggprojekten, där planeringen är överblickbar redan från början. Vi bedömer att det nya kravet leder till endast en marginell kostnad även i större byggprojekt som redan följer gällande arbetsmiljöregler. Därför bedömer vi att bestämmelsen inte leder till förändrade kostnader.

Samordna arbetsmiljöarbetet under byggskedet 6 §

Beskrivning

Första stycket är en bearbetad bestämmelse från nu gällande 13 § om att Bas-U ska organisera samarbetet mellan de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen och samordningen av deras verksamheter. Enligt första stycket sista meningen gäller det även för arbetsgivare som avlöser varandra på samma byggarbetsplats. Denna precisering tydliggör byggplatsdirektivets artikel 6 d) om att Bas-U ska organisera samarbetet mellan arbetsgivarna, även mellan sådana som avlöser varandra på samma byggarbetsplats, och samordningen av deras verksamheter.

Andra stycket är en bearbetad bestämmelse från nu gällande 13 § om att Bas-U ska se till att gemensamma arbetsmiljösynpunkter beaktas när arbetsmetoder och arbetsutrustning väljs. Det ny är ett förtydligande att Bas-U ska se till att de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen väljer arbetsmetoder och arbetsutrustning, så att de inte utsätter varandra för risker.

Kostnader och andra konsekvenser

Första stycket bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Andra stycket är en nu gällande bestämmelse som är omformulerad. Vår bedömning är att det inte går att uppfylla det långtgående arbetsmiljöansvar som Bas-U ska ta enligt nu gällande bestämmelser utan att också uppfylla det som står i andra stycket. Därför är det vår bedömning att det inte innebär några förändrade kostnader.

Informera entreprenörerna 7 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-U ska informera de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen om, och tydliggöra byggherrens mål för arbetsmiljöarbetet, Bas-U:s förväntningar på arbetsmiljöarbetet och hur samordningen av arbetsmiljöarbetet ska gå till.

Direktivets artikel 6 d) anger att Bas-U ska organisera den ömsesidiga information som föreskrivs i artikel 6.4 i ramdirektivet. Den artikeln innebär att de som driver verksamhet ska samverka vid tillämpningen av arbetsmiljöreglerna och samordna sina åtgärder i skyddshänseende och i frågor som rör förebyggande av risker samt underrätta varandra och sina respektive arbetstagare och, eller, arbetstagarrepresentanter om dessa risker. Denna bestämmelse är en precisering av det.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U är detta redan inkluderat i Bas-U-arbetet, åtminstone i större byggprojekt.

Information är en viktig faktor för en framgångsrik samordning så att alla får veta hur de förväntas bidra till arbetsmiljöarbetet samt hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas för att uppnå byggherrens mål.

Bas-U har sedan tidigare haft krav på sig att samordna alla verksamma. Bas-U har därmed redan behövt informera. Bas-U kan till exempel integrera denna information i redan befintliga möten och då leder det inte till några förändrade kostnader.

*Organisera en skyddsverksamhet 8 §**Beskrivning*

Motsvarar delar av nu gällande 14 § om att Bas-U ska organisera en skyddsverksamhet på byggarbetsplatsen. Eftersom nu gällande 14 § innehåller många stycken har vi delat upp den i flera olika paragrafer för att bestämmelserna ska bli mer lättlästa och enklare att följa för Bas-U.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

*Ordnings- och skyddsregler 9 §**Beskrivning*

Preciserad bestämmelse i första stycket om att Bas-U ska se till att det finns ordnings- och skyddsregler. 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen hänvisar Bas-U till 3 kap. 7 e § 3 arbetsmiljölagen som anger att samordningsansvarig ska se till att allmänna skyddsregler för arbetsstället utfärdas. Detta framgår även indirekt genom nu gällande 17 § som beskriver att de som driver verksamhet ska följa de ordnings- och skyddsregler som Bas-U utfärdar.

Ny bestämmelse i andra stycket om att dessa ordnings- och skyddsregler även ska ange vilka beteenden som inte accepteras i byggprojektet.

Kostnader och andra konsekvenser

Både intervju med handläggare Bas-U och genomläsning av ett antal ordnings- och skyddsregler som används av Bas-U bekräftar att bestämmelserna i både första och andra stycket redan uppfylls av många i dag.

Ordnings- och skyddsregler är redan en del av arbetsmiljöplanen, men enligt första stycket blir det tydligare att de behövs även för byggprojekt som inte kräver arbetsmiljöplan.

Andra stycket om att reglerna ska ange vilka beteenden som inte accepteras i byggprojektet är ett tillägg för att tydliggöra att man även i byggprojektets ordnings- och skyddsregler behöver arbeta med organisatoriska och sociala

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

arbetsmiljörisker. Byggplatsdirektivets artikel 6 hänvisar Bas-U till allmänna principerna i ramdirektivet, där punkten g) beskriver en övergripande policy som omfattar bland annat arbetsorganisation och sociala relationer. Krav på detta område finns sedan 2015 för arbetsgivare enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4), men arbetsgivare kan bara påverka sina egna anställda. Enskilda arbetsgivare som är entreprenörer kan endast i ringa omfattning påverka vad som händer i samarbetet på byggarbetsplatsen i dag.

Att ange vilka beteenden som inte accepteras i byggprojektet borde inte ta nämnvärt mycket tid att komma fram till och föra in i ordnings- och skyddsreglerna, i de fall det inte redan finns skrivningar om det. När arbetstagare lär sig vilka beteenden som är accepterade kan tidskrävande diskussioner och missnöje förebyggas och på sikt kan byggprojekt löpa smidigare och säkrare.

Bestämmelsen som helhet bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Hålla god ordning 10 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-U ska se till att byggarbetsplatsen hålls i god ordning och städas regelbundet. Detta står i allmänna råden till nu gällande 13-15 §§ om att en viktig uppgift för byggarbetsmiljösamordnaren är att se till att byggarbetsplatsen hålls städad och att god ordning råder. I nu gällande 18 § anges att de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen ska medverka till att god ordning råder och att regelbunden städning utförs.

Enligt byggplatsdirektivets artikel 6 b) ska Bas-U samordna tillämpningen av gällande bestämmelser för att säkerställa att de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen tillämpar principerna som avses i artikel 8 systematiskt. Artikel 8 a) anger att god ordning och städning ska upprätthållas då arbete pågår.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen kan innebära att de Bas-U som inte redan har sett det som ansvar för god ordning och städning på arbetsplatsen är en uppgift som ingår i Bas-U-uppdraget, kan behöva tydliggöra vad som ska gälla kring städning och ordning för de som driver verksamhet. Det kan anses ingå i 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagens formulering om att Bas-U ska se till att samordna arbetet med att förebygga risker för ohälsa och olycksfall på arbetsstället och samordna tillämpningen av relevanta arbetsmiljööregler när tekniska eller organisatoriska frågor om planeringen av arbetsmoment som ska utföras samtidigt eller efter varandra avgörs. Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Personalutrymmen, toaletter och duschmöjligheter 11 §

Beskrivning

Bestämmelse om att Bas-U ska se till att det finns personalutrymmen, toaletter och duschmöjligheter i den omfattning som behövs. Detta är hämtat ur 3 kap. 7 e § 5 arbetsmiljölagen, vilken Bas-U hänvisas till från

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen. Där anges att samordningsansvarig ska se till att personalutrymmen och sanitära anordningar inrättas på arbetsstället i behövlig omfattning.

Kostnader och andra konsekvenser

Med föreslagen precisering och förenklat språkbruk är det rimligt att anta att bestämmelsen blir mer tydlig för Bas-U, särskilt förtydligandet om att sanitära anordningar omfattar både toaletter och duschmöjligheter. Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

I de allmänna råden till paragrafen har vi uppmärksammat Bas-U på jämställdhetsfrågan.

Klartecken för start av arbeten 12 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om klartecken för start av arbetet.

Enligt första stycket ska Bas-U ge klartecken för att de som driver verksamhet ska få starta sitt arbete.

Enligt andra stycket ska de som driver verksamhet lämna in uppgifter till Bas-U om arbetsmiljörisker som deras eget arbete kan orsaka övriga som arbetar där.

Enligt tredje stycket ska sådana arbetsmiljörisker vara hanterade för att arbetet ska få påbörjas.

Enligt nu gällande 17 § ska de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen lämna uppgift om de risker som kan uppstå på grund av denna verksamhet till Bas-U.

Direktivets artikel 6 d) anger att Bas-U ska organisera den ömsesidiga information som föreskrivs i artikel 6.4 i ramdirektivet. Den artikeln innebär att de som driver verksamhet ska samverka vid tillämpningen av arbetsmiljöreglerna och samordna sina åtgärder i skyddshänseende och i frågor som rör förebyggande av risker samt underrätta varandra och sina respektive arbetstagare och/eller arbetstagarrepresentanter om dessa risker. Denna bestämmelse är en precisering av det.

Kostnader och andra konsekvenser

Vid större projekt lämnar varje entreprenör in sin pärm med kvalitets-, miljö- och arbetsmiljöstyrning (KMA) och Bas-U går igenom den innan de får godkänt att starta, enligt intervju med handläggare Bas-U. Uppgifter om entreprenörernas arbetsmiljörisker läggs även in i projektets arbetsmiljöplan.

I de allmänna råden till nu gällande 17 § står det att "det kan vara praktiskt att samordnaren samlar in riskbedömningar från företagen som är verksamma på byggarbetsplatsen". Många lämnar i dag in en riskbedömning över alla de risker som den egna personalen kan utsättas för. Därför behöver det förtydligas att det är

samordningsrelaterade risker som avses och att Bas-U ska kontrollera att riskerna är hanterade, innan arbete får påbörjas.

Vi bedömer att Bas-U:s arbete blir stärkt av att det skapas tydlighet kring att risker ska hanteras innan de som driver verksamhet får starta sitt arbete, eftersom det då skapas bättre styrning på byggarbetsplatsen. I praktiken behöver Bas-U ge klartecken i någon form redan i dag, annars är det svårt att leva upp till bestämmelserna om samordning och tidsplanering i nu gällande 13 § och 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen.

För de byggprojekt där Bas-U i dag inte ger klartecken för start av arbetet behöver tid avsättas för att göra detta. I små projekt är Bas-U ofta huvudentreprenör och har då har så bra kontroll på eventuella underentreprenörer att klartecken redan sker genom löpande dialog med dessa. För små projekt bedömer vi därför att det inte blir några förändrade kostnader.

Det kan krävas i snitt 2 timmar extra per stort byggprojekt för att ge klartecken. Om klartecken redan ges i ungefär hälften av stora byggprojekt så blir den årliga kostnaden:

$8\,000 \text{ stora byggprojekt} \times 50 \% \times 2 \text{ timmar} \times 397 \text{ kr} = 3\,176\,000 \text{ kr.}$

Begära in uppgifter om risker 13 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-U ska begära in uppgifter om arbetsmiljörisker enligt 12 § från de som driver verksamhet på arbetsstället, om det saknas.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U är detta något som redan görs i större byggprojekt.

Om bestämmelsen i nu gällande 17 § uppfylls så innebär denna bestämmelse inte några konsekvenser, men vår erfarenhet från inspektioner visar att Bas-U kan behöva lägga tid på detta eftersom inte alla entreprenörer lämnar in uppgifterna utan påminnelse. Det är rimligt att anta att de verksamma på sikt lär sig vad som gäller och då kommer det ta kortare tid att följa upp att de verksamma som inte lämnat in uppgifter om arbetsmiljörisker gör det.

För de byggprojekt där Bas-U inte redan efterfrågar uppgifter om arbetsmiljörisker kan det behövas tid för att göra detta. Vi bedömer det som rimligt att i de större byggprojekt där klartecken redan ges, begär Bas-U också in uppgifter om risker när det saknas. Därför antar vi att hälften av de större byggprojekten behöver lägga i snitt 0,5 timmar extra per projekt för att begära in risker. Se konsekvensutredning för 4 kap. 12 §.

Vi bedömer att Bas-U, i de små projekt där det finns flera entreprenörer, kan behöva lägga tid på att begära in uppgift om risker när det saknas. Vi uppskattar att hälften

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

av alla små projekt har flera entreprenörer och att Bas-U behöver begära in risker i hälften av dessa. Vi antar att Bas-U behöver lägga i snitt 0,25 timmar extra per litet projekt för att begära in risker.

8 000 stora byggprojekt x 50 % x 0,5 timmar x 397 kr = 794 000 kr.

92 000 små byggprojekt x 50 % x 0,25 timmar x 397 kr = 2 283 000 kr.

Årlig kostnad för alla projekt: 794 000 kr + 2 283 000 kr = 3 077 000 kr.

Introduktion på arbetsplatsen 14 §

Beskrivning

Ny bestämmelse från de allmänna råden till nu gällande 13-15 §§ om att Bas-U ska informera de som driver verksamhet om arbetsmiljöplanen. Informationen ska ges i samband med klartecken för start av arbetet.

Enligt 3 kap. 7 b § 2 arbetsmiljölagen ska Bas-U samordna tillämpningen av relevanta arbetsmiljöregler för att säkerställa att den eller de som bedriver verksamhet på arbetsstället följer en arbetsmiljöplan.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U introduceras entreprenörerna genom att de läser igenom arbetsmiljöplanen när de kommer till bygget första gången.

Arbetsmiljöplanen finns även i byggbodarna.

Det är rimligt att anta att Bas-U redan i dag informerar de som ska driva verksamhet på byggarbetsplatsen om arbetsmiljöplanen, för att kunna uppfylla nu gällande bestämmelser i praktiken, bland annat 3 kap. 7 b § 2 i arbetsmiljölagen. Det är vanligt att arbetsmiljöfrågor integreras i redan befintliga produktionsmöten.

Det nya kravet om att informationen ska ske i samband med klartecken för start av arbetet bedöms inte leda till förändrade kostnader, eftersom informationen ändå ska ges. Däremot ger det en tydlighet för både Bas-U och entreprenörer om när informationen kan förväntas.

Introduktionens innehåll 15 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse om att Bas-U ska se till att alla som ska arbeta på byggarbetsplatsen får en introduktion som minst innehåller vissa punkter.

Bestämmelse som motsvarar nu gällande 48 § om vilka ordnings- och skyddsregler som gäller (första punkten) och vilka åtgärder som vidtagits för att förebygga ohälsa och olycksfall (tredje punkten).

Punkterna 2, 4 och 5 om att introduktionen ska ta upp aktuella arbetsmiljörisker, hur man agerar vid arbetsmiljörisker som inte har hanterats samt andra relevanta delar ur arbetsmiljöplanen är nya.

Direktivets artikel 11 anger att arbetstagarna eller deras representanter ska informeras om de åtgärder som gäller arbetsmiljön på byggarbetsplatsen och att informationen ska vara begriplig för de arbetstagare den riktas till.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U läser alla igenom arbetsmiljöplanen när de kommer till bygget första gången, och där framgår allt som nämns i bestämmelsen. Arbetsmiljöplanen finns även tillgänglig i byggbodarna. Det finns en viss risk att inte alla läser, och då brukar Bas-U påminna dem. Det finns exempel på företag som har bildspel som tydliggör vad som gäller kring personlig skyddsutrustning.

Bestämmelsen gäller indirekt redan i dag eftersom det ansvar som Bas-U har för att informera om risker, ordningsregler och arbetsmiljöplan är långtgående och bedöms därför inte leda till förändrade kostnader.

Den introduktion som Bas-U nu ska genomföra är ett komplement till arbetsgivarens ansvar att informera och instruera sina arbetstagare enligt föreskrifterna om specifika risker vid vissa typer av arbeten, 5 kap. 9 §.

Introduktion behöver genomföras med alla som ska arbeta på byggarbetsplatsen. Det går att göra den samlat för flera, och det går att göra den i samband med befintliga möten under produktionen. Vi antar att hälften av alla små projekt genomförs av en enda entreprenör, som då normalt är Bas-U själv och därmed ska informera och instruera sin personal enligt andra bestämmelser. Vi antar också att en fjärdedel av alla stora projekt redan genomför introduktion. I de små projekt som har flera entreprenörer räcker det med i snitt ett eller två tillfällen. I stora projekt behöver genomgången göras ofta. Om det blir i snitt två gånger per vecka under hela produktionen, så kan nya personer som kommer på plats succesivt under arbetet få introduktion. Ett år har cirka 45 arbetsveckor. Om introduktionen tar i snitt 0,25 timme per genomgång så blir den årliga kostnaden:

8 000 stora byggprojekt x 75 % x 90 gånger per år x 0,25 timmar x 397 kr
= 53 595 000 kr.

92 000 små byggprojekt x 50 % x 1,5 gång per år x 0,25 timmar x 397 kr
= 6 848 000 kr.

Total årlig kostnad för alla projekt: 60 443 000 kr.

Begriplig information, instruktioner och introduktion 16 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse från sista stycket i nu gällande 48 § om att information, instruktioner och introduktion ska vara begripliga för arbetstagarna och anpassade för deras förutsättningar att tillgodogöra sig informationen. Om det behövs ska det finnas på olika språk.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Det nya är att även introduktion inkluderas, att man ska anpassa till olika personers förutsättningar att ta till sig information, samt att de ska finnas på olika språk vid behov. I allmänna råden till nu gällande 13-15 §§ anges bland annat att arbetsmiljöplanen bör finnas på svenska eller engelska och att innehållet kan behöva översättas till ytterligare språk.

Byggsplatsdirektivets artikel 11 anger att arbetstagarna eller deras representanter ska informeras om de åtgärder som gäller arbetsmiljön på byggarbetsplatsen och att informationen ska vara begriplig för de arbetstagare den riktas till.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U så finns delar av den aktuella informationen på olika språk. Ordnings- och skyddsregler finns på svenska och engelska, men saknas på andra språk.

Att information och instruktion ska anpassas till olika personers förutsättningar är ett indirekt krav i dag. Om sådan anpassning saknas så kommer informationen och instruktionerna inte att vara begripliga för de arbetstagare de riktas till, vilket krävs enligt nu gällande 48 §.

Enligt vår erfarenhet lever inte alla byggprojekt upp till nu gällande bestämmelse, så det kan vara svårt att skilja på kostnader för att uppfylla nu gällande bestämmelse och uppfylla det nya i bestämmelsen. Den konkreta skillnaden mot nu gällande bestämmelse handlar om att även introduktionen kan behöva översättas till olika språk.

Varje byggprojekt behöver ha introduktion på de språk som är begripligt för arbetstagarna på den aktuella byggarbetsplatsen. Att göra en första översättning kan kosta ungefär 4 000 kr per språk. Den kommer sedan att kunna användas i kommande projekt. Det är rimligt att anta att branschen kommer att ta fram material som används av många Bas-U.

Arbetsmiljöverket har identifierat 31 språk som vi bedömer är stora i svenska arbetslivet, och vi har tagit fram viss information på de språken som ligger på av.se. I byggbranschen är säkert inte alla de språken aktuella, medan några ytterligare språk kan vara det.

Vi antar att översättningar behöver göras i 75 procent av de större projekten. Om man i de projekten översätter till i snitt 5 språk blir det $5 \times 4\,000 \text{ kr} = 20\,000 \text{ kr}$.

För små projekt antar vi att hälften drivs av en enda entreprenör och att översättning av introduktionen inte behövs i de projekten. Av övriga små projekt antar vi att hälften behöver översätta till i snitt 3 språk. $3 \times 4\,000 \text{ kr} = 12\,000 \text{ kr}$.

Många handläggare arbetar med flera projekt under ett år. För de allra minsta projekten kan samma handläggare vara Bas-U i upp till 50 olika projekt per år. I

snitt uppskattar vi att handläggare Bas-U för små projekt arbetar i 20 projekt per år. Vi uppskattar att handläggare Bas-U för stora projekt har i snitt 2 projekt per år. Vi antar att stora projekt i huvudsak drivs av stora företag, och att översättningarna som en handläggare Bas-U gör kan användas av i snitt 10 andra handläggare i företaget. Kostnaden kan då slås ut på 2 projekt per handläggare * 10 handläggare = 20 projekt. Då blir den initiala kostnaden:

8 000 stora byggprojekt x 75 %/20 projekt x 20 000 kr = 6 000 000 kr.

92 000 små byggprojekt x 25 %/20 projekt per år x 12 000 kr = 13 800 000 kr.

Total initial kostnad för alla projekt: 6 000 000 kr + 13 800 000 kr = 19 800 000 kr.

Arbetsmoment där det krävs att en kompetent person leder arbetet 17 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse i första stycket om att Bas-U ska se till att det finns en kompetent person som leder arbetet, i de fall då kompetent person krävs enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

Vissa arbeten kräver ledning av kompetent person enligt nu gällande föreskrifter som Arbetsmiljöverket ger ut. Till exempel lansering, montering eller demontering av tunga byggelement (51 §), schaktning (76 §), arbete med fångdammar och kassuner (77 §), rivningsarbete (79 §) och arbete med passerande fordonstrafik (86 §) vilka även gäller för Bas-U. Nu tydliggörs att Bas-U ska se till att det finns en kompetent person. Det är en bearbetning och precisering av 3 kap. 7 b § 2 arbetsmiljölagen, som anger att Bas-U ska samordna tillämpningen av relevanta arbetsmiljöreregler för att säkerställa att de som bedriver verksamhet tillämpar dessa regler på ett systematiskt sätt.

Ny bestämmelse i andra stycket om att Bas-U ska se till att alla berörda får information om vem denna person är och säkerställa att kommunikationen fungerar på ett säkert sätt vid dessa arbeten.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U är det redan en uppgift som Bas-U sköter vid större byggprojekt.

Eftersom Bas-U redan omfattas av bestämmelserna om kompetent person i nu gällande föreskrifter, är det som tillkommer att informera och säkerställa kommunikation. Bas-U ska även se till att det finns kompetens hos de som ska leda arbeten när det finns krav på detta enligt andra föreskrifter, exempelvis sprängarbas, dykledare och ansvarig för lyftoperationer. Bas-U bör kunna göra det vid introduktion på byggarbetsplatsen. Vi bedömer, i enlighet med intervjupersonens uppfattning, att det redan görs i många projekt.

Med detta förtydligande kan konkurrenssituationen på byggarbetsplatserna bli jämnare eftersom det i dag finns exempel på att de entreprenörer som utför arbetsmomenten saknar kompetent person. Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner 18 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse om tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner. Bas-U ska se till att det finns en kompetent person som har ansvar för att konstruktionen som helhet är säker under montering, användning och eventuell nedmontering. Personen ska också säkerställa att gränssnitten mellan de olika aktörerna blir tydliga och se till att aktörerna som är involverade under byggskedet samarbetar, samt ha god kännedom om konstruktionen.

Att dessa delar ska fungera beskrivs bland annat i nu gällande 5, 47, 49 och 50-51 §§. Det som är nytt är att Bas-U ska se till att det finns en person med ansvar för det och för att arbetet med konstruktionen samordnas.

I byggsplatsdirektivet bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.1 anges att bärande konstruktioner av metall eller betong, inklusive delar av dessa, formar, prefabricerade element eller tillfälliga stöd endast får monteras och nedmonteras under tillsyn av en kompetent person. Bestämmelsen är en precisering av det.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U kommer inte det nya kravet att innebära några tillkommande arbetsmoment eller andra merkostnader.

Tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner är vanliga i stora byggprojekt och samordning genomförs redan i dag. Många byggprojekt uppfyller redan förslaget på ny bestämmelse – det blir ett effektivare arbetssätt och helhetslösningen blir mindre kostsam men framför allt säkrare.

Vi har inte funnit något som visar på att det leder till förändrade kostnader att uppfylla den nya bestämmelsen jämfört med nu gällande regelverk.

Följa upp arbete med tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner 19 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse om att Bas-U ska följa upp att den kompetenta personen, som är ansvarig för konstruktionen enligt 18 §, ser till att monteringsanvisningar följs, att konstruktionen uppförs och underhålls så att den klarar kommande belastningar och påfrestningar, samt att konstruktionen kontrolleras innan den tas i bruk, regelbundet och efter händelser som kan ha påverkat dess funktion. Personen ska avbryta arbetet om allvarliga brister upptäcks.

Att dessa uppgifter, som nu tilldelas den kompetenta personen, ska göras redan i dag, beskrivs i nu gällande 47, 49, 50 och 51 §§ och i allmänna råden till nu gällande 66 §. Att Bas-U ska följa upp att den kompetenta personen utför sina uppgifter är ett nytt krav.

I byggsplatsdirektivet bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.1 anges att bärande konstruktioner av metall eller betong, inklusive delar av dessa, formar,

prefabricerade element eller tillfälliga stöd endast får monteras och nedmonteras under tillsyn av en kompetent person. Bestämmelsen är en precisering av det.

Kostnader och andra konsekvenser

Bas-U behöver se till att följa upp arbetet som den ansvarige personen utför med dessa konstruktioner. Bas-U kan göra det på olika sätt som exempelvis vid skyddsronder, stickprov och vid de olika former av möten som redan hålls och där den kompetenta personen då får redovisa sitt arbete för Bas-U. Det kan vara något som Bas-U har i sina rutiner och därmed kan återanvända utifrån erfarenheter som dragits från projekt till projekt.

Kostnader för Bas-U:s uppföljning beror på vilken omfattning av konstruktionerna som det finns på byggprojektet.

Det är främst på de stora projekten som tillfälliga konstruktioner eller samverkanskonstruktioner förekommer. Om Bas-U behöver följa upp detta i hälften av de stora projekten, vid fyra tillfällen per år, och det tar i snitt 0,25 timme extra vid ett befintligt möte med personen, så blir den årliga kostnaden:

8 000 stora projekt x 50 % x 4 gånger per år x 0,25 timmar per tillfälle x 397 kr =
1 588 000 kr.

Kontaktperson vid tillfällen när Bas-U inte finns på byggarbetsplatsen 20 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande 16 § om kontaktperson när Bas-U inte har handläggare på byggarbetsplatsen och hur man får tag på kontaktpersonen alla tidpunkter när arbete pågår. Enda skillnaden från nu gällande 16 § är att "företrädare för byggarbetsmiljösamordnaren" har ersatts av "handläggare" för att det går i linje med vårt klarspråksarbete.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Följa upp entreprenörernas arbetsmiljöarbete 21 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-U ska organisera kontroller av arbetsmiljöarbetet på byggarbetsplatsen.

Bestämmelsen anger vad kontrollerna minst ska innehålla, såsom att de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen följer arbetsmiljöbestämmelser och arbetsmiljöplanen.

Bestämmelsen är ett förtydligande och en detaljering av 3 kap. 7 b § 2 och 3 arbetsmiljölagen, som bland annat anger att Bas-U ska samordna åtgärder för att kontrollera att arbetet utförs på ett korrekt sätt med avseende på arbetsmiljön.

Det som är nytt är 4 kap. 21 § 1 om att Bas-U vid kontrollerna ska se till att entreprenörerna arbetar säkert och 4 kap. 21 § 4 om att Bas-U har hanterat arbetsmiljörisker som de tidigare har lämnat uppgift om inför arbetets start.

Kostnader och andra konsekvenser

Vi bedömer att arbetsmiljölagens bestämmelse blir tydligare och lättare att förstå genom den nya bestämmelsen. De två nya punkterna gäller indirekt även i dag.

Vi bedömer att nu gällande bestämmelse inte går att uppfylla utan att även uppfylla det nya i denna bestämmelse. Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Tekniska anordningar 22 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande 15 § om att Bas-U ska kontrollera att de som driver verksamhet använder tekniska anordningar som är i gott skick och att förare har den kompetens eller de tillstånd som krävs.

Begreppet "överinseende över" har ersatts med "övergripande ansvar" för att det går i linje med vårt klarspråksarbete.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Återkoppling till byggherren 23 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-U ska informera byggherren om de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen inte rättar sig efter Bas-U i frågor som har betydelse för arbetsmiljön i byggskedet.

Bestämmelsen förtydligar ett krav som redan indirekt gäller: Byggherren har backup ansvar för Bas-U:s uppgifter enligt 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen, och bör därmed även med nuvarande bestämmelser informeras ifall Bas-U inte kan utföra dem.

Kostnader och andra konsekvenser

Den handläggare Bas-U som intervjuats har inte erfarenhet av att byggherren är så insatt att denne kan göra speciellt mycket om det är problem med en entreprenör. Det är Bas-U som hanterar sådant i dag, enligt den intervjuade.

Bestämmelsen korresponderar med byggherrens skyldighet att vidta åtgärder enligt den nu föreslagna 2 kap. 21 §. Om byggherren informeras och därefter vidtar åtgärder när det är problem att samordna entreprenörerna, bör Bas-U:s arbete löpa på smidigare, och därmed kan tid och pengar sparas i projektet.

Kostnader för att uppfylla denna bestämmelse uppkommer endast om det finns de på byggarbetsplatsen som inte rättar sig efter Bas-U. Enligt 3 kap 7 g § arbetsmiljölagen ska de som bedriver verksamhet på ett gemensamt

arbetsställe följa anvisningar från en byggarbetsmiljösamordnare. Om nu gällande bestämmelser följs blir det därför inga konsekvenser av denna bestämmelse. Den tid som det kan ta att informera byggherren är så liten i sammanhanget att det inte leder till några förändrade kostnader.

Meddela byggherren vid allvarliga arbetsmiljörisker 24 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-U ska meddela byggherren om det finns allvarliga arbetsmiljörisker i byggskedet som inte kan åtgärdas med givna förutsättningar.

Kostnader och andra konsekvenser

Den handläggare Bas-U som intervjuats har inte erfarenhet av att byggherren arbetar så konkret med byggprojektet. Det är Bas-U som hanterar sådant i dag, enligt den intervjuade.

Byggherren ska beakta arbetsmiljösynpunkter i alla skeden av ett byggprojekt och har ansvar för Bas-U:s uppgifter enligt 3 kap. 6 § i arbetsmiljölagen. Byggherren får bättre förutsättningar att ta det ansvaret om denna har kännedom om eventuella allvarliga arbetsmiljörisker som Bas-U inte kan åtgärda. I bästa fall kan sådana olyckor undvikas som sker i dag där byggherren varit omedveten om att det funnits problem i utförandet. Bestämmelsen hänger ihop med det som föreslås om byggherrens skyldighet i 2 kap. 22 §, om att byggherren ska se till att avbryta eller förändra arbete med allvarliga risker.

Enligt 3 kap. 4 § arbetsmiljölagen ska varje arbetstagare meddela arbetsgivaren eller skyddsombud om arbetstagaren finner att arbetet innebär omedelbar och allvarlig fara för liv eller hälsa. Motsvarande borde gälla även för Bas-U gentemot byggherren, som har back-up ansvaret.

I små byggprojekt är det troligen vanligt att Bas-U kan hantera riskerna utan att behöva meddela byggherren. I stora byggprojekt händer det troligen att Bas-U behöver meddela byggherren, men kanske inte varje år under byggskedet. Om det sker i vartannat stort byggprojekt varje år, och det tar en halvtimme för Bas-U att meddela byggherren, så blir den årliga kostnaden:

$8\,000 \text{ stora byggprojekt} \times 50 \% \times 0,5 \text{ timmar} \times 397 \text{ kr} = 794\,000 \text{ kr.}$

Avbryta eller förändra arbetet 25 §

Beskrivning

Bestämmelse som uttryckligen ålägger Bas-U att avbryta eller förändra arbetet i den omfattning som krävs om projektet medför så allvarliga arbetsmiljörisker att det är olämpligt att fortsätta. Det ska göras till dess att åtgärder vidtagits.

Bestämmelsen är ett förtydligande av 3 kap. 7 b § 2 och 3 arbetsmiljölagen där det står att Bas-U, för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall, ska samordna tillämpningen av relevanta arbetsmiljöregler för att säkerställa att de som bedriver verksamhet på arbetsstället tillämpar dessa regler på ett systematiskt sätt samt följer

en arbetsmiljöplan, och att Bas-U ska samordna åtgärder för att kontrollera att byggnads- eller anläggningsarbetet med avseende på arbetsmiljön utförs på ett korrekt sätt.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U är det självklart att avbryta eller förändra arbetet om det är olämpligt att fortsätta.

Vi bedömer att bestämmelsen tydliggör för alla på byggarbetsplatsen att Bas-U har den befogenheten. Ökad samsyn och förväntan från alla i byggprojektet kan bidra till att arbetet kan genomföras på ett effektivt, smidigt och säkert sätt.

Den tid det tar att avbryta arbetet torde vara kort. Däremot kan konsekvenserna av ett avbrutet arbetsmoment eller produktionsstopp innebära avsevärda kostnader, allt beroende på omfattningen stoppet. Ett sådant stopp måste ändå göras ifall olyckan skulle vara framme på grund av att samma arbetsmiljörisker inte har hanterats, och då behöver vi dessutom räkna med att både arbetsgivare, samhälle och individ har kostnader på grund av olyckan. Kostnader som uppstår på grund av en olycka kan förhindras om bestämmelsen efterlevs.

Bestämmelsen hänger ihop med det som föreslås om byggherrens skyldighet i den nu föreslagna 2 kap. 22 §, att avbryta eller förändra arbetet när arbetet innebär allvarliga risker.

Överlämning av arbetsmiljöplanen och arbetsmiljöarbetet i övrigt 26 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att Bas-U ska medverka vid överlämningen av arbetsmiljöplanen och uppgifter om arbetsmiljöarbetet i övrigt. Det gäller även om Bas-U byts ut, då ska överlämning ske till efterföljande Bas-U.

Indirekt måste en överlämning ske även i dag, eftersom Bas-U enligt nu gällande 14 § ska se till att den arbetsmiljöplan som upprättats av Bas-P enligt 12 § finns tillgänglig på byggarbetsplatsen vid etablering och därefter anpassas.

Bestämmelsen hänger ihop med föreslagna bestämmelser om överlämning av arbetsmiljöplanen för byggherren och Bas-P (2 kap. 25 § och 3 kap. 16 §).

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med handläggare Bas-U sker detta vid ett överlämningsmöte i dag.

Vår bedömning är att en kommunikation om arbetsmiljöplanen och arbetsmiljöarbetet som föregått Bas-U:s arbete, underlättar Bas-U:s anpassning av arbetsmiljöplanen och det fortsatta arbetsmiljöarbetet. En dialog är tidseffektiv och säkrare än till exempel endast mejlväxling.

I stora byggprojekt verkar detta redan ske. I mindre byggprojekt är det färre uppgifter att lämna över, och ibland är Bas-P och Bas-U samma person. Eftersom

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

det är vanligt med olika former av möten i byggprojekt så är det lämpligt att använda ett befintligt möte där arbetsmiljöplanen överlämnas. Då behöver överlämningen av arbetsmiljöplanen inte medföra särskilt mycket merarbete. Jämfört med vad som redan görs i byggprojekten i dag bedöms det vara marginell tid som Bas-U behöver lägga ned för att uppfylla bestämmelsen. Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Bas-U ska hålla arbetsmiljöplanen tillgänglig 27 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse från nu gällande 14 § om att Bas-U ska se till att arbetsmiljöplanen finns direkt tillgänglig på byggarbetsplatsen när det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar.

Enligt nu gällande 14 § ska Bas-U se till att den arbetsmiljöplan som upprättats finns "tillgänglig på byggarbetsplatsen, så att alla som arbetar där kan ta del av den, så snart byggarbetsplatsen etableras", vilket vi bytt ut mot att arbetsmiljöplanen ska finnas "direkt tillgänglig på byggarbetsplatsen från och med att det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar". Det kan vara något oklart vad som menas med "så snart byggarbetsplatsen etablerats". Nu förtydligar vi det genom att i stället använda "från och med att det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar", vilket kan vara exempelvis när markarbete eller grundläggning startar.

Kostnader och andra konsekvenser

Att arbetsmiljöplanen ska finnas direkt tillgänglig bedöms gälla indirekt även med dagens bestämmelser. Förtydligandet innebär att man inte kan hävda att man ska ta fram arbetsmiljöplanen och uppvisa den i efterhand, utan att den ska kunna uppvisas på byggarbetsplatsen vid en inspektion.

Att vi nu använder "från och med att det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar" är inget nytt krav och vi bedömer att förtydligandet av tidpunkten för när arbetsmiljöplanen ska vara tillgänglig inte medför några förändrade kostnader.

Sanktionsavgift 28 §

Beskrivning

Motsvarar bestämmelse från nu gällande 14 § om att Bas-U ska betala en sanktionsavgift om arbetsmiljöplanen inte direkt finns tillgänglig på byggarbetsplatsen, så att alla som arbetar där kan ta del av den, när det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar. Ordet "direkt" är av klarspråkskaraktär och har tillkommit för att tydliggöra att arbetsmiljöplanen faktiskt ska kunna uppvisas direkt vid en inspektion.

Tillägget "oavsett hur många timmar som arbetas respektive dag" är upplyft från de allmänna råden till nu gällande 13-15 §§.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Bas-U ska uppdatera arbetsmiljöplanen 29 §*Beskrivning*

Motsvarar nu gällande 14 § om att Bas-U ska uppdatera arbetsmiljöplanen med hänsyn till arbetet går och de förändringar som sker.

Det nya är hänvisningen till den nu föreslagna 11 kap. 5 § om fortsatt projektering under byggskedet i det andra stycket. Det gäller redan indirekt. Att Bas-U enligt tredje stycket ska uppdatera beskrivningen av hur arbetsmiljöarbetet ska organiseras är ett befintligt krav, men tillägget "och drivas" är nytt och går i linje med vad som anges i den nu föreslagna 11 kap. 10 §. Fjärde stycket om att Bas-U ska se till att arbetsmiljöplanen har det innehåll som anges i de nu föreslagna 11 kap. 8-13 §§, är ett tydliggörande av nu gällande bestämmelser.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Arbetsmiljödokumentation 30 §*Beskrivning*

Bearbetad bestämmelse från nu gällande 14 § om att Bas-U ska genomföra alla de anpassningar av arbetsmiljödokumentationen som krävs för att den ska stämma med det slutliga utförandet som byggnaden eller anläggningen får.

Det nya är delen om objektets slutliga utförande som kommer från allmänna råden till nu gällande 14 §.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

8.5 Om byggherren ska anlita en ställföreträdare kap. 5*Om intervjuer*

Ingen intervju har genomförts med ställföreträdare.

Om kostnadsberäkningar

Bestämmelserna i detta kapitel bedöms inte medföra några förändrade kostnader.

Vem riktar sig föreskrifterna till 1 §*Beskrivning*

Bestämmelse om att det nu föreslagna kapitel 5 gäller för byggherren och, där det finns en ställföreträdare, även för denna. I bestämmelsen anges vilka kapitel som gäller för ställföreträdaren.

Att de arbetsmiljöbestämmelser som gäller för byggherren också gäller för den ställföreträdare som byggherren anlitar, står i nu gällande 4 a §. Där används begreppet "uppdragstagare", vilket vi nu har ersatt med "byggherrens

ställföreträdare" i enlighet med direktivet och definierat för att underlätta förståelsen av vad rollen innebär. I nu gällande 4 § anges att det i arbetsmiljölagen finns grundläggande bestämmelser om möjlighet för byggherren att överlåta sitt ansvar beträffande arbetsmiljön på en uppdragstagare samt villkoren för att en sådan överlåtelse ska vara giltig. Det är de villkoren som bestämmelserna i detta kapitel preciserar.

Kostnader och andra konsekvenser

De aktörer som tar uppdraget som byggherrens ställföreträdare kan med de nya bestämmelserna få en kostnadsökning som motsvarar den för byggherren. Detta beskrivs i konsekvensutredningen för det nu föreslagna kapitel 2. För ett projekts totalkostnad bör det inte spela någon roll om det är byggherren själv eller en ställföreträdare som uppfyller bestämmelserna.

Vi bedömer att ställföreträdare är ett ord som lättare kan förstås än "uppdragstagare" och att det blir tydligare när och hur det kan vara möjligt med en ställföreträdare för byggherren.

Redovisa ställföreträdarens självständighet 2 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som innebär att byggherren ska kunna redovisa att ställföreträdaren är så självständig som avses i 3 kap. 7 c § arbetsmiljölagen. Byggherren ska också ha tydliggjort för vilka skeden som ställföreträdare tagit över byggherrens arbetsmiljöansvar.

I tredje stycket har vi utvecklat vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att självständighet ska anses föreligga. Kriterierna handlar om att ställföreträdaren ska ha befogenheter att disponera resurser och självständigt kunna fatta beslut, utan inblandning från byggherren.

Att byggherren kan avtala bort arbetsmiljöansvaret gäller redan, men bestämmelsen förtydligar att byggherren måste kunna redovisa att ställföreträdaren styr projektet självständigt. I förarbetena till proposition 2008/09:5 s. 48 skrivs det om självständighetskravet. "För att en överlåtelse av arbetsmiljöansvaret ska vara möjlig bör det dock krävas att uppdragstagaren har att *självständigt* utföra uppgifterna enligt det civilrättsliga uppdragsavtalet, alltså utan inblandning av byggherren. I andra fall kan det inte sägas att uppdragstagaren tar över ansvaret."

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär att byggherren aktivt måste ta ställning till om det är möjligt att avtala om att en ställföreträdare tar över byggherrens arbetsmiljöansvar. Bestämmelsen borde minska antalet projekt där byggherren tycker sig ha avtalat bort arbetsmiljöansvaret till en entreprenör eller en projektör, som inte är självständig nog enligt 3 kap. 7 c § arbetsmiljölagen, det vill säga där arbetsmiljöansvaret är otydligt.

Kostnader skulle kunna uppstå om aktörerna sedan tidigare har färdiga avtalsmallar som nu behöver ändras. Troligtvis kommer dessa avtalsmallar att uppdateras gemensamt för branschen, vilket innebär att bestämmelsen inte innebär några förändrade kostnader.

Visa upp avtalet 3 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som innebär att byggherren och ställföreträdaren, ska kunna visa upp avtalet som överför byggherrens arbetsmiljöansvar till ställföreträdaren.

Enligt 3 kap. 7 c § första stycket 2 arbetsmiljölagen ska det skriftligen ha avtalats att byggherrens uppgifter åvilar ställföreträdaren. Det nya är att avtalet ska kunna visas upp, av både byggherren och ställföreträdaren.

Kostnader och andra konsekvenser

Att det avtal som redan enligt dagens bestämmelser ska finnas, nu även ska kunna visas upp när det efterfrågas, bedöms inte medföra några förändrade kostnader.

Privatperson som låter utföra ett byggnadsarbete eller anläggningsarbete 4 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som beskriver vad en privatperson behöver göra när de låter utföra ett byggprojekt. Privatpersonen ska klargöra för den eller de som anlitas om entreprenören är självständig att styra byggprojektet, eller om projektet är delat på flera entreprenörer. Om entreprenaden är delad, ska privatpersonen klargöra för de inblandade parterna att denna har kvar byggherreansvaret.

I projekt som beställs av privatpersoner blir en självständig entreprenör automatiskt ställföreträdare enligt nu gällande bestämmelser i 3 kap. 7 c § arbetsmiljölagen. I förarbetena till proposition 2008/09:5 s. 48 skrivs det: "Om byggherren däremot inte på detta sätt lämnar över arbetsuppgifterna till en uppdragstagare som självständigt har att utföra uppgifterna, oavsett om det gäller planeringen och projekteringen eller utförandet, så bör det inte vara möjligt att överlåta arbetsmiljöansvaret. Det gäller till exempel om byggherren anlitar olika entreprenörer genom en delad entreprenad, även i konsumentförhållanden."

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt bestämmelsen behöver privatpersonen göra klart vad som gäller, exempelvis i de avtal som sluts mellan privatperson och entreprenör om arbetet som helhet. Mallar för avtal finns redan i branschen. Annars kan privatpersonen muntligen klargöra detta för entreprenören, eller göra det i arbetsmiljöplanen. Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Entreprenör som självständigt ansvarar för arbeten åt en privatperson 5 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som förtydligar att innan arbetet påbörjas ska en entreprenör som självständigt utför ett byggprojekt klargöra för de inblandade parterna att entreprenören är byggherrens ställföreträdare.

I andra stycket 3 kap. 7 c § arbetsmiljölagen står att "om konsumenttjänstlagen (1985:716) ska tillämpas på uppdrag enligt första stycket 1, ska det som sägs i 6 § och i föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 kap. 8 § gälla för uppdragstagaren vid arbetets utförande. Det gäller dock inte om det skriftligen har avtalats att det som sägs i 6 § och i de anslutande föreskrifterna i stället ska gälla för den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbetet".

I förarbetena till proposition 2008/09:5 s. 60 står det att byggherrens arbetsmiljöansvar automatiskt går över till uppdragstagaren om inte annat har avtalats skriftligen i de fallen.

Nu gällande bestämmelse är inte så enkel att tyda och vi ser ett behov att klargöra vem som har byggherrens arbetsmiljöansvar i varje byggprojekt.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär att en entreprenör som har övertagit byggherrens ansvar vid ett konsumentförhållande, på något sätt måste göra klart vilket ansvarsförhållande entreprenören har i ett byggprojekt gentemot övriga. Detta borde kunna göras i den kommunikation som de inblandade ändå måste ha i ett byggprojekt.

Om alla har klart för sig vad som gäller och vad som förväntas, borde missuppfattningar minska och byggprojektet kunna löpa smidigt. Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

8.6 Arkitekter, konstruktörer och andra som medverkar kap. 6

Om intervjuer

Intervju genomfördes med en person som arbetar som byggkonstruktör hos ett teknikonsultföretag med cirka 4 000 anställda, varav 500 inom byggprojektering. Företaget omsätter cirka 4,5 miljarder kr per år. Företaget har cirka 2 600-3 000 uppdrag inom byggprojekt per år, varav uppskattningsvis 600-800 är stora uppdrag.

Den intervjuade personen svarade utifrån sin roll som konstruktör men det finns fler roller som ska följa bestämmelserna för projektörer, exempelvis arkitekter, och de har andra uppgifter i ett byggprojekt. Konstruktören ansåg sig arbeta enligt de flesta nya kraven förutom rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker i byggskedet. Rutiner uppskattades ta lite tid att utveckla och föra in i en arbetsmiljöutbildning.

De bestämmelser som både byggherren och projektörerna är ansvariga för enligt det nu föreslagna kapitel 9 bedömdes också generellt vara svårare att uppfylla i rollen som konstruktör.

En generell synpunkt var att projektörens möjlighet att förebygga risker i byggskedet styrs mycket av entreprenören, som ofta inte är upphandlad när konstruktören jobbar med konstruktionen. Ska man efterleva idén om att projektören styr mer av arbetsmiljön under byggskedet, måste projektörerna vara

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

med mycket tidigare i processen än i dag, redan när man börjar planera upphandlingarna. I dag görs ofta sena ändringar, så det krävs också en striktare efterlevnad av det som projektören tagit fram.

Om kostnadsberäkningar

I kapitel 6 har vi använt löneuppgifter för SSYK-kod 2142 för civilingenjörsyrken inom bygg och anläggning, inklusive konstruktörer. Vi antar att många av de som är byggherrar hör till den gruppen. Timkostnaden för dem är i snitt 376 kr per timme inklusive arbetsgivaravgift och pensionsavgift.

Sammanfattning av kostnader för kapitel 6

Initial uppskattad kostnad för projektörer i alla projekt: 19 427 000 kr.

Ingen årlig kostnad för projektörer.

Kostnaden för projektörer blir i snitt 200 kr per projekt och infaller endast under det första året.

För stora projekt blir den initiala kostnaden 125 kr.

För små projekt blir den initiala kostnaden 200 kr.

Det är 2 och 4 §§ som bedöms medföra tillkommande kostnader för projektörer. De bedöms kosta ungefär lika mycket att uppfylla och kostnaderna består av information om de nya reglerna respektive att ta fram rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker.

De nya reglerna i detta kapitel förväntas bidra till minskade kostnader i byggprojekten både genom att arbetsmiljöåtgärder blir billigare då de planeras i tidigt skede, och genom färre olyckor, mindre ohälsa och färre produktionsstopp. Kostnaden för kvalitetsbrister kan också minska när arbetet blir bättre planerat och projekterat. För ett projekt med cirka 100 arbetstagare kan det kosta 2 miljoner kr per dag om produktionen står stilla. I det exemplet som den kostnaden tagits ifrån, var just bristfällig projektering orsaken till stoppet.

Vem riktar sig föreskrifterna till 1 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som anger att kapitel 6 omfattar projektörer samt hänvisar till definitionen av projektörer.

Kostnader och andra konsekvenser

Att det nu finns en definition av "projektörer" kan innebära att fler aktörer än tidigare inser att de berörs av bestämmelser för "de som medverkar vid planeringen och projekteringen", vilket är begreppet som används i nu gällande 10 §. Eftersom dessa aktörer redan kan anses ha ingått i gällande begrepp, bedöms bestämmelsen inte medföra några förändrade kostnader.

Förebygga arbetsmiljörisker vid planeringen och projekten 2 §

Beskrivning

Första stycket är en ny bestämmelse som ålägger projektörer att ha metoder för att arbeta enligt grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker i bygg- och

bruksskedet. Principerna beskrivs i den nu föreslagna 8 kap. 2 § och handlar bland annat om att identifiera, undvika, bedöma och hantera arbetsmiljöriskerna. I första hand ska man välja lösningar som tar bort arbetsmiljöriskerna.

Andra stycket motsvarar nu gällande 10 § samt 15 § i de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning, som innebär att projektörer inom ramen för sina uppdrag ska uppfylla bestämmelserna om att planera och projektera för arbetsmiljön i byggskedet och i bruksskedet.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med byggkonstruktör arbetar större projektörer enligt grundprinciperna i stora drag redan. Just den intervjuade byggkonstruktören skulle behöva göra mer för att följa grundprincipen om att ta hänsyn till människors olika förutsättningar (grundprincip 3e). Samtidigt nämner den intervjuade byggkonstruktören att den grundprincipen är en angelägenhet för arkitekten mer än för konstruktören, så det kanske följs redan i dag. Samma byggkonstruktör skulle även behöva samarbeta mer med andra roller i byggprojekten för att uppfylla kraven.

Projektörens möjligheter att förebygga risker i bygg- och bruksskedet skulle öka om de var med mycket tidigare i byggprocessen, redan när upphandling planeras, enligt byggkonstruktören.

Det är rimligt att anta att projektörer generellt skulle behöva ökad kunskap inom något eller flera områden för att kunna uppfylla grundprinciperna och kapitel 6. De metoder som utvecklas hos ett projekteringsföretag kan användas vid alla deras byggprojekt.

Trots ökade kostnader för projektörer vore det inte orimligt att anta att det ändå kan innebära vinster i byggprojektet som helhet. Det är billigare att omhänderta en risk på ritningsbordet tidigt i projektet, än att försöka hitta en lösning i ett sent skede.

Hänvisningen i andra stycket bedömer både vi och den intervjuade byggkonstruktören att det inte leder till några förändrade kostnader.

Under första året behöver projektörerna information eller utbildning gällande grundprinciperna och de andra nya bestämmelserna i dessa föreskrifter. Varje projektör behöver detta vid ett tillfälle, och projektörer arbetar vanligtvis med många projekt varje år. En utbildning om de nya reglerna bör ta max en halvdag. Om kostnaden för projektörernas information kan slås ut på i snitt 15 projekt under ett år blir den initiala kostnaden:

Total initial kostnad för alla projekt första året: 4 timmar x 376 kr
x 100 000 byggprojekt/15 byggprojekt per projektör = 10 027 000 kr
(varav 802 000 kr för alla stora projekt och 9 225 000 kr för alla små projekt).

Rätta sig efter Bas-P 3 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som förtydligar att projektörerna ska rätta sig efter Bas-P i frågor som rör arbetsmiljön.

Bas-P ska samordna planeringen och projekteringen med avseende på arbetsmiljön redan enligt gällande regler.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med byggkonstruktör kräver bestämmelsen inte några extra resurser jämfört med hur arbetet bedrivs i dag.

En grundförutsättning för att Bas-P ska kunna samordna planeringen och projekteringen, är att de projektörer som ska samordnas, följer samordnaren. Därför bedöms bestämmelsen inte leda till förändrade kostnader.

Rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker 4 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som anger att projektörerna ska ha rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker i byggskedet. Rutinerna ska minst beskriva hur de från idé till färdig handling tar hänsyn till arbetsmiljö i ritningar, beskrivningar och beräkningar, när de riskbedömer arbetsmiljön i byggskedet, samt vilka hjälpmedel eller kontrollsystem som de använder för att förebygga arbetsmiljörisker.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervju med byggkonstruktör är det inte vanligt att ha sådana rutiner. För det aktuella företaget, som är ett stort teknikkonsultföretag, borde det knappast vara mer än en veckas jobb att ta fram en mall för rutin, och inkludera den som en del av arbetsmiljöutbildningen som kostnadsberäknas i konsekvensutredningen till den nu föreslagna 6 kap. 2 §. Mallen behöver inkludera allt som kan komma att projekteras för, och för varje byggprojekt kan sedan de delar av mallen användas som är aktuella i just det byggprojektet.

De kontrollsystem som nämns i allmänna råden till den föreslagna bestämmelsen finns redan hos stora projektörer. Vi anser det rimligt att anta att större byggprojekt projekteras av större arkitekt- eller teknikkonsultföretag.

För stora byggprojekt krävs att ta fram en mall och arbeta in mallen som en del i arbetsmiljöutbildning under det första året. Det behöver göras en gång för varje företag som projekterar. För det företag vi intervjuat krävs 5 dagar x 8 timmar x 376 kr = 15 000 kr för deras totalt 600 större byggprojekt per år, vilket innebär 25 kr per stort byggprojekt i snitt.

Mindre byggprojekt projekteras ofta av mindre företag som inte har samma stöd som en större organisation. Tiden som ett mindre företag lägger på att ta fram rutiner kan inte heller slås ut på lika många projekt. För de mindre byggprojekten är

det dock rimligt att anta att det kommer utvecklas stöd inom branschen så att det blir relativt enkelt att anpassa rutinerna till det aktuella byggprojektet.

Om kostnaden per mindre projekt blir fyra gånger så stor som för stora projekt, alltså i snitt $25 \text{ kr} \times 4 = 100 \text{ kr}$ för små byggprojekt i snitt, blir de initiala kostnaderna:

8 000 stora byggprojekt $\times 25 \text{ kr} = 200\,000 \text{ kr}$.

92 000 små byggprojekt $\times 100 \text{ kr} = 9\,200\,000 \text{ kr}$.

Initial totalkostnad för alla projekt: $200\,000 \text{ kr} + 9\,200\,000 \text{ kr} = 9\,400\,000 \text{ kr}$.

Följ upp arbetsmiljöarbetet 5 §

Beskrivning

En preciserad bestämmelse om att projektörerna ska se till att deras lösningar fungerar med andra projektörers lösningar, om det har betydelse för arbetsmiljön under bygg- eller bruksskedet.

I nu gällande 11 § anges att Bas-P ska samordna planeringen och projekteringen så att de som medverkar vid planeringen och projekteringen tar hänsyn till varandras planer och lösningar. Visserligen riktar sig den bestämmelsen till Bas-P men för att kravet på samordning ska kunna efterlevas är det en förutsättning att en projektörs lösningar fungerar med andra projektörers lösningar.

Kostnader och andra konsekvenser

Enligt intervjuad byggkonstruktör är detta något som projektörer redan gör.

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Återkoppling till Bas-P 6 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som handlar om att projektören ska redovisa skriftliga underlag till Bas-P med möjliga lösningar eller förslag på åtgärder för de arbetsmiljörisker som kvarstår efter att projektören gjort det som går för att minimera riskerna. Komplexa lösningar eller åtgärder ska beskrivas särskilt. De skriftliga åtgärdsförslagen ska kunna användas som underlag för arbetsmiljöplanen.

Bestämmelsen bygger på de allmänna råden till nu gällande 5-5 a och 10 §§, där det framgår att projektörerna är de som ofta kan avgöra vilken åtgärd som är lämpligast, och bör förbereda för den i tidigt skede.

Kostnader och andra konsekvenser

Projektörer arbetar redan så i dag, enligt intervju med byggkonstruktör. Det finns mallar och rutiner för att göra de skriftliga underlagen.

Det är rimligt att anta att det finns projektörer som behöver avsätta mer tid för att ta fram underlagen om de kvarvarande riskerna än vad som görs i dag. Om det tidigt, eller överhuvudtaget, informeras om kvarvarande risker så ger det bättre förutsättningar att vidta åtgärder. Sannolikt leder det till färre kostnadskrävande nödlösningar under byggskedet. Totalt bör det därför trots eventuella ökade kostnader för projektören, medföra vinster i byggprojektet som helhet.

8.7 Den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar kap. 7

Om intervjuer

Ingen intervju har genomförts med någon som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar.

Om kostnadsberäkningar

I kapitel 7 har vi använt löneuppgifter för SSYK-kod 2142 för civilingenjörssyrken inom bygg och anläggning, inklusive konstruktörer. Vi antar att många av de som är projektörer hör till den gruppen. Timkostnaden för dem är i snitt 376 kr per timme inklusive arbetsgivaravgift och pensionsavgift.

Sammanfattning av kostnader för kapitel 7

För den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar har följande uppskattats.

Initial kostnad för alla byggprojekt: 268 000 kr.

Årlig kostnad för alla byggprojekt: 5 602 000 kr per år.

Total kostnad för alla byggprojekt första året blir alltså: 5 870 000 kr.

Kostnad per projekt blir i snitt 100 kr per år, den initiala kostnaden är försumbar.

För ett stort projekt blir initial kostnad 50 kr och årlig kostnad 300 kr.

För små projekt blir initial kostnad försumbar och årlig kostnad 50 kr.

Det är 2-4 och 6 §§ som bedöms medföra tillkommande kostnader.

4 § om monteringsinstruktioner och 6 § om uppföljning av montagearbetet är de bestämmelser som bedöms medföra högst kostnader.

Vem riktar sig föreskrifterna till 1 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som anger att kapitel 7 omfattar den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar samt hänvisar till definitionen av dessa.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen förtydligar att det är den som fått helhetsuppdraget att projektera för att tillverka en monteringsfärdig byggnad eller anläggning som omfattas av 7 kap. Den aktören kan vara en tillverkare av exempelvis småhus som har egna projektörer

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

och står för tillverkningen själva. Aktören kan också vara ett företag som tillverkar exempelvis betong- eller stålstommar, som samordnar projektering som utförs av andra företag. Det finns även aktörer som varken projekterar eller tillverkar själva, utan knyter både projektörer och tillverkare till sig men ändå har fått helhetsuppdraget att projektera och låta tillverka en byggnad eller anläggning.

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Förebygga arbetsmiljörisker 2 §

Beskrivning

Första stycket är en ny bestämmelse som ålägger den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar att ha metoder för att arbeta enligt grundprinciper, för att förebygga arbetsmiljörisker i bygg- och bruksskedet. Principerna beskrivs i den nu föreslagna 8 kap. 2 § och handlar bland annat om att identifiera, undvika, bedöma och hantera arbetsmiljöriskerna. I första hand ska man välja lösningar som tar bort arbetsmiljöriskerna.

Andra stycket förtydligar nu gällande 10 a §, vilket innebär att de i tillämpliga delar ska uppfylla bestämmelserna i nu gällande 5 §, samt 3 kap. 7 h § arbetsmiljölagen. Det motsvarar bestämmelserna om byggskedet i de nu föreslagna 9 kap. 4, 7-9 och 11 §§ samt 10 kap. 2-5 §§ om bruksskedet.

Kostnader och andra konsekvenser

Det är rimligt att anta att den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar generellt skulle behöva ökad kunskap inom något eller flera områden för att kunna uppfylla grundprinciperna och det nu föreslagna kapitel 7. De metoder som utvecklas hos företagen kan användas vid alla deras projekt.

Hänvisningen i andra stycket bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Under första året behöver den som projekterar för att tillverka information eller utbildning gällande grundprinciperna och de andra nya bestämmelserna i detta kapitel. Det behövs vid ett tillfälle, och kostnaden kan normalt slås ut på flera projekt det året. Informationen om de nya reglerna bör ta max två timmar.

Projekt med monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar utgör en del av de 100 000 byggprojekt som genomförs varje år. Det är svårt att uppskatta i hur många av de projekten som monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar ingår. Vi uppskattar att det produceras omkring 8 500 monteringsfärdiga småhus per år, utifrån statistik för trähusbranschen från TMF (trä- och möbelföretagen). I statistiken deltar 33 medlemsföretag som producerar omkring 6 000 småhus per år. Deras andel av den totala försäljningen av monteringsfärdiga småhus i Sverige är ungefär 70 procent. Det innebär att det produceras cirka 6 000 småhus/0,7 = 8 500 småhus. Vi uppskattar att det finns cirka 50 tillverkare av småhus totalt i Sverige: 33 medlemsföretag/0,7 = totalt ca 50 tillverkare av småhus.

8 500 småhus per år/50 tillverkare = 170 småhus per tillverkare och år.

Utöver det uppskattar vi att det ingår någon form av monteringsfärdig byggnad eller anläggning i 80 procent av de 8 000 stora byggprojekten, exempelvis prefabricerade stommar av betong. Vi uppskattar att den initiala kostnaden för information kan slås ut på i snitt 50 projekt för de stora projekten.

8 000 stora projekt $\times$ 0,8/50 projekt $\times$ 2 timmar $\times$ 376 kr = 96 000 kr.

8 500 småhus/170 småhus per tillverkare $\times$ 2 timmar $\times$ 376 kr = 38 000 kr.

Total initial kostnad för alla projekt första året: 96 000 + 38 000 = 134 000 kr.

Rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker 3 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som reglerar att de som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar ska ha rutiner. Rutinerna ska minst omfatta hur projekteringen samordnas med avseende på arbetsmiljön och hur monteringen ska kunna ske på ett säkert sätt.

3 kap. 7 h § arbetsmiljölagen anger att tillverkare av monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar ska se till att arbetsmiljösynpunkter beaktas vid projekteringen när det gäller både byggskedet och det framtida brukandet, och att olika delar av projekteringen samordnas. Det är kravet på rutiner som är nytt, och att det ska finnas rutiner för hur just monteringen ska kunna ske på ett säkert sätt.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär att den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga objekt behöver ta fram rutiner för samordning och för att beakta arbetsmiljön vid monteringen, exempelvis en mall eller checklista.

Vi uppskattar att det tar i snitt 2 timmar att upprätta rutinerna. För små projekt kan kostnaden slås ut på i snitt 170 småhus per tillverkare och för de stora projekten kan kostnaden slås ut på i snitt 50 projekt per år. Med cirka 8 500 monteringsfärdiga småhus per år, och antagandet att det ingår någon form av monteringsfärdig byggnad eller anläggning i 80 procent av de stora byggprojekten, blir den initiala kostnaden:

8 000 stora projekt $\times$ 0,8/50 projekt $\times$ 2 timmar $\times$ 376 kr = 96 000 kr.

8 500 småhus/170 småhus per tillverkare $\times$ 2 timmar $\times$ 376 kr = 38 000 kr.

Total initial kostnad för alla projekt första året: 96 000 kr + 38 000 kr = 134 000 kr.

Monteringsinstruktion 4 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som reglerar att den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar ska se till att det följer med en monteringsinstruktion vid leverans. Detta krav har tidigare varit allmänna råd till nu gällande 10 a §, som anger att det är lämpligt att instruktioner för stabilisering av byggnaden medföljer vid leveransen av den. Det kan dessutom ses som en

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

precisering av nu gällande 48 § som handlar om information och instruktioner till de som monterar.

Kostnader och andra konsekvenser

I många fall tillämpar redan de som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar den här bestämmelsen. Nu ska monteringsinstruktioner dock alltid skickas med. Det kan alltså leda till extrakostnader för att ta fram monteringsinstruktioner för de som inte redan gör det.

Bristfälliga instruktioner kan leda till provisoriska lösningar i byggskedet som medför kostnader och inte minst risker för andra aktörer i byggprojektet. Totalt bör det därför, trots ökade kostnader för den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga objekt, innebära vinster i byggprojektet som helhet.

Vi antar att instruktioner måste tas fram för varje produkt, sedan kan samma instruktion användas när man serietillverkar. Vissa produkter kan tillverkas i hundratal medan andra är mer unika. Vi uppskattar att det som ett snitt för alla produkter tar 0,5 timmar per projekt att ta fram eller anpassa instruktionen med ett innehåll enligt den nu föreslagna 7 kap. 5 §.

Vi uppskattar att det produceras omkring 8 500 monteringsfärdiga småhus per år, utifrån statistik för trähusbranschen från TMF, och att det ingår någon form av monteringsfärdig byggnad eller anläggning i 80 procent av de stora byggprojekten. 8 000 stora projekt $\times$ 0,8 = 6 400 stora projekt. Den årliga kostnaden blir då:

$(6\,400 \text{ stora projekt} + 8\,500 \text{ småhus}) \times 0,5 \text{ timmar} \times 376 \text{ kr} = 2\,801\,000 \text{ kr}$
(varav 1 203 000 kr för stora projekt och 1 598 000 kr för små byggprojekt).

Monteringsinstruktionens innehåll 5 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som handlar om att monteringsinstruktionen minst ska beskriva hur delarna i den monteringsfärdiga byggnaden eller anläggningen ska monteras ihop på ett säkert sätt, stabiliseras under transport, lossning, mellanlagring och montage, och lyftas på plats på ett säkert sätt. Om det kvarstår arbetsmiljörisker i byggskedet ska instruktionen också beskriva arbetsmiljöriskerna och åtgärder för de kvarstående riskerna.

I allmänna råden till nu gällande 10 a § står att "Det är också viktigt att lyftöglor eller andra anordningar för lyftning av element och byggnadsdelar är dimensionerade för att tåla alla de belastningar de kan utsättas för under hela hanteringsförloppet, d.v.s. från lyft i fabrik, under transport och fram till dess att de är monterade i byggnaden." Även nu gällande 48 § anger att instruktioner om säkert utförande av arbetet och information om planerade åtgärder ska lämnas till arbetstagarna och att de ska vara begripliga för dem.

I byggplatsdirektivets bilaga 4, del B, avsnitt II, 12. Bärande konstruktioner av metall eller betong, formar och tunga prefabricerade element, anges i punkt 12.2 dessutom att lämpliga säkerhetsåtgärder ska vidtas för att skydda arbetstagarna mot risker som orsakas av övergående bräcklighet eller instabilitet hos en struktur. Det är implementerat i nu gällande 66 §.

Kostnader och andra konsekvenser

Se konsekvensutredningen för den nu föreslagna 7 kap. 4 §, där även tid för denna bestämmelse ingår i kostnadsberäkningen.

Följa upp arbetsmiljöarbetet 6 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som reglerar att den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar ska följa upp montagearbetet, för att kontrollera att byggnaderna eller anläggningarna går att montera på ett säkert sätt.

Den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar hänvisas i nu gällande 10 a § till 5 §. 5 § 2-5 anger att man under varje skede av planeringen och projekteringen ska se till att arbetsmiljön under byggskedet särskilt uppmärksammas när det gäller val av byggprodukter och konstruktioner för grundläggning, stomsystem eller andra bärande element, val av stomkomplettering samt val av installationer och inredningar. Ett sätt att kontrollera sitt arbete är att följa upp montagearbetet. I nu gällande 47 § anges att tillfälliga stöd ska utformas och utföras så att de är säkra, vilket är vanligt förekommande vid uppförande av monteringsfärdiga objekt. 49 § beskriver att bland annat konstruktioner ska kontrolleras.

Kostnader och andra konsekvenser

De som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar behöver förvissa sig om att de monteringsinstruktioner de skickar med leveransen också fungerar i praktiken, när montaget utförs på byggarbetsplatsen. Det kan innebära att den som fått hela uppdraget att projektera och tillverka till exempel en småhusvilla, behöver följa upp att det fungerar på ett säkert sätt för dem som ska utföra montaget. Om det är ett likartat förfarande vid montaget, behöver tillverkaren inte följa upp lika ofta som om det är nya montagemetoder eller om det på andra sätt är komplicerat och riskfyllt.

Uppföljningen kan göras på olika sätt, som till exempel att besöka byggarbetsplatsen, ha avstämningar med egna montörer eller andra montörer alternativt stämma av via telefon, bilder eller filmer. Uppföljningen av arbetsmiljön borde kunna ske i samband med annan uppföljning som görs.

Om uppföljningar av arbetsmiljön inte redan görs, kommer bestämmelsen å ena sidan att ta lite tid i anspråk. Å andra sidan kommer den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar att dra erfarenheter och få

bättre kunskaper om säkerheten i montaget, vilket på sikt kan leda till en säkrare och effektivare montageprocess och nedkortad tid för montaget.

Vi antar att det ingår någon form av monteringsfärdig byggnad eller anläggning i 80 procent av de stora byggprojekten. 8 000 stora projekt $\times$ 0,8 = 6 400 stora projekt. Minst en kontroll behöver göras för varje produkt. Vissa produkter kan tillverkas i hundratal medan andra är mer unika. Om kontrollen tar 0,5 timmar per projekt i snitt och det produceras omkring 8 500 monteringsfärdiga småhus per år, blir den årliga kostnaden:

$(6\,400 \text{ stora projekt} + 8\,500 \text{ småhus}) \times 0,5 \text{ timmar} \times 376 \text{ kr} = 2\,801\,000 \text{ kr}$
(varav 1 203 000 kr för stora projekt och 1 598 000 kr för små byggprojekt).

8.8 Grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker kap. 8

Om kostnadsberäkningar

De eventuella kostnader som bestämmelserna i kapitel 8 kan medföra redogörs för i de ansvarigas respektive kapitel.

Grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker, 1 och 2 §§

Beskrivning

Kapitel 8 består endast av två paragrafer. 1 § informerar om att byggherren, Bas-P, Bas-U, projektörer samt tillverkare av monteringsfärdiga byggnader och anläggningar alla omfattas av bestämmelserna om att ha metoder för att förebygga arbetsmiljörisker.

2 § är en ny bestämmelse som reglerar en del skyldigheter som dessa har att arbeta efter för att förebygga arbetsmiljörisker. De olika aktörerna ska ha metoder för detta arbete, vilket bland annat handlar om att identifiera, undvika, bedöma och hantera olika risker. I första hand ska man välja att ta bort arbetsmiljöriskerna.

Avsikten med bestämmelserna i 8 kap. är att arbetsmiljöriskerna ska planeras och projekteras bort så tidigt som möjligt i ett byggprojekt. Detta ska i sin tur leda till att man inte väntar med att omhänderta arbetsmiljöriskerna till ett senare skede i projektet, eftersom det ökar risken för olyckor och kan innebära ökade kostnader för byggprojektet. Byggplatsdirektivet infördes mot bakgrund av vetskapen att cirka hälften av alla olyckor hade kunnat förebyggas genom bättre planering och projektering.

Kostnader och andra konsekvenser

2 § härrör från de så kallade allmänna principerna som är grunden i ett systematiskt arbetsmiljöarbete och även grunden i byggplatsdirektivet (direktiv 92/57/EEG). En bestämmelse som uttryckligen ålägger de här aktörerna att följa metoder som liknar dem som finns i föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) och de delar av arbetsmiljölagen som tar upp övriga allmänna principer, saknas i Sverige i dag. Vi antar dock att de flesta redan i dag arbetar enligt de här metoderna, eftersom det är en förutsättning för att kunna leva upp till kravet på att

uppnå en tillfredsställande arbetsmiljö. Men för vissa kommer kravet att medföra kostnader. Vi diskuterar troliga kostnader och andra konsekvenser för:

- Byggherrar, se 2 kap. 2 §.
- Bas-P, se 3 kap. 1 §.
- Bas-U, se 4 kap. 1 §.
- Projektörer, se 6 kap. 2 §.
- Den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar, se 7 kap. 2 §.

8.9 Att planera och projektera för arbetsmiljön i byggskedet kap. 9

Om intervjuer

För underlag till bedömningar för detta kapitel har vi intervjuat samma konstruktör som för kapitel 6, se presentation i avsnitt 8.6 Arkitekter, konstruktörer och andra som medverkar. Den intervjuade konstruktören upplevde både de nu gällande bestämmelserna och de föreslagna ändringarna som nya bestämmelser. Vi har bara tagit med resultat från intervjun avseende de bestämmelser som har ändrats.

Om kostnadsberäkningar

Kapitel 9 består till största delen av nu gällande 5-5b §§. Dessa paragrafer innehåller många olika bestämmelser och är långa. Därför har de delats upp i fler paragrafer och lagts i ett separat kapitel. Kapitel 9 bedöms inte medföra några förändrade kostnader.

Vem föreskrifterna riktar sig till 1 §

Beskrivning

Bestämmelse om att kapitel 9 gäller för byggherren men även för projektörer inom ramen för sina uppdrag. Paragrafen hänvisar också till Arbetsmiljöverkets nu föreslagna föreskrifter (AFS 2020:q) om specifika risker vid vissa typer av arbeten, kapitel 5 om byggnadsarbete och anläggningsarbete, där ytterligare bestämmelser om arbetsmiljön i byggskedet finns.

Enligt gällande föreskrifter omfattas byggherren av 5-5 b §§ och i 10 § står att projektörerna inom ramen för sina uppdrag i tillämpliga delar omfattas av 5-5b §§.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen anger tillämpningsområdet för kapitel 9 och bedöms i sig inte leda till några förändrade kostnader.

Nya metoder, tekniker eller material 2 §

Beskrivning

Ny bestämmelse från allmänna råden till nu gällande 45 och 48 §§. I de fall byggherren eller projektörerna planerar att använda nya metoder, tekniker eller material så ska de noggrant analysera arbetsmiljöriskerna med dem, för att kunna bedöma om ett mer beprövat arbetssätt ska användas. Om oprövade arbetssätt används ska de också ha utrett vilka åtgärder som krävs och beskrivit dem så arbetet kan utföras på ett säkert sätt.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Kostnader och andra konsekvenser

Den intervjuade konstruktören beskrev att det är ganska sällan nya material och metoder används. När det sker kan det behövas hjälp av experter i större utsträckning än i dag för att uppfylla den nya bestämmelsen.

Vi bedömer att bestämmelsen innebär en skärpning av kraven. Byggherren och projektörerna kan behöva utbilda eller anlita experter för att utreda nya metoder, material med mera. Detta görs redan i dag på byggprojekt, och det är främst stora byggprojekt som berörs.

Nya metoder, tekniker eller material samt oprövade arbetssätt är inte sällan orsak till olyckor och arbetssjukdomar i branschen. Då leder det till produktionsstopp, förseningar och minskad produktivitet. Därför bedömer vi att det kan bli besparingar i byggprojekt som helhet när denna bestämmelse efterlevs, eftersom den kräver mer analys av riskerna och genomgång av åtgärderna redan i planerings- eller projekteringsstadiet.

*Tidsplanering 3 §**Beskrivning*

Bearbetad bestämmelse från nu gällande 5 a § 1 om att byggherren och projektörerna ska planera byggtiden.

Första stycket anger att den totala byggtiden, och tiden för deletapperna ska vara tillräckliga för att arbeten ska kunna utföras i en takt som inte medför risk för ohälsa och olycksfall.

Andra stycket anger att tidsplaneringen ska vara särskilt noggrann för arbetsmoment som ska utföras samtidigt eller efter varandra, och för byggprojektets slutskede.

Paragrafen har ny struktur och förtydligande ord har lagts till, men vi bedömer att kraven är desamma som i de gällande föreskrifterna.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

*Utformning och placering av en byggnad eller annan anläggning 4 §**Beskrivning*

Första stycket motsvarar nu gällande 5 § 1 om att byggherren eller projektörerna ska ta hänsyn till arbetsmiljön i byggskedet när de väljer utformning och placering av byggnaden eller anläggningen.

Andra stycket är nya bestämmelser om vad som särskilt ska uppmärksammas:

1. Möjligheterna att ordna säkra transporter och förbindelseleder.
2. De lyft- och transportanordningar som behövs.
3. Markförhållanden.
4. Andra förutsättningar i omgivningen.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Punkterna 1 och 2 kommer från de allmänna råden till nu gällande 5 § 1. Punkterna 3 och 4 är nya bestämmelser.

Kostnader och andra konsekvenser

De tillagda bestämmelserna i andra stycket tydliggör endast vilka aspekter av objektets utformning och placering som särskilt behöver uppmärksammas, vilket är något som redan gäller indirekt. Det bedöms därför inte leda till förändrade kostnader.

Etableringsområdets storlek 5 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse om att byggherren och projektörerna ska se till att etableringsområdet på byggarbetsplatsen är så stort att de personalutrymmen, kontor, förråd och materialupplag som behövs får plats utan att det blir för trångt. Dessa ska finnas i nära anslutning till arbetsplatsen, i möjligaste mån.

Bestämmelsen kommer till största delen från nu gällande 5 a § 3. I nu gällande 20 § anges att förråd, upplag, verkstäder och personalutrymmen ska placeras så att verksamheten kan bedrivas under sunda och säkra förhållanden. Enligt allmänna råden till nu gällande 19 § bör utrymmena finnas i nära anslutning till arbetsplatsen. Sammanfattningsvis innebär detta att vi har slagit ihop flera olika bestämmelser om etableringsområdet till en bestämmelse.

Kostnader och andra konsekvenser

Vi bedömer att för de allra flesta byggprojekten går det bra att uppfylla nu gällande bestämmelser om etableringsområde som också ligger i nära anslutning till arbetsplatsen. I de fall då det är omöjligt, på grund av hur byggarbetsplatsen ligger till, så finns tillägget i de nya bestämmelserna att detta ska ordnas ”i möjligaste mån”. Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Mottagning, hantering och förvaring av material 6 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande 5 a § 2 om att material ska kunna tas emot, hanteras och förvaras utan risk för ohälsa eller olycksfall. Enligt 5 a § 1 gäller det hur transporter av byggmaterial, avfall och utrustning sker.

De nu föreslagna 9 kap. 6 § 2 och 3 om hur områden avgränsas och inrättas för förvaring av material respektive förvaring och transport av farliga ämnen och produkter motsvarar till största delen nu gällande 26 §, med tillägget transport av farligt material.

I byggplatsdirektivets artikel 8 e-f anges att då arbete pågår ska man särskilt tänka på att avgränsa och inrätta områden för förvaring av material, särskilt farliga ämnen och produkter, och beakta förhållandena då använt farligt material förs bort från arbetsplatsen. Vi har samlat alla krav om mottagning, hantering och förvaring av material i en bestämmelse.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Kostnader och andra konsekvenser

Det som är nytt i bestämmelsen gäller indirekt redan i dag eftersom transporter av allt byggmaterial ingår i nu gällande 5 a §, samt att byggmaterial i praktiken behöver förvaras på byggarbetsplatsen, åtminstone tillfälligt. Det som kan ta viss tid i anspråk är att tidigt planera för att detta ska kunna göras på ett säkert sätt så att transporter och material kan hanteras smidigt under byggskedet. Vi bedömer att det inte innebär några förändrade kostnader, snarare kan det leda till besparingar att förebygga detta redan vid planeringen och projekteringen.

Välja byggprodukter 7 §*Beskrivning*

Motsvarar nu gällande bestämmelse från 5 § 2 om att arbetsmiljön i byggskedet ska uppmärksammas när byggprodukter väljs.

I bestämmelsens sista bisats specificeras kravet med "när det gäller egenskaper som material, form och storlek". Den texten är hämtad ur de allmänna råden till nu gällande 5 § 2.

Kostnader och andra konsekvenser

Det som är nytt i bestämmelsen gäller indirekt redan i dag eftersom material, form och storlek är sådant som bör ingå i en bedömning av hur byggprodukter påverkar arbetsmiljön i byggskedet. Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Välja och utforma konstruktioner 8 §*Beskrivning*

Bestämmelse om att byggherren, och projektörerna, ska beskriva de åtgärder som behöver vidtas, för att konstruktioner ska vara stabila under alla stadier av montering och eventuell demontering. Beskrivningen ska vara skriftlig och om den behöver inkludera en särskild ritning, ska ritningen finnas med.

Paragrafen har sitt ursprung i ett flertal bestämmelser i gällande föreskrifter, främst 66 § om att lämpliga säkerhetsåtgärder ska vidtas för att skydda arbetstagarna mot risker som orsakas av att stabilitet och bärförmåga inte är fullt utbildad under olika stadier av byggskedet eller som orsakas av övergående bräcklighet eller instabilitet hos en konstruktion.

Men också bestämmelser i nu gällande 5 § 3 om att särskilt uppmärksamma konstruktioner, stomsystem och andra bärande element, 12 a § 11 om beskrivna åtgärder för tunga bygg- eller formbyggnadselement samt 48 § om instruktioner till arbetstagarna har samlats i denna bestämmelse. I allmänna råden till 5 § 3 anges att arbetsmiljöplanen ska innehålla en beskrivning av åtgärder bland annat vid arbete där lansering, montering och nedmontering av tunga byggelement eller tunga formbyggnadselement ingår. Det står att det kan vara fråga om att beskriva de stabiliseringsåtgärder som behöver vidtas under olika stadier av monteringen av en

konstruktion för att stabiliteten ska vara säkerställd under uppförandets alla faser och att beskrivningen kan behöva inkludera en särskild ritning.

Kostnader och andra konsekvenser

Vi anser det vara en tillgänglighetsåtgärd att ensa texter som står på flera ställen, så att de samlas i en bestämmelse. Detta är således inget nytt krav och bedöms därför inte leda till förändrade kostnader.

Konstruktioner för bärande element 9 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande 5 § 3 om att när byggherren eller projektörerna, väljer konstruktioner för grundläggning, stomsystem eller andra bärande element ska de särskilt uppmärksamma påverkan på arbetsmiljön under byggskedet.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär inga förändrade kostnader.

Tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner 10 §

Beskrivning

Bestämmelse om att byggherren och projektörerna ska utforma tillfälliga konstruktioner och samverkanskonstruktioner, så att de med säkerhet klarar de belastningar och påfrestningar som de kan komma att utsättas för i byggskedet.

Bestämmelsen är hämtad ur flera olika nu gällande bestämmelser, 47 § anger att formar och tillfälliga stöd ska utformas, utföras och underhållas så att de med säkerhet motstår de belastningar och påfrestningar de kan komma att utsättas för. 5 § 3 handlar om att byggherren, och inom ramen för sina uppdrag även projektörerna, ska beakta arbetsmiljön i byggskedet vid val av konstruktioner för grundläggning, stomsystem eller andra bärande element. Det finns även delar om detta i 45 och 49 §§.

Vi har valt begreppet tillfälliga konstruktioner i stället för "former och tillfälliga stöd" eller "temporära konstruktioner" för att bättre möta de begrepp som används i branschen.

Vi har också lagt till begreppet samverkanskonstruktioner, eftersom de är konstruktioner som i likhet med tillfälliga konstruktioner kräver mer samordning av projektörerna. De ingår i det som omfattas av 5 § 3 eftersom de är konstruktioner för stomsystem eller bärande element.

Kostnader och andra konsekvenser

Vi anser det vara en tillgänglighetsåtgärd att ensa texter som står på flera ställen, så att de samlas i en bestämmelse. Detta är således inget nytt krav och bedöms därför inte leda till förändrade kostnader.

Välja och utforma stomkomplettering, installationer och inredning 11 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande 5 § 4-6 om att byggherren och projektörer särskilt ska uppmärksamma påverkan på arbetsmiljön under byggskedet när de väljer stomkomplettering och dess utformning, installationer, deras placering och infästning samt inredningar.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär inga förändrade kostnader.

Rivning, ombyggnad eller renovering 12 §

Beskrivning

Motsvarar delar av nu gällande 5 b § om att byggherren och projektörerna ska ta särskild hänsyn till riskerna med hälsofarligt material om en byggnad eller anläggning behöver rivas, byggas om eller renoveras.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär inga förändrade kostnader.

Utreda om det finns hälsofarligt material 13 §

Beskrivning

Första stycket motsvarar nu gällande 5 b § om att innan ett arbete påbörjas ska byggherren och projektörerna utreda om det finns hälsofarligt material i byggnaden eller anläggningen. Om det inte går att klarlägga på annat sätt, ska man ta prover och analysera dem.

Andra stycket är en ny bestämmelse som lyder "Om det finns hälsofarligt material, ska byggherren eller projektörerna skriftligt informera den som ska utföra rivningsarbetet om resultatet av utredningen.". I nu gällande 12 a § 13 finns krav på att när rivning av hälsofarliga material eller ämnen förekommer ska åtgärder beskrivas i arbetsmiljöplanen.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen i första stycket innebär inga förändrade kostnader.

För bestämmelsen i andra stycket framkom det i intervjun med konstruktören att de i dag har rutiner för att beställa en miljöinventering där provtagning görs, så det är inte ett nytt arbetssätt för dem. En projektledare är ofta ansvarig för detta.

Vår bedömning är att det är rimligt att anta att bestämmelsen i andra stycket redan uppfylls i stor utsträckning eftersom det dels är vanligt att det tas fram miljöinventering som är skriftlig och dels finns krav på att beskriva åtgärder för rivning av hälsofarliga material i arbetsmiljöplanen. Det är svårt att leva upp till intentionen i nu gällande 5 b § om att beakta hälsofarligt material, om informationen inte vidarebefordras till de som faktiskt behöver den för att kunna skydda sig mot riskerna. Vi bedömer därför att bestämmelsen inte innebär några förändrade kostnader.

Stabiliteten hos byggnaden eller anläggningen 14 §

Beskrivning

Motsvarar delar av 5 b § om att byggherren och projektörerna är skyldig att säkerställa att stabiliteten hos byggnaden eller anläggningen, eller delar av den, inte äventyras medan rivning, ombyggnad eller renovering pågår.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär inga förändrade kostnader.

8.10 Att planera och projektera för arbetsmiljön i bruksskedet kap. 10

Om kostnadsberäkningar

Kapitel 10 bedöms inte medföra några förändrade kostnader.

Vem föreskrifterna riktar sig till, 1 och 2 §§

Beskrivning

Bestämmelser som anger för vilka kapitel 10 gäller, och hänvisning till ytterligare bestämmelser i Arbetsmiljöverkets nu föreslagna föreskrifter (AFS 202q:q) om utformning av arbetsplatser.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelserna anger vilka som omfattas av kapitel 10 och bedöms i sig inte medföra några förändrade kostnader.

Arbetsmiljön i en färdig byggnad eller annan anläggning, 3 - 5 §§

Beskrivning

Motsvarar 18-20 §§ i de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning. De handlar om projektering för bruksskedet av en byggnad eller anläggning.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelserna har fått nya paragrafnummer, men är i övrigt inte förändrade och innebär därför inga förändrade kostnader.

Arbetsmiljödokumentation, 6 och 7 §§

Beskrivning

Motsvarar nu gällande 12 b § om den dokumentation som behövs vid framtida arbeten med byggnaden eller anläggningen. Vi har valt att använda "arbetsmiljödokumentation" i stället för "dokumentation", i enlighet med guiden till byggplatsdirektivet.

Kostnader och andra konsekvenser

Eftersom detta är gällande bestämmelser som nu placerats på en plats där alla de som berörs av bestämmelserna kan läsa dem, bedöms de inte leda till några förändrade kostnader.

8.11 Arbetsmiljöplanen och överlämning av arbetsmiljöarbetet kap. 11

Om kostnadsberäkningar

Kapitel 11 har inte bedömts medföra några förändrade kostnader.

Vem föreskrifterna riktar sig till 1 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om vilka kapitel 11 gäller för och vart det står vem som ska göra vad med arbetsmiljöplanen.

Kostnader och andra konsekvenser

Paragrafen anger vilka som omfattas av kapitel 11 och bedöms i sig inte medföra några förändrade kostnader.

När det ska finnas en arbetsmiljöplan 2 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande 8 § om att en skriftlig arbetsmiljöplan ska arbetas fram, ifall arbeten med särskild risk behöver utföras eller en förhandsanmälan krävs.

Begreppet "upprättas" i gällande föreskrifter har ändrats till "arbetas fram" och vi har lagt till att arbetsmiljöplanen ska vara skriftlig. Vi har även skrivit ut vid vilken omfattning av arbeten som en förhandsanmälan krävs, för att förenkla för läsaren genom att undvika en hänvisning till bestämmelsen om förhandsanmälan i det nu föreslagna 2 kap.

Kostnader och andra konsekvenser

Arbetsmiljöplanen behöver, i praktiken, redan i dag vara skriftlig om den ska kunna leva upp till andra krav som den är förenad med, som att den ska omfatta beskrivning av åtgärder till arbeten med särskild risk. Förändringen bedöms inte innebära några förändrade kostnader.

När arbetsmiljöplanen ska påbörjas 3 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som förtydligar att arbetet med arbetsmiljöplanen ska påbörjas när planering och projektering startar. Arbetsmiljöplanen ska sedan utvecklas löpande av den som har ansvar för den i respektive skede av byggprojektet.

Att planen ska påbörjas när planering och projektering startar kommer från de allmänna råden till nu gällande 8 §. Vi anser att det är viktigt att tydliggöra att arbetsmiljöplanen ska påbörjas tidigt, som en del av det förebyggande arbetsmiljöarbetet.

Kostnader och andra konsekvenser

För byggherren och Bas-U är detta inget nytt krav och för dem bedöms det därför inte leda till några extra kostnader. För Bas-P innebär skrivelsen "att den ska utvecklas löpande" ett förhöjt krav. Att arbetsmiljöplanen ska utvecklas löpande är syftet med dagens bestämmelser men det anges ändå inte uttryckligen för Bas-P. Konsekvenserna för Bas-P beskrivs i konsekvensutredningen för den nu föreslagna 3 kap. 13 §.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Arbetsmiljöplanen ska kunna visas upp vid inspektion 4 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som fastställer att arbetsmiljöplanen i varje skede av projektet ska kunna visas upp direkt vid en inspektion av Arbetsmiljöverket.

Kostnader och andra konsekvenser

Byggherren och Bas-U har redan enligt gällande föreskrifter en skyldighet att se till att arbetsmiljöplanen finns tillgänglig när byggarbetsplatsen har etablerats. Således bör den alltid kunna visas upp och därför bör detta nya krav inte innebära extra kostnader för byggherren eller Bas-U. För Bas-P innebär det ett höjt krav, se konsekvensutredningen för den nu föreslagna 3 kap. 15 §.

Arbetsmiljöplanen ska baseras på kända uppgifter 5 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande bestämmelse om att arbetsmiljöplanen vid varje tidpunkt ska vara baserad på de uppgifter som är kända i byggprojektet. Efterhand som man projekterar, ska man skriva in de nya uppgifterna om dessa arbeten i arbetsmiljöplanen. Om man ändrar i en redan utförd projektering eller produktionsplaneringen, ska man också göra motsvarande uppdateringar i arbetsmiljöplanen.

Bestämmelsen bygger på nu gällande 8 § andra stycket, nu gällande 14 § tredje stycket samt de allmänna råden till nu gällande 8 och 12 a §§.

Nu gällande 8 och 14 §§ handlar om att byggherren respektive Bas-U ska se till att anpassa arbetsmiljöplanen utifrån hur arbetet fortskrider och de förändringar som görs. I allmänna råden till nu gällande 8 § står att arbetsmiljöplanen bör påbörjas samtidigt med den tidiga planeringen och projekteringen och då kan bli en dokumentation över de överväganden som görs under det skedet beträffande arbetsmiljön. I allmänna råden till nu gällande 12 a § beskrivs att för arbeten som projekteras först sedan byggarbetsplatsen etablerats får man ange kända uppgifter om arbetena som är av betydelse för arbetsmiljön för de som utför arbetet. Ytterligare uppgifter om arbetena får sedan tillföras planen efterhand som de projekteras.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen gäller redan direkt eller indirekt och bedöms därför inte leda till förändrade kostnader.

Arbetsmiljöplanen ska finnas tillgänglig på arbetsplatsen 6 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse om att arbetsmiljöplanen ska finnas tillgänglig på arbetsplatsen när det första praktiska byggnadsarbetet eller anläggningsarbetet startar. Alla som arbetar på arbetsplatsen ska enkelt kunna ta del av de delar som berör dem, och lätt kunna förstå arbetsmiljöplanen. Arbetsmiljöplanen ska finnas tillgänglig på papper eller digitalt.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Bestämmelsen är tagen från nu gällande 8 och 14 §§.

Bearbetningar som gjorts:

- "...tillgänglig innan byggplatsen etableras" är utbytt till "tillgänglig på byggarbetsplatsen när det första praktiska byggnadsarbetet eller anläggningsarbetet startar" som är ändrat eftersom det kan vara så att etablering kommer in ganska långt efter att det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar.
- "...lätt kunna förstå" är ny paragraftext som är hämtat från allmänna råden till nu gällande 13-15 §§ där det står "så att alla kan ta del av den".
- Att arbetsmiljöplanen kan finnas på papper eller digitalt är hämtat från allmänna råden till nu gällande 13-15 §§.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Syftet med arbetsmiljöplanen 7 §

Beskrivning

Ny bestämmelse om att arbetsmiljöplanen ska vara ett styrdokument för hur man leder och genomför arbetsmiljöarbetet i byggprojektet, i syfte att förebygga arbetsmiljörisker i byggskedet. Bestämmelsen grundar sig på de allmänna råden till nu gällande 8 §, som anger att "syftet med arbetsmiljöplanen är bland annat att få en grund för hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas samt att, ifråga om arbeten med särskild risk, erbjuda lösningar för hur förväntade faror ska kunna undvikas".

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär ingen ändring i sak. Den förtydligar hur Arbetsmiljöverket ser på användningen av arbetsmiljöplanen, vilket inte leder till förändrade kostnader.

Vad arbetsmiljöplanen ska innehålla 8 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande 12 a § om vilka delar som arbetsmiljöplanen ska innehålla när det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar. Formuleringen "innan byggarbetsplatsen etablerats" har bytts ut mot "när det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar" eftersom det kan vara så att etableringen kommer in ganska långt efter att det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet startar.

Kostnader och andra konsekvenser

Paragrafen hänvisar till 11 kap. 10-13 §§ som styr vad arbetsmiljöplanen ska innehålla och bedöms därför inte medföra några förändrade kostnader i sig. För beskrivning av ändringen av formuleringen se konsekvensutredningen för de nu föreslagna 1 kap. 4 § och 2 kap. 23 §.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Arbetsmiljöplanen ska vara anpassad till byggprojektet 9 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse från nu gällande 12 a § om att arbetsmiljöplanen ska vara anpassad till det aktuella objektet. Den ska motsvara byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå, och inte innehålla något som är betydelselöst för arbetsmiljön i byggskedet.

I nu gällande 12 a § beskrivs vad arbetsmiljöplanen ska innehålla och i de allmänna råden till första stycket står att planens omfång och innehåll i allmänhet blir beroende av arbetenas omfattning och av de risker som kan förväntas uppstå vid arbetets utförande. Enligt nu gällande 8 § ska byggherren se till att alla anpassningar görs i arbetsmiljöplanen som kan behövas med hänsyn till hur arbetet fortskrider och till de eventuella förändringar som ägt rum.

Kostnader och andra konsekvenser

Eftersom de enda förändringar som gjorts är att förtydliga det som redan gäller, bedöms bestämmelsen inte leda till extra kostnader eller andra konsekvenser mer än att arbetsmiljöplaner som redan i dag är alltför generellt hållna inte längre kan användas, utan de måste anpassas till varje projekt.

Beskrivning av hur byggprojektets arbetsmiljöarbete ska drivas 10 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse från nu gällande 12 a § B, om att arbetsmiljöplanen ska beskriva hur man ska organisera och driva arbetsmiljöarbetet. Vidare ska den minst innehålla byggherrens mål för arbetsmiljöarbetet i byggprojektet, ledningsrutiner för samordning och arbetsmiljöarbete i planeringen, projekteringen och byggskedet samt kontaktuppgifter till personer i projektet som har arbetsmiljöuppgifter.

Bearbetningen består i att byggherrens mål ska föras in i arbetsmiljöplanen enligt 11 kap. 10 § 1. Formuleringen "en beskrivning av hur arbetsmiljöarbetet ska organiseras" i nu gällande 12 a § har här utvecklats, bland annat till att målen ska anges och att ledningsrutiner ska finnas i arbetsmiljöplanen enligt 11 kap. 10 § 2. Allmänna råden till nu gällande 12 a § andra stycket B om lämpliga kontaktuppgifter som bör finnas i arbetsmiljöplanen står i 11 kap. 10 § 3.

Kostnader och andra konsekvenser

Förändringen i 11 kap. 10 § 1 och 2 bedöms inte leda till annat än att någon behöver föra in målen och ledningsrutinerna i arbetsmiljöplanen, eftersom kraven på att mål och ledningsrutiner finns i andra kapitel. Den tiden bedöms vara så liten att det inte medför några förändrade kostnader.

Förändringen i 11 kap. 10 § 3 om att föra in lämpliga kontaktuppgifter i arbetsmiljöplanen kommer från de allmänna råden och tillämpas redan i branschen. Därför bedöms bestämmelsen inte leda till förändrade kostnader.

Ordnings- och skyddsregler 11 §

Beskrivning

Motsvarar nu gällande 12 a § A om att arbetsmiljöplanen ska innehålla de ordnings- och skyddsregler som ska gälla på byggarbetsplatsen.

Begreppet "regler" är ändrat till "ordnings- och skyddsregler" eftersom det finns många andra regler att ta hänsyn till inom ett byggprojekt och vi vill att det ska vara tydligt vilka regler som menas här.

Kostnader och andra konsekvenser

Eftersom innehållet inte är ändrat i sak bedöms bestämmelsen inte leda till förändrade kostnader.

Beskrivning av samordning med annan verksamhet som pågår samtidigt 12 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse från nu gällande 12 a § D om att när arbetet ska utföras på en plats där andra byggprojekt eller någon annan verksamhet kommer att pågå samtidigt, ska arbetsmiljöplanen utförligt ange hur samordningen mellan verksamheterna ska gå till. Det är förtydligat att arbetsmiljöplanen utförligt ska ange hur samordningen ska ske, och att annan verksamhet även kan handla om andra byggprojekt.

Kostnader och andra konsekvenser

Den tydligare skrivningen är ett stöd för att förstå nu gällande bestämmelse och bedöms inte leda till förändrade kostnader.

Åtgärder till arbeten med särskild risk 13 §

Beskrivning

Bearbetad bestämmelse från nu gällande 12 a § C om att det alltid krävs åtgärder för arbeten enligt punkt 1-13 eftersom de medför allvarliga arbetsmiljörisker. De åtgärder som har valts ska beskrivas tydligt och klart i arbetsmiljöplanen. Därefter räknas de 13 arbetena med särskild risk från nu gällande 12 a § C upp, men i en annan ordning utifrån hur vanligt förekommande de är. Sedan anges också att om ett arbete återkommer flera gånger under projektet, ska det vara beskrivet hur risken åtgärdas varje gång.

Vi har förtydligat texten i första stycket för att intentionen med nu gällande bestämmelse ska framgå bättre.

Tillägget i tredje stycket om att det ska finnas åtgärder beskrivna för varje gång ett arbetsmoment förekommer är gjort eftersom arbetsmiljöplaner enligt vår erfarenhet i dag ofta är för generellt skrivna och inte omfattar alla risksituationer i byggprojektet. Det innebär att intentionen med nu gällande bestämmelse inte uppfylls.

Kostnader och andra konsekvenser

Den nya följdordningen för de 13 arbetena bedöms inte innebära en ändring i sak. De tydliggöranden som lagts till är inte menade att innebära någon ändring i sak men kan bidra till säkerheten och minska missförstånd som i sin tur kan leda till olyckor. Det borde kunna ge vinster i byggprojektet som helhet.

Generell arbetsmiljöplan 14 §*Beskrivning*

Ny bestämmelse om att det i undantagsfall är tillåtet med en generell arbetsmiljöplan. Villkoren för att en generell arbetsmiljöplan ska få användas är att arbetena beställs av samma byggherre, är kortvariga, är i huvudsak likadana, ofta återkommer och har liknande förutsättningar. För varje kortvarigt arbete krävs också en skriftlig riskbedömning med åtgärder, som är anpassad till förutsättningarna vid just det arbetet.

Kostnader och andra konsekvenser

Denna nya bestämmelse, som medger vissa undantag från bestämmelserna om arbetsmiljöplan, medför en kravlättning. Den bedöms leda till kostnadslättnader för de aktörer i branschen som berörs av undantaget. Det berör bara mindre byggprojekt, och bör därför innebära lättnader främst för mindre företag i branschen. Det saknas statistik över vilka byggprojekt som är kortvariga och i huvudsak likadana, varför vi inte räknat på hur mycket kostnaderna minskar.

Innehåll i en generell arbetsmiljöplan 15 §*Beskrivning*

Ny bestämmelse om att i de fall en generell arbetsmiljöplan används, ska den alltid innehålla det som anges i de nu föreslagna 11 kap. 10-14 §§.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen innebär att en generell arbetsmiljöplan ska innehålla det som alla arbetsmiljöplaner innehåller, förutom specifika riskbedömningar för varje arbetsmoment. Se därför konsekvensutredning för de nu föreslagna 11 kap. 10-14 §§.

Överlämning av arbetsmiljöplanen och arbetsmiljöarbetet i övrigt 16 §*Beskrivning*

Ny bestämmelse om att en överlämning av arbetsmiljöplanen ska göras på ett strukturerat sätt mellan byggarbetsmiljösamordnarna. Bestämmelsen anger även att byggarbetsmiljösamordnaren ska informera om det övriga arbetsmiljöarbete som har genomförts och förklara identifierade risker och föreskrivna åtgärder, för att förebygga ändringar som påverkar arbetsmiljön i bygg- eller bruksskedet negativt.

Kostnader och andra konsekvenser

Motsvarande bestämmelse finns både för byggherren, Bas-P och Bas-U. Se konsekvensutredningen för de nu föreslagna 2 kap. 25 och 26 §§, 3 kap. 16 § och 4 kap. 26 §.

8.12 Bestämmelser om sanktionsavgifter kap. 12

Om kostnadsberäkningar

Kapitel 12 har inte bedömts medföra några förändrade kostnader.

Bestämmelser om sanktionsavgifter 1 §

Beskrivning

Ny bestämmelse som upplyser om de bestämmelser i föreskrifterna som är belagda med sanktionsavgifter och vilket bemyndigande som sanktionsavgifterna bygger på. Den nya bestämmelsen innebär ingen ändring i sak.

Kostnader och andra konsekvenser

Bestämmelsen bedöms inte leda till förändrade kostnader.

8.13 Bilaga 1: Förhandsanmälan, bilaga till kap. 2

Om kostnader

Justeringarna i bilaga 1 har inte bedömts medföra några förändrade kostnader.

Förhandsanmälan till Arbetsmiljöverket Bilaga 1

Beskrivning

Motsvarar nu gällande bilaga om vad som ska ingå i förhandsanmälan till Arbetsmiljöverket. Klarspråksbearbetad genom till exempel nytt tabellformat, och följande formuleringar som ändrats:

- "den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbetet" har ersatts med "byggherren".
- "den som i enlighet med vad som anges i 3 kap. 7 c § arbetsmiljölagen har i uppdrag att bära det ansvar beträffande arbetsmiljön som vilar på den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete" har ersatts med "ställföreträdaren".
- "byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering (3 kap. 7 a § arbetsmiljölagen)" och "byggarbetsmiljösamordnare för utförandet (3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen)" har ersatts med "Bas-P" respektive "Bas-U".
- "entreprenör" används.

Kostnader och andra konsekvenser

Förenklingen av språket bedöms inte leda till några förändrade kostnader eller andra konsekvenser.

9. Jämförelse av konsekvenser för de övervägda regleringsalternativen

Det nya förslaget till föreskrifter har tagits fram i samband med att Arbetsmiljöverket ser över hela sitt regelverk för att organisera reglerna i en ny struktur. Det var från början givet att dagens regler, som en huvudprincip, ska behållas i föreskriftsform, men inte i nuvarande struktur. Syftet med att ändra struktur är att få ett mer sammanhållet och överblickbart regelverk. För mer information och motiv till den nya strukturen hänvisas till den övergripande konsekvensutredning som refereras till i avsnitt 1.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

De nu gällande föreskrifterna i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1999:3) innehåller paragrafer som består av implementering av byggplatsdirektivet och därför har vi inte övervägt att ta bort paragraferna.

De nu föreslagna föreskrifterna har arbetats fram på grund av flera orsaker, se avsnitt 2 Beskrivning av problemet och vad vi vill uppnå.

Varje ny bestämmelse som finns med i det nu föreliggande förslaget har noga övervägts. Preliminära förslag på förändringar har stämts av med företrädare för branschen, se avsnitt 18. I flera fall har vi bearbetat, utökat eller strukit bestämmelser efter den återkoppling vi fått. Till exempel har vi valt bort tidiga förslag på bestämmelser om överlämningsmöte för arbetsmiljöplanen, att rutinerna som nu föreslås ska vara skriftliga och utbildningskrav på byggherrar.

10. Överväganden enligt 14 kap. 3 § regeringsformen

I den mån kommuner och regioner påverkas sker det i deras civilrättsliga egenskap av ansvarssubjekt som regleras i dessa föreskrifter, exempelvis i sin roll som byggherre. Reglerna påverkar alltså inte kommuner och regioner på annat sätt än andra ansvarssubjekt som ska följa föreskrifterna och därmed påverkas inte heller förutsättningarna för den kommunala självstyrelsen.

11. Effekter för kommuner och regioner

Kommuner och regioner kommer att beröras av de förändrade reglerna eftersom de kan inneha roller som ansvarssubjekt i bygg- och anläggningsarbeten. Kommuner och regioner omfattas således av precis samma krav som företag vars administrativa kostnader och andra konsekvenser av de föreslagna regelförändringarna beskrivs i avsnitt 8. Man kan dock konstatera att kommuner och regioner ofta är involverade i stora bygg- och anläggningsarbeten som kan handla om ny- eller ombyggnation av exempelvis vårdinrättningar, skolor, gator eller att uppföra, renovera och underhålla kommunala bostadsbestånd och idrottsanläggningar. Det innebär att den kostnadsredovisning som kostnaderna för kommuner och regioner kan jämföras med, är den som beräknats ovan utifrån stora projekt/stora företag/stora byggherrar.

12. Tidsåtgång och administrativa kostnader för företag

I avsnitt 8 har alla kostnader som identifierats redovisats. I anslutning till respektive beräkning framgår av texten en av oss uppskattad tidsåtgång med stöd från resultat av intervjuer. I tabell 6 och 7 redovisas en sammanställning av kostnader som har bedömts vara administrativa kostnader, det vill säga kostnader för att upprätta, lagra eller överföra information eller uppgifter.

Siffrorna är hämtade från de räkneexempel som gjorts i avsnitt 8. De utgår från byggprojekt, vilket innebär att det är både privata och offentliga aktörer. De

förändringar i kostnader som de föreslagna reglerna leder till kommer dels att beröra byggprojekt som initieras av offentliga aktörer och dels finns det byggprojekt där kostnaderna berör både offentliga och privata aktörer. Kostnaderna som redovisas här inkluderar alltså både företag och offentliga aktörer. Det finns ingen tillgänglig statistik som stöd för att dela upp kostnaderna för att kunna redovisa enbart företagens administrativa kostnader.

Tabell 6. Sammanställning av administrativa kostnader för små byggprojekt.

Beskrivning	Initial kostnad (tkr)	Årlig kostnad (tkr)	Paragraf	Aktör
Se till att det finns rutiner för arbetsmiljöarbetet	6 330		2 kap. 4 §	Byggherren
Rutiner för samordning och arbetsmiljöarbete	3 560		3 kap. 3 §	Bas-P
Kontrollera att projektörerna har rutiner och följer dem	5 934		3 kap. 8 §	Bas-P
Sammanställa kvarvarande arbetsmiljörisker i byggskedet		2 967	3 kap. 9 §	Bas-P
Rutiner för samordning och arbetsmiljöarbete	3 652		4 kap. 3 §	Bas-U
Information, instruktion och introduktion ska vara begripliga för alla i byggprojektet	13 800		4 kap. 16 §	Bas-U
Rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker	9 200		6 kap. 4 §	Projektör
Rutiner för samordning och säker montering	38		7 kap. 3 §	Projektör monterings-färdigt
Monteringsinstruktioner ska skickas med konstruktionen		1 598	7 kap. 4 §	Projektör monterings-färdigt
Totalt	42 514	4 565		

Det innebär att årlig administrativ kostnad för små byggprojekt uppskattas till 4 565 000 kr/92 000 små byggprojekt = 50 kr i snitt per projekt. Under det första året tillkommer 500 kr för de initiala kostnaderna (42 514 000 kr/92 000 små byggprojekt = 500 kr i snitt per projekt).

Tabell 7. Sammanställning av administrativa kostnader för stora byggprojekt.

Beskrivning	Initial kostnad (tkr)	Årlig kostnad (tkr)	Paragraf	Aktör
Sätta upp mål för arbetsmiljöarbetet		5 504	2 kap. 3 §	Byggherren
Se till att det finns rutiner för arbetsmiljöarbetet	1 101		2 kap. 4 §	Byggherren
Kontrollera att projektörerna har rutiner och följer dem	4 644		3 kap. 8 §	Bas-P
Sammanställa kvarvarande arbetsmiljörisker i byggskedet		3 096	3 kap. 9 §	Bas-P
Ge klartecken för start av arbete		3 176	4 kap. 12 §	Bas-U
Information, instruktion och introduktion ska vara begripliga för alla i byggprojektet	6 000		4 kap. 16 §	Bas-U
Meddela byggherren om det finns allvarliga arbetsmiljörisker		794	4 kap. 24 §	Bas-U
Rutiner för att förebygga arbetsmiljörisker	200		6 kap. 4 §	Projektör
Rutiner för samordning och säker montering	96		7 kap. 3 §	Projektör monteringsfärdigt
Monteringsinstruktioner ska skickas med konstruktionen		1 203	7 kap. 4 §	Projektör monteringsfärdigt
Totalt	12 041	13 773		

Det innebär att årlig administrativ kostnad för stora byggprojekt uppskattas till 13 773 000 kr/8 000 stora byggprojekt = 1 700 kr i snitt per projekt. Under det första året tillkommer 1 500 kr för de initiala kostnaderna (12 041 000 kr/8 000 stora byggprojekt = 1 500 kr i snitt per projekt).

13. Vilka andra kostnader och förändringar är aktuella för företag

Utöver det som har redovisats i tidigare avsnitt har vi inte identifierat några andra kostnader.

14. Påverkan på företag

14.1 Påverkan av konkurrensförhållanden

De nya bestämmelserna innebär att företagen bland annat behöver skapa rutiner för sitt arbetsmiljöarbete och informera eller utbilda delar av sin personal så att de känner till de nya bestämmelserna.

Vi har beräknat en högre kostnad för stora projekt än för små projekt eftersom det krävs mer arbete i större, mer komplexa och riskfyllda byggprojekt. Stora projekt beräknas få nästan tio gånger högre totalkostnad än små projekt första året, se tabell 5 i 7.11 Sammanfattning av beräknade kostnader.

Vi antar att mindre byggprojekt drivs av små företag i större utsträckning än stora företag. För de företag som driver mindre byggprojekt blir kostnaden för föreslagna ändringar därmed lägre än för dem som driver större byggprojekt.

Det är flest nya bestämmelser för byggherren eftersom den rollen inte tidigare har haft särskilt mycket bestämmelser om hur arbetsmiljöarbetet i byggprojekt ska drivas, något som däremot utvecklas mycket i EU-guiden till direktivet.

Byggherrar kan behöva ta in kompetens i större utsträckning än tidigare, och det berör troligtvis de mindre byggherrarna mer än de större, som borde ha större möjligheter att kompetensutveckla internt. Det kan ha en påverkan på konkurrensen.

Eftersom byggherrar har fått fler bestämmelser om hur arbetsmiljöarbetet i byggprojekt ska drivas och om att de ska välja lämpliga aktörer och följa upp arbetsmiljöarbetet, kan det främja sund konkurrens i branschen.

Nu gällande bestämmelser lägger ett tungt ansvar på bland annat byggherren och byggarbetsmiljösamordnarna, men utan att tydliggöra vilka uppgifter som de förväntas utföra. Med dessa föreslagna bestämmelser borde fler konkurrera på lika villkor.

Vad gäller konkurrensförhållanden för utländska företag, så finns det andra länder som har reglerat ansvar för byggherrar och byggarbetsmiljösamordnare utöver den miniminivå som direktivet fastslår, exempelvis England och Norge. Det finns alltså redan en viss skillnad mellan olika EU-länder i hur byggplatsdirektivet har implementerats. De justeringar som nu föreslås bedömer vi inte vara så stora att de försämrar konkurrensförhållanden.

14.2 Annan påverkan

Utöver att berörda rent allmänt behöver ta hänsyn till det nya regelverket bedömer Arbetsmiljöverket att det inte blir någon annan påverkan för berörda än det som redan har redovisats.

15. Särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Målet med att utforma en mer överskådlig struktur, att se över språket och att skapa en större enhetlighet i våra föreskrifter, är att göra det lättare för alla att hitta och förstå våra regler. I mindre verksamheter med få anställda finns det sällan särskilda resurser som har till uppgift att ha kunskap om arbetsmiljöregler och att se till att dessa följs. Ett enklare och mer överskådligt regelverk ska göra det lättare att förstå och följa reglerna och bör därför särskilt gynna små företag, inte minst inom byggsektorn. Detta är viktigt eftersom risken för arbetstagare att drabbas av olyckor, ohälsa och dödsfall i arbetet inte är mindre i små företag och arbetsmiljöreglerna, med få undantag, gäller på samma sätt i små som i stora företag. Om reglerna är lättare att hitta och förstå underlättar det för små företag att följa dem.

Vår erfarenhet är att små företag efterfrågar konkreta bestämmelser som ett stöd. I gällande föreskrifter finns beskrivet vad som ska göras, men inte så mycket om hur. Ett syfte med de förtydliganden som föreslås är att förenkla för många att uppfylla bestämmelserna. Vår bedömning är att detta är särskilt hjälpsamt för de små företagen.

Att föreskrifterna nu tydliggör vilka arbetsmiljöuppgifter som man ska utföra om man utses till Bas-P eller Bas-U och behöver samordna andra, kan stärka de små företag som arbetar som entreprenörer vid byggnads- eller anläggningsarbeten.

Enligt förslaget ska omfattningen av arbetsmiljöarbetet som byggherre, Bas-P och Bas-U utför motsvara byggprojektets storlek, komplexitet och risknivå. Det innebär att byggarbetsmiljösamordnare inte behöver lägga lika mycket tid i mindre, enklare projekt med att förebygga arbetsmiljörisker och det är ofta i de projekten som små företag kan få rollen som Bas-P eller Bas-U.

I kapitel 5 föreslår vi bestämmelser som tydliggör hur självständighetskravet, som krävs för att byggherren ska kunna avtala bort sitt arbetsmiljöansvar, uppfylls. Det borde förenkla för mindre byggföretag. Vi har även förtydligat vad som gäller när privatpersoner anlitar entreprenörer för att utföra ett byggnadsarbete. Det underlättar för både privatpersonerna och entreprenörerna. Ofta är sådana entreprenörer små företag.

I kapitel 11 föreslår vi en möjlighet till vissa undantag från bestämmelserna om arbetsmiljöplan. Dessa kommer dock bara att kunna tillämpas i vissa av de små byggprojekten, vilka ofta utförs av små byggföretag.

När små företag har rollen som byggherre är det vanligt att det sker i små byggprojekt, och i de små byggprojekten kommer det att krävas en mindre insats för att uppfylla föreslagna bestämmelser.

I förslaget förtydligas att byggherren, projektörer, Bas-P och Bas-U ska förebygga arbetsmiljörisker tidigt i byggprocessen. Det är rimligt att anta att det minskar

behovet av kostnadsdrivande eller riskfyllda lösningar under byggskedet där många små företag är verksamma som entreprenörer.

De nya reglerna kan således göra det enklare och billigare för små företag involverade i bygg- och anläggningsarbeten, åtminstone på sikt.

16. Särskild hänsyn beträffande tidpunkten för ikraftträdande

Arbetsmiljöverket tillämpar vanligtvis en ikraftträdandetid för nya föreskrifter på sex månader, i detta föreskriftsarbete kommer ikraftträdandetiden att bli längre. Enligt den nuvarande tidplanen kommer de nya föreskrifterna att träda ikraft den 1 mars 2022, vilket blir cirka ett år efter det att föreskrifterna har beslutats.

Referenser till samtliga våra föreskrifter kommer att behöva uppdateras, vilket är en anledning att ge utrymme för en längre omställningstid för de berörda än i vanliga fall.

Alla nu gällande föreskrifter kommer att upphävas samtidigt som de nya träder i kraft. I vissa fall kan det behövas övergångsbestämmelser. När föreskrifterna i den nya strukturen beslutas kommer det också att i de nya föreskrifterna finnas de övergångsbestämmelser som behövs. Det kan vara övergångsbestämmelser som till exempel gäller för vissa undantag från föreskrifter, eller för tillstånd och intyg som Arbetsmiljöverket har meddelat.

17. Behov av speciella informationsinsatser

Utöver planerade informationsinsatser och hearingar om den nya regelstrukturen, planerar Arbetsmiljöverket dessutom för extra hearing och andra informationsinsatser för just dessa föreskrifter.

18. Hur samråd genomförs

Arbetet med detta förslag till föreskrifter har ingått i ett större sammanhållet arbete med att se över Arbetsmiljöverkets alla föreskrifter, alltså arbetet med att se över regelstrukturen. På ett mer övergripande plan är en förändring i detta förslag just den förändrade regelstrukturen. De olika typer av samråd som har skett har därför huvudsakligen skett inom ramen för det stora sammanhållna arbetet med regelstrukturen. Olika typer av samråd har genomförts både i de förberedande arbetena innan strukturen var beslutad och under arbetet med att faktiskt utforma föreskrifterna i den nya regelstrukturen. Samråd har skett på olika sätt och i olika konstellationer.

För just dessa föreskrifter har samråd hållits med arbetsmarknadens parter samt med nätverket Håll nollan vars medlemmar representerar byggherrar, projektörer, konstruktörer, Bas-P och Bas-U. Samråd har skett vid totalt sex möten under 2018 och 2019 och har fokuserat på generella förändringar som gjorts i föreskrifterna samt delar av tidiga förslag på paragraftext.

Remiss – Förslag till regler i ny struktur

Utifrån den återkoppling vi fått så har vi gjort justeringar i förslaget.

Vid samråd och intervjuer som genomförts har det framkommit att de större företagen redan arbetar i princip som de nya föreskrifterna anger. Det handlar om både stora byggherrar, projekteringsföretag och entreprenörer, det vill säga även Bas-P och Bas-U. En del företag har läst EU-guiden och arbetar till och med i enlighet med den i dag. Man ser också att en bättre styrning i byggprojekten på arbetsmiljöområdet kan leda till besparingar, bland annat genom minskade kostnader för kvalitetsbrister.

19. Kontaktuppgifter till Arbetsmiljöverket

Projektgruppen som arbetar med den nya regelstrukturen nås på regelstruktur@av.se.

Frågor kan även besvaras av vår svarstjänst på telefon 010-730 90 00.

Bilaga 1: Föreslagna bestämmelser som går utöver byggplatsdirektivets miniminivå

Sammanfattning av hur de nya eller förändrade bestämmelserna förhåller sig till direktivets minimikrav

Alla bestämmelser som är nya eller förändrade och tas upp i bilagan bedöms gå utöver byggplatsdirektivets miniminivå.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Artikel 1.1 anger att direktivet fastställer minimikrav för hälsa och säkerhet på tillfälliga eller rörliga byggarbetsplatser enligt definitionen i artikel 2 a).

2 a) definierar tillfälliga eller rörliga byggarbetsplatser som varje byggarbetsplats på vilken

byggnads- eller anläggningsarbete utförs; en icke fullständig förteckning över sådana arbeten finns i bilaga 1.

I artikel 2 b-f) definieras begreppen byggherre, byggherrens ställföreträdare, egenföretagare, samordnare av arbetsmiljöfrågor under projekterings- och planeringsstadiet och samordnare av arbetsmiljöfrågor under genomförandet.

1 kap. 1 §

Paragrafen om varför föreskrifterna finns preciserar artikel 1.1 genom att ange syftet med föreskrifterna. Delen om bruksskedet är tillagd från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

1 kap. 2 §

Paragrafen preciserar artikel 1.1 genom att den anger att föreskrifterna gäller vid planering, projektering och utförande av arbeten som behövs för att uppföra, underhålla, ändra och riva en byggnad eller annan anläggning. Det ersätter direktivets icke uttömmande förteckning över byggnads- och anläggningsarbeten i bilaga 1, som i stället är lagd som allmänt råd. Delen om bruksskedet är tillagd från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

1 kap. 3 §

Paragrafen om vilka föreskrifterna riktar sig till preciserar artikel 2 genom att även projektörer och den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar anges.

1 kap. 4 §

Paragrafen med definitioner omfattar fler definitioner än i artikel 2.

2 kap. Byggherren

Byggplatsdirektivets artikel 3.1 anger att byggherren eller ställföreträdaren ska utse byggarbetsmiljösamordnare för alla byggarbetsplatser där fler än en entreprenör är verksam.

Artikel 3.2 innebär att byggherren ska se till att det upprättas en arbetsmiljöplan enligt artikel 5b) innan byggarbetsplatsen etableras. Medlemsstaterna får medge undantag från kravet på arbetsmiljöplan, förutom då det gäller byggnadsarbete som innebär sådana särskilda risker som anges i förteckningen i bilaga 2, eller för vilket det krävs en förhandsanmälan enligt artikel 3.3.

Artikel 3.3 fastslår att byggherren ska lämna en förhandsanmälan för byggarbetsplatser på vilka arbetet beräknas pågå under längre tid än 30 arbetsdagar och där mer än 20 arbetstagare sysselsätts samtidigt, eller på vilka arbetsvolymen beräknas överstiga 500 mandagar. Förhandsanmälan ska finnas uppsatt väl synlig på byggarbetsplatsen och då så är nödvändigt, uppdateras.

Artikel 4 anger att byggherren ska iaktta de allmänna principerna för förebyggande av risker från ramdirektivet under varje skede av projekteringen och planeringen. Byggherren ska särskilt göra det då frågor om projektering och, eller, planering av arbetsmoment som ska utföras samtidigt eller efter varandra avgörs, och vid beräkningen av tidsåtgången för de arbetsmomenten. När det är nödvändigt ska även den arbetsmiljöplan och den dokumentation som upprättats enligt artikel 5 b) eller 5 c), eller som anpassats enligt 6 c), beaktas.

Punkten g) i de allmänna principerna för att förebygga risker (i artikel 6.2 i ramdirektivet 89/391/EEG) innebär att man ska utveckla en enhetlig övergripande policy för det förebyggande arbetet, vilken omfattar teknik, arbetsorganisation, arbetsbetingelser, sociala relationer och påverkan från faktorer i arbetsmiljön.

Artikel 5 anger vilka uppgifter Bas-P har. 5b) handlar om att Bas-P ska upprätta, eller låta upprätta, en arbetsmiljöplan. Artikel 6 anger vilka uppgifter Bas-U har.

I artikel 7.1 står att det faktum att byggherren eller ställföreträdaren har utsett en eller flera samordnare för de uppgifter som avses i artikel 5 och 6 inte befriar byggherren eller ställföreträdaren från ansvar för dessa uppgifter.

Vi bedömer att alla nya eller förändrade bestämmelser i detta kapitel går utöver byggplatsdirektivets minimikrav genom att de preciserar artikel 3 och, eller, 4 samt i vissa fall även artikel 5-7, i enlighet med EU-guiden. Det gäller alla paragrafer förutom 9, 10, 23, 24 och 27-30 §§, eftersom de är oförändrade.

18 § preciserar även bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.1 och 8 § preciserar även artikel 8 i).

2 kap 1 §

Hela paragrafen om att byggherren ska organisera och leda arbetsmiljöarbetet preciserar artiklarna 3, 4, 5, 6 och 7.1, särskilt punkten g) i de allmänna principerna för att förebygga risker, som handlar om en policy som omfattar bland annat arbetsorganisation.

2 kap. 2 §

Paragrafen om metoder att följa grundprinciperna för att förebygga risker och som hänvisar byggherren till andra kapitel går utöver direktivet genom att bestämmelser om arbetsmiljön i bruksskedet saknas i byggplatsdirektivet, förutom vad gäller arbetsmiljödokumentationen. De bestämmelserna är tillagda från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning. I övrigt överensstämmer paragrafen med artiklarna 3, 4, 5, 6 och 7.1.

2 kap. 3 §

Hela paragrafen om mål har sitt ursprung i artikel 4 genom att begreppet "policy" från de allmänna principerna här har preciserats till "mål för arbetsmiljöarbetet i byggprojekt".

2 kap. 4 §

Hela paragrafen om rutiner preciserar artikel 4.

2 kap. 5 §

Punkt 1 om realistisk tidplan i paragrafen om tidsplanering går utöver byggplatsdirektivets miniminivå genom att den preciserar artikel 4. Punkt 4 överensstämmer med artikel 4.

2 kap. 6 §

Hela paragrafen om att följa upp tidplanen preciserar artikel 4.

2 kap. 7 §

Hela paragrafen om att inleda arbetsmiljöarbetet snarast preciserar artikel 4, 5 och 7.1.

2 kap. 8 §

Hela paragrafen om arbetsorganisationen preciserar artikel 4 och 8 i) som handlar om att de allmänna principerna för att förebygga risker ska tillämpas i fråga om samarbete mellan arbetsgivare och egenföretagare.

2 kap. 11 §

Hela paragrafen om att välja Bas:ar som avsätter tillräckligt med tid och personal preciserar artikel 3.1, 4 och 7.1.

2 kap. 12 §

Hela paragrafen om att utse Bas-P så snart planeringen och projekteringen startar preciserar artikel 3.1 och 4.

2 kap. 13 §

Paragrafen om förtydliganden om vad som gäller kring Bas preciserar artikel 2 e-f) och 3.1.

2 kap. 14 §

Hela paragrafen om att välja projektörer och entreprenörer preciserar artikel 4, förutom punkt 1 i första stycket samt andra stycket, vilka är bestämmelser från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

2 kap. 15 §

Hela paragrafen om att tydliggöra ansvarsområden preciserar artikel 3.1 och 4.

2 kap. 16 §

Hela paragrafen om byggherrens egen organisation preciserar artikel 3.2, 4 och 5 b).

2 kap. 17 §

Hela paragrafen om gränsdragningar vid flera projekt på angränsande ytor preciserar artikel 3.2, 4 och 5 b).

2 kap. 18 §

Hela paragrafen om samverkanskonstruktioner och tillfälliga konstruktioner preciserar artikel 4 och bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.1 om att bärande konstruktioner av metall eller betong, inklusive delar av dessa, formar, prefabricerade element eller tillfälliga stöd endast får monteras och nedmonteras under tillsyn av en kompetent person.

2 kap. 19 §

Hela paragrafen om att tydliggöra vilka uppgifter som Bas-P har preciserar artikel 4 och 5 a).

2 kap. 20 §

Hela paragrafen om att fortlöpande följa upp arbetsmiljöarbetet preciserar artikel 4 och 7.1.

2 kap. 21 §

Hela paragrafen om att vidta åtgärder om inte Bas:arnas samordning följs preciserar artikel 4 och 7.1.

2 kap. 22 §§

Hela paragrafen om att avbryta eller förändra arbetet om det finns allvarliga risker preciserar artiklarna 4 och 7.1.

2 kap. 25 §

Hela paragrafen överlämning av arbetsmiljöplan och arbetsmiljöarbete mellan Bas:ar preciserar artiklarna 3.2, 4, 5b), 6c) och 7.1.

2 kap. 26 §

Hela paragrafen överlämning vid fortsatt projektering preciserar artiklarna 3.1-3.2, 4, 5, 6 och 7.1.

3 kap. Bas-P

Byggsplatsdirektivets artikel 5 anger att Bas-P ska a) samordna bestämmelserna i artikel 4, b) upprätta eller låta upprätta en arbetsmiljöplan och c) utarbeta en arbetsmiljödokumentation som är anpassad till projektets art och innehåller relevant arbetsmiljöinformation som ska beaktas vid de efterföljande arbetena.

Artikel 4 anger att de allmänna principerna för förebyggande av risker från ramdirektivet ska iakttas under varje skede av projekteringen och planeringen, särskilt då frågor om projektering och, eller, planering av arbetsmoment som ska utföras samtidigt eller efter varandra avgörs, och vid beräkningen av tidsåtgången för de arbetsmomenten.

Vi bedömer att alla nya eller förändrade bestämmelser i detta kapitel preciserar direktivets artikel 5, det vill säga alla paragrafer förutom 12, 15 och 18 §§ eftersom de är oförändrade. 7 § preciserar även bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.1 och 10 och 11 §§ preciserar artikel 7.1 och 14 § preciserar även artikel 3.2.

3 kap. 1 §

Paragrafen om grundprinciperna och hänvisning till andra kapitel går utöver direktivet genom att bestämmelser om arbetsmiljön i bruksskedet är tillagda från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning. Bestämmelsen i sista stycket om att arbete ska vara anpassat till projektet är en precisering av artikel 5. I övrigt överensstämmer paragrafen med artikel 5.

3 kap. 2 §

Att bestämmelsen om att Bas-P:s handläggare ska ha kvalifikationer nu uttryckligen gäller för Bas-P är en precisering av byggsplatsdirektivets artikel 3.1 och 5.

3 kap. 3 §

Hela paragrafen om rutiner preciserar artikel 5 a).

3 kap. 4 §

Meningen i andra stycket i paragrafen om att Bas-P ska delta i planeringen av projekteringen, det vill säga att Bas-P ska fortsätta sitt samordningsarbete även vid fortsatt projektering under byggskedet, preciserar byggsplatsdirektivets artikel 5.

3 kap. 5 §

I paragrafen om vad Bas-P ska göra vid ledningen av projekteringen, preciserar tillägget om att Bas-P ska uppmärksamma projektörerna på deras arbetsmiljöuppgifter artikel 5 a). Bestämmelser om arbetsmiljön i bruksskedet kommer från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning.

3 kap. 6 §

Hela paragrafen om att informera om mål, hur samordning ska ske och vilka som deltar, preciserar byggsplatsdirektivets artikel 5a).

3 kap. 7 §

Hela paragrafen om kompetent person för tillfälliga och samverkande konstruktioner preciserar artikel 5a) och bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.1 om att bärande konstruktioner av metall eller betong, inklusive delar av dessa, formar, prefabricerade element eller tillfälliga stöd endast får monteras och nedmonteras under tillsyn av en kompetent person.

3 kap. 8 §

Hela paragrafen om att kontrollera att projektörer har rutiner preciserar artikel 5a).

3 kap. 9 §

Hela paragrafen om att sammanställa underlag preciserar artikel 5.

3 kap. 10 §

Hela paragrafen om att informera byggherren om projektörer inte rättar sig efter Bas-P preciserar artikel 5 a) och c) samt 7.1.

3 kap. 11 §

Hela paragrafen om att meddela byggherren vid allvarliga risker preciserar artikel 5 a) och c) samt 7.1.

3 kap. 13 §

Hela paragrafen om att påbörja arbetsmiljöplanen när planeringen startar och kunna visa upp den preciserar artikel 5 b).

3 kap. 14 §

Hela paragrafen om när Bas-P:s arbete med arbetsmiljöplanen ska vara färdigt preciserar artikel 5 b) och 3.2 om att byggherren ska se till att en arbetsmiljöplan upprättas enligt 5 b) innan byggarbetsplatsen etableras.

3 kap. 16 §

Hela paragrafen om överlämning av arbetsmiljöplanen och arbetsmiljöarbetet preciserar artikel 5 b) i relation till 6 c).

3 kap. 17 §

Hela paragrafen om fortsatt samordning efter överlämning preciserar artikel 5.

4 kap. Bas-U

Byggplatsdirektivets artikel 6 a) anger att den eller de samordnare för arbetsmiljöfrågor under genomförandeskedet som utsetts ska samordna tillämpningen av de allmänna principerna för att förebygga arbetsmiljörisker då tekniska eller organisatoriska frågor om planeringen av arbetsmoment som ska utföras samtidigt eller efter varandra avgörs, och vid beräkningen av tidsåtgång för sådana arbetsmoment.

I 6 b) anges att Bas-U ska samordna tillämpningen av gällande bestämmelser för att säkerställa att de som driver verksamhet arbetar systematiskt med arbetsmiljöfrågor i enlighet med artikel 8, samt följer arbetsmiljöplanen.

6 c) handlar om att Bas-U ska genomföra, eller låta genomföra, alla anpassningar som kan komma att krävas av arbetsmiljöplanen och dokumentationen, med hänsyn till hur arbetet fortskrider och eventuella förändringar.

Enligt 6 d) ska Bas-U organisera dels samarbetet mellan de som driver verksamhet, dels samordningen av deras verksamheter, för att förebygga olyckor och hälsorisker. Bas-U ska också organisera den ömsesidiga information som föreskrivs i artikel 6.4 i ramdirektivet. Den informationen innebär att de som driver verksamhet ska samverka vid tillämpningen av arbetsmiljöreglerna och samordna sina åtgärder i skyddshänseende och i frågor som rör förebyggande av risker samt underrätta varandra och sina respektive arbetstagare och, eller, arbetstagarrepresentanter om dessa risker.

6 e) anger att Bas-U ska samordna åtgärder för att kontrollera att arbetena genomförs på ett korrekt sätt och f) att nödvändiga åtgärder ska vidtas för att säkerställa att endast behöriga personer ges tillträde till byggarbetsplatsen.

Vi bedömer att alla nya eller förändrade bestämmelser i detta kapitel preciserar direktivets artikel 6, det vill säga alla paragrafer förutom 1, 8, 9, 16, 20, 22 och 27-30 §§, eftersom de är oförändrade. Förändringen i 4 § överensstämmer med artikel 6 a).

5 § preciserar även artikel 8 h), 10 § preciserar 8 a) och 11 § preciserar Bilaga 4, del A, artikel 14 och 15. Bestämmelserna i 15 § preciserar artikel 11 och 18-19 §§ preciserar bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.1. Bestämmelserna i 23 och 24 §§ preciserar även artikel 7.1 och 26 § preciserar 3.2 och 5 b) i direktivet.

4 kap. 2 §

Att bestämmelsen om att handläggare måste ha rätt kvalifikationer nu uttryckligen gäller för Bas-U preciserar artikel 6 a), b) och d).

4 kap. 3 §

Hela paragrafen om rutiner är en precisering av artikel 6 b), e) och f).

4 kap. 4 §

Tillägget om att separera moment i tid eller rum i denna bestämmelse om tidsplanering överensstämmer med artikel 6a).

4 kap. 5 §

Bestämmelsen om att justera tilldelningen av tid, och det nya stycket om att Bas-U ska vidta åtgärder för att förebygga ohälsa på grund av hur arbetstiden förläggs, är en precisering av artikel 6 och 8 h). Artikel 8 h) anger att då arbete pågår ska de allmänna principerna för att förebygga risker tillämpas, särskilt i fråga om att

anpassa den faktiska tidstilldelningen till olika slag av arbete eller arbetsmoment med hänsyn till hur arbetet fortskrider.

4 kap. 6 §

Tillägget i första stycket i paragrafen om samordning uppfyller artikel 6 d) om att Bas-U ska organisera samarbetet mellan arbetsgivarna, även mellan sådana som avlöser varandra på samma byggarbetsplats, och samordningen av deras verksamhet. Andra stycket är en precisering av artikel 6 d).

4 kap. 7 §

Hela paragrafen om att informera om mål, Bas-U:s förväntningar och samordning preciserar artikel 6 d), delen om ömsesidig information enligt ramdirektivet.

4 kap. 9 §

Hela bestämmelsen om ordnings- och skyddsregler preciserar artikel 6.

4 kap. 10 §

Hela paragrafen om städning och ordning preciserar artikel 6 b), vilken anger att Bas-U ska säkerställa att de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen tillämpar principerna som avses i artikel 8 systematiskt. Artikel 8 a) anger att god ordning och städning ska upprätthållas då arbete pågår.

4 kap. 11 §

Hela paragrafen om personalutrymmen, toaletter och duschmöjligheter preciserar artikel 6 d) och Bilaga 4, del A Allmänna minimikrav på byggarbetsplatser, 14. Hygienutrymmen och 15. Vilrum och pausutrymmen.

4 kap. 12 §

Hela paragrafen om tillstånd att starta arbetet är en precisering av artikel 6 d), delen om den ömsesidiga information som föreskrivs i artikel 6.4 i ramdirektivet.

4 kap. 13 §

Hela paragrafen om att begära in uppgifter om risker preciserar artikel 6 d), delen om den ömsesidiga information som föreskrivs i artikel 6.4 i ramdirektivet.

4 kap. 14 §

Hela paragrafen om att informera om arbetsmiljöplanen när Bas-U ger tillstånd att starta är en precisering av artikel 6 b).

4 kap. 15 §

Hela paragrafen om introduktion preciserar artikel 6 b), d) och artikel 11, vilken anger att arbetstagarna eller deras representanter ska informeras om de åtgärder som gäller arbetsmiljön på byggarbetsplatsen och att informationen ska vara begriplig för de arbetstagare den riktas till.

4 kap. 16 §

De nya delarna i paragrafen om att information, instruktioner och introduktion ska vara begriplig preciserar artikel 6 d) och artikel 11, se beskrivning under 4 kap. 15 §.

4 kap. 17 §

Hela paragrafen om att se till att det finns kompetent person när det krävs, preciserar artikel 6 b). Den anger att Bas-U ska säkerställa att de som driver verksamhet tillämpar de principer som avses i artikel 8 systematiskt. Artikel 8 lyfter fram bland annat tekniskt underhåll, förhandskontroll och återkommande kontroll av installationer och utrustning i syfte att korrigera brister (d), förhållandena då använt farligt material förs bort från platsen (f) och samarbetet mellan arbetsgivare och egenföretagare (i).

4 kap. 18 §

Hela paragrafen om kompetent person vid tillfälliga- och samverkanskonstruktioner är en precisering av artikel 6 och bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.1, som anger att bärande konstruktioner av metall eller betong, inklusive delar av dessa, formar, prefabricerade element eller tillfälliga stöd endast får monteras och nedmonteras under tillsyn av en kompetent person.

4 kap. 19 §

Hela paragrafen om att Bas-U ska följa upp den kompetenta personen som är utsedd för tillfälliga- och samverkanskonstruktioner, är en precisering av artikel 6 och bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.1. Se 4 kap. 18 § för beskrivning av artikel 12.1.

4 kap. 21 §

Hela paragrafen om kontroller av entreprenörernas arbetsmiljöarbete preciserar artikel 6 e).

4 kap. 23 §

Hela paragrafen om att informera byggherren om entreprenörer inte rättar sig efter Bas-U, preciserar artikel 6 b), 6 d) och 7.1.

4 kap. 24 §

Hela paragrafen om att meddela byggherren vid allvarliga arbetsmiljörisker preciserar artikel 6 b), (f) och artikel 7.1.

4 kap. 25 §

Hela paragrafen om att avbryta eller förändra arbetet vid allvarliga arbetsmiljörisker preciserar artikel 6 b) och e).

4 kap. 26 §

Hela paragrafen om att medverka vid överlämning av arbetsmiljöplan och arbetsmiljöarbetet preciserar artiklarna 3.2, 5b) och 6c).

5 kap. Byggherrens ställföreträdare

Byggsplatsdirektivets artikel 2 c) definierar byggherrens ställföreträdare som varje fysisk eller juridisk person som för byggherrens räkning ansvarar för utformningen eller genomförandet eller övervakningen av genomförandet av ett projekt. I alla artiklar som gäller för byggherren (3, 4 och 7) anges att bestämmelserna gäller för byggherren eller byggherrens ställföreträdare.

5 kap. 1-5 §§

Vi bedömer att alla bestämmelser i detta kapitel preciserar definitionen av byggherrens ställföreträdare i artikel 2 c). Att begreppet "byggherrens ställföreträdare" används är i enlighet med 2 c).

6 kap. Projektörer

Byggsplatsdirektivets artikel 4 gäller projekterings- och planeringsstadiet och handlar om att byggherren ska iaktta de allmänna principerna för förebyggande av risker från ramdirektivet under varje skede av projekteringen och planeringen. När det är nödvändigt ska även den arbetsmiljöplan och den dokumentation som upprättats enligt artikel 5 b) eller 5 c), eller som anpassats enligt 6 c), beaktas.

Artikel 5 anger att Bas-P ska samordna bestämmelserna i artikel 4, upprätta en arbetsmiljöplan och utarbeta en arbetsmiljödokumentation som är anpassad till projektets art och innehåller relevant arbetsmiljöinformation som ska beaktas vid de efterföljande arbetena.

De nya eller förändrade bestämmelserna i detta kapitel går utöver byggsplatsdirektivets miniminivå eftersom projektörer inte anges uttryckligen i direktivet. Vi bedömer att alla bestämmelser i detta kapitel preciserar direktivets artikel 4 eller 5.

6 kap. 1 §

Paragrafen om att projektörer omfattas av kapitlet preciserar artikel 4 och 5.

6 kap. 2 §

Paragrafens första stycke om att projektörer ska ha metoder för att följa grundprinciperna för att förebygga risker preciserar artikel 4 och 5. Delen om arbetsmiljön i bruksskedet i andra stycket kommer från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning. Se även bedömningen av 8 kap. om grundprinciperna.

6 kap. 3 §

Hela paragrafen om att projektörer ska rätta sig efter Bas-P preciserar artikel 5.

6 kap. 4 §

Hela paragrafen om rutiner preciserar artikel 4 och 5.

6 kap. 5 §

Hela paragrafen om att projektörer ska se till att lösningar fungerar med andra projektörers lösningar preciserar artikel 4 och 5.

6 kap. 6 §

Hela paragrafen om att projektörer ska redovisa skriftliga underlag till Bas-P preciserar artikel 5.

7 kap. Den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar

De nya eller förändrade bestämmelserna i detta kapitel går utöver byggplatsdirektivets miniminivå eftersom den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar inte anges uttryckligen i direktivet. Vi bedömer att alla bestämmelser i detta kapitel är en precisering av artikel 4, 5 eller bilaga 4, del B, avsnitt II, punkterna 12-12.3 om bärande konstruktioner av metall eller betong, formar och tunga prefabricerade element.

7 kap. 1 §

Paragrafen om att kapitlet omfattar den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar specificerar artikel 4 och 5.

7 kap. 2 §

Paragrafens första stycke om att den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar ska ha metoder för att arbeta enligt grundprinciperna i 8 kap. 2 § preciserar artikel 4 och 5. Delen om arbetsmiljön i bruksskedet i andra stycket kommer från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning. Se även bedömningen av 8 kap. om grundprinciperna.

7 kap. 3 §

Hela paragrafen om rutiner preciserar artikel 4, 5 och bilaga 4, del B, avsnitt II, punkterna 12-12.3.

7 kap. 4 §

Hela paragrafen om monteringsinstruktion vid leverans preciserar artikel 4, 5 och bilaga 4, del B, avsnitt II, punkterna 12-12.3.

7 kap. 5 §

Hela paragrafen om vad monteringsinstruktionen minst ska innehålla preciserar artikel 4, 5 och bilaga 4, del B, avsnitt II, punkterna 12-12.3.

7 kap. 6 §

Hela paragrafen om att följa upp montagearbetet preciserar artikel 4 och 5 och bilaga 4, del B, avsnitt II, punkterna 12-12.3.

8 kap. Grundprinciper för att förebygga arbetsmiljörisker

Byggplatsdirektivets artiklar 4, 6 a) och 8 hänvisar alla till de allmänna principerna för att förebygga risker i ramdirektivets artikel 6.2. Principerna gäller för

byggherren som ska iaktta dem under varje skede av planeringen och projekteringen enligt artikel 4. Eftersom Bas-P enligt artikel 5 a) ska samordna genomförandet av bestämmelserna i artikel 4, ska även Bas-P iaktta de allmänna principerna under varje skede av planeringen och projekteringen. Bas-U ska samordna tillämpningen av de allmänna principerna vid planering av arbetsmoment och beräkning av tidsåtgång för arbetsmoment som ska utföras samtidigt eller efter varandra enligt artikel 6 a). Enligt artikel 8 ska principerna även tillämpas generellt då arbetet pågår, och särskilt i fråga om det som anges.

1-2 §§

Vi bedömer att bestämmelserna i detta kapitel preciserar direktivets artikel 4, 5 a), 6 a) och 8.

9 kap. Att planera och projektera för arbetsmiljön i byggskedet

Byggplatsdirektivets artikel 4 anger att byggherren ska iaktta de allmänna principerna för att förebygga risker från ramdirektivet under varje skede av planeringen och projekteringen. De allmänna principerna anger i punkterna a-b) att man ska undvika risker och utvärdera risker som inte kan undvikas.

Vi bedömer att alla tillägg eller andra förändringar i nu gällande bestämmelser i detta kapitel preciserar direktivets artikel 4, det vill säga 1, 2 och 10 §§.

Delar av 10 § preciserar även bilaga 4, Del B, Avsnitt II, artikel 12.3.

9 kap. 1 §

Paragrafen om att kapitlet gäller för byggherren men även för projektörer inom ramen för sina uppdrag preciserar artikel 4.

9 kap. 2 §

Hela paragrafen om nya metoder eller material preciserar artikel 4, särskilt punkterna a-b) i de allmänna principerna för att förebygga risker i ramdirektivet som anger att man ska undvika risker och utvärdera risker som inte kan undvikas.

9 kap. 10 §

Delen om samverkanskonstruktioner i paragrafen om tillfälliga- och samverkanskonstruktioner preciserar artikel 4 och bilaga 4, Del B, Avsnitt II, 12. Bärande konstruktioner av metall eller betong, formar och tunga prefabricerade element, 12.3 som anger att formar och tillfälliga stöd ska utformas, utföras och underhållas så att de med säkerhet klarar de belastningar och påfrestningar de kan komma att utsättas för. I övrigt överensstämmer paragrafen med den artikeln och preciserar artikel 4.

10 kap. om att planera och projektera för arbetsmiljön i bruksskedet

Eftersom detta kapitel inte omfattar några nya bestämmelser bedöms inte överensstämmelse med byggplatsdirektivet för dessa paragrafer.

11 kap. Arbetsmiljöplanen och överlämning av arbetsmiljöarbetet

Byggsplatsdirektivets artiklar 3.2, 5 b) och 6 c) handlar om arbetsmiljöplanen. Enligt artikel 3.2 ska byggherren se till att en arbetsmiljöplan upprättas enligt artikel 5 b) innan byggarbetsplatsen etableras. Medlemsstaterna får medge undantag från bestämmelsen förutom för byggnadsarbete som innebär särskilda arbetsmiljörisker enligt direktivets bilaga 2, eller när det krävs en förhandsanmälan enligt artikel 3.

Enligt artikel 5 b) ska Bas-P upprätta, eller låta upprätta, en arbetsmiljöplan i vilken de regler som ska gälla på byggarbetsplatsen anges. I den utsträckning som behövs ska den verksamhet som ska bedrivas på platsen beaktas. Planen ska omfatta särskilda åtgärder för sådana arbeten med särskilda arbetsmiljörisker som anges i direktivets bilaga 2.

Artikel 6 c) anger att Bas-U ska genomföra, eller låta genomföra, alla anpassningar som kan komma att krävas av den arbetsmiljöplan som avses i artikel 5 b), med hänsyn till hur fortskrider och de eventuella förändringar som ägt rum.

Artikel 7.1 anger att det faktum att byggherren har utsett Bas-P och Bas-U inte fråntar byggherren ansvar för de uppgifter som byggarbetsmiljösamordnarna har enligt artikel 5 och 6.

11 kap. 3-5, 7, 9, 10 och 14-16 §§

Vi bedömer att alla tillägg eller andra förändringar i nu gällande bestämmelser i detta kapitel preciserar direktivets artiklar 3.2, 5 b) eller 6 c).

Bilaga 2: Definitioner i 1 kap. 4 §

Tabell 8. Definitioner i föreskrifterna om grundläggande arbetsmiljöregler vid planering, projektering och samordning – för dig som är byggherre, projektör eller byggarbetsmiljösamordnare

Begrepp	Beskrivning	Konsekvenser
Arbetsberedning	Ny definition som anger att arbetsberedning är en "detaljerad planering av hur ett enskilt arbetsmoment ska genomföras. Arbetsberedningen ska leda till att arbetsmiljörisker undanröjs." I råden till 13-15 §§ i gällande föreskrifter anges att arbetsberedning är en form av planering på mer detaljerad nivå, där man bestämmer hur ett enskilt arbete, till exempel formsättning av ett visst avsnitt ska genomföras.	Genom att ställa krav på att arbetsberedningen ska leda till att arbetsmiljörisker undanröjs bör det leda till att branschen inkluderar arbetsmiljö i arbetsberedningar, vilket inte nödvändigtvis är fallet i dag om man gör arbetsberedningen på grund av kvalitetsskäl. Det är i så fall en positiv bieffekt, eftersom arbetsberedningar är ett mycket viktigt verktyg i byggbranschen för att riskbedöma arbetsmiljörisker och planera i detalj hur arbetsmoment kan utföras på ett säkert sätt.
Arbetsplats	Begreppet arbetsplats är inlyft från de ännu inte beslutade föreskrifterna om arbetsplatsens utformning och definieras som "En plats för arbete, inklusive förbindelseleder och personalutrymmen, till vilken en arbetstagare har tillträde under sitt arbete. Arbetsplatser kan finnas både inomhus och utomhus och vara både stadigvarande och tillfälliga."	Bedöms inte medföra någon konsekvens.
Bas-P:s handläggare	Nytt begrepp som definieras som "Den personal som Bas-P förfogar över och använder i samordningsarbetet, anställd eller inhyrd, och som utför uppgifterna som Bas-P ansvarar för." Både begreppet och definitionen kommer från 6 § i nu gällande föreskrifter. Från rådet kommer bland annat "En annan sak är vem som faktiskt handlägger samordningsfrågorna. Det kan vara byggarbetsmiljösamordnaren själv, någon av dennes anställda eller inhyrd personal..."	Begreppet "handläggare Bas-P" har använts i branschen för dessa personer under lång tid. Det kommer troligen från "vem som faktiskt handlägger samordningsfrågorna" i rådet till 6 §. Därför bedöms inte denna definition medföra några konsekvenser.
Bas-U:s handläggare	Bas-U:s handläggare är ett nytt begrepp som definieras som "Den personal som Bas-U	Se ovan, motsvarande gäller även för handläggare Bas-U.

	förfogar över och använder i samordningsarbetet, anställd eller inhyrd, och som utför uppgifterna som Bas-U ansvarar för."	
Bruksskedet	Det nya begreppet "bruksskedet" definieras som "Den tidsperiod som en färdigställd byggnad eller annan anläggning används".	Definitionen bedöms inte medföra någon konsekvens, då det har använts med denna innebörd även tidigare.
Byggarbetsplats	Ny definition av "byggarbetsplats" som "En plats eller ett område där det utförs byggnadsarbete eller anläggningsarbete, oavsett storlek, komplexitet och risknivå."	Av klarspråksskäl inför vi "byggarbetsplats" som ett samlingsbegrepp för "byggnads- och anläggningsarbetsplats". Det bedöms inte medföra några konsekvenser.
Byggherre	Begreppet "byggherre" ersätter "den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete" i nu gällande bestämmelser. Det definieras som "Den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete enligt 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen, det vill säga varje fysisk eller juridisk person för vars räkning ett byggprojekt utförs. Även privatpersoner kan bli byggherrar när de låter utföra ett byggprojekt. Den privatperson som bygger själv för egen räkning, utan att gå in i ett arbetstagar- arbetsgivarförhållande eller anlita entreprenör, omfattas inte av arbetsmiljölagstiftningen." Andra delen av förklaringen är byggplatsdirektivets definition av byggherre (artikel 2b): "Byggherre: varje fysisk eller juridisk person för vars räkning ett byggnadsprojekt utförs."	Av klarspråksskäl har vi ersatt "den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete" med "byggherren", vilket redan används i branschen. Ändringen bedöms inte medföra några konsekvenser.
Byggherrens ställföreträdare	Byggherrens ställföreträdare är ett nytt begrepp som ersätter uppdragstagare enligt 3 kap. 7 c § arbetsmiljölagen. Definitionen lyder: "Den som har fått uppdraget att, för byggherrens räkning, självständigt ansvara för planering och projektering eller arbetets utförande, enligt	Byggherrens ställföreträdare är det begrepp som används i byggplatsdirektivet, där definitionen i artikel 2 c anger "Byggherrens ställföreträdare: varje fysisk eller juridisk person som för byggherrens räkning ansvarar för utformningen eller genomförandet eller övervakningen av genomförandet

	3 kap. 7 c § arbetsmiljölagen. Det ska skriftligen ha avtalats att ställföreträdaren övertar byggherrens arbetsmiljöansvar och -uppgifter enligt arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter.” 3 kap. 7 c § i arbetsmiljölagen anger: ”Det som sägs i 6 § och i föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 kap. 8 § om den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete ska i stället gälla en av denne anlitad uppdragstagare i den mån 1. uppdragstagaren har fått i uppdrag att självständigt ansvara för planering och projektering eller arbetets utförande, och 2. det skriftligen har avtalats att de uppgifter som avses i 6 § och i de anslutande föreskrifterna ska åvila uppdragstagaren vid utförandet av uppdraget.” 4 § i nu gällande föreskrifter anger att det finns grundläggande bestämmelser i arbetsmiljölagen om ”möjlighet för den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete att överlåta sitt ansvar beträffande arbetsmiljön på en uppdragstagare samt villkoren för att en sådan överlåtelse ska vara giltig. En i konsumentförhållanden i vissa fall automatisk övergång till en uppdragstagare av det ansvar beträffande arbetsmiljön som vilar på den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete.”	av ett projekt”. ”Ställföreträdare” införs eftersom begreppet ”uppdragstagare” ofta missuppfattas i byggbranschen, där den som har fått uppdraget att utföra en entreprenad kan se sig som uppdragstagare utan att det har skrivits avtal om att byggherrens arbetsmiljöansvar ska överlåtas. Den konsekvens som det nya begreppet och definitionen bedöms medföra, är att det blir tydligare för både byggherren, projektörer och entreprenörer när en överlåtelse av byggherrens arbetsmiljöansvar är möjlig att göra och vad som avses med en sådan överlåtelse.
Byggprojekt	Nytt begrepp som definieras som ”Planering, projektering och utförande av byggnadsarbete eller anläggningsarbete, oavsett storlek, komplexitet och risknivå. Byggnads- och anläggningsarbeten som tillsammans bidrar till det	För att förtydliga att även små byggnads- och anläggningsarbeten omfattas av begreppet ”byggprojekt”, lades orden ”oavsett storlek, komplexitet och risknivå på projektet” till. Det kommer från guiden till byggplatsdirektivet, sida

	slutgiltiga resultatet, räknas som ett byggprojekt.” I nu gällande bestämmelser finns ordet byggprojekt inte med, men byggplatsdirektivet nämner begreppet ”byggnadsprojekt” och ”projekt” i definitionerna av byggherre, ställföreträdare och egenföretagare i artikel 7 b-d). 1 § i nu gällande föreskrifter anger att föreskrifterna gäller planering och utförande av byggnads- eller anläggningsarbete och även sådan projektering som föregår byggnads- eller anläggningsarbete.	83. Där även följande står på sidorna 32-33: ”Direktivet avser bygg- och anläggningsarbete, oavsett hur lång eller kort tid arbetena tar och oavsett hur många arbetstagare som utför arbetet.// I direktivet definieras inte ordet 'projekt' eller 'byggnadsprojekt' annat än genom att 'projekt' nämns i definitionen av en byggherre och genom att dessa ord används i direktivets artiklar. Med ett byggnadsprojekt avses i denna handbok därför ett projekt som utförs för en byggherres räkning och som innefattar bygg- och anläggningsarbeten.” En möjlig konsekvens av att använda begreppet ”byggprojekt” är att de som utför de allra kortaste arbetena inte känner sig träffade. Om man läser definitionen bör man dock förstå att även de arbetena räknas som ett projekt. Definitionen tar även upp att flera olika arbetsmoment som tillsammans skapar ett gemensamt slutresultat ska räknas som ett byggprojekt. Det kan eventuellt ha konsekvenser för de projekt där arbetena delas upp i många mindre entreprenader och där man tidigare har betraktat det som olika projekt, t ex med olika Bas:ar och olika arbetsmiljöplaner.
Byggskedet	Byggskedet är ett nytt begrepp som definieras som ”Den tidsperiod i byggprojektet då byggnadsarbetet eller anläggningsarbetet utförs. Detsamma som utförandeskedet.” I nu gällande föreskrifter används mest utförandeskedet.	Att ersätta ordet ”utförandeskedet” med ”byggskedet” anses inte leda till några konsekvenser. Det görs för att läsaren enklare ska förstå vad som avses.
De som driver verksamhet på byggarbetsplatsen/ Entreprenörer	Ny definition som anger att både det befintliga begreppet ”de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen” och det nya begreppet ”entreprenörer” har samma innebörd, nämligen ”de som driver byggnads- eller anläggningsverksamhet, vilket omfattar 1. den som är arbetsgivare,	Detta bedöms inte medföra några konsekvenser, mer än eventuellt att det blir tydligare att även inhyrare, ensam- och familjeföretagare samt företag som drivs av personer som arbetar själva utan anställda också räknas in i begreppet ”de som driver verksamhet”. Det nya begreppet ”entreprenörer” förs in i föreskrifterna för att underlätta språkligt på de platser i

	2. den som anlitar inhyrd arbetskraft, 3. den som ensam eller gemensamt med familjemedlem, men utan någon anställd, yrkesmässigt driver verksamhet, och 4. den som gemensamt med annan, men utan någon anställd, yrkesmässigt driver verksamhet.” I 17 och 18 §§ i nu gällande föreskrifter används ”de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen” resp. ”de som driver verksamhet på det gemensamma arbetsstället”. Rubriken till de paragraferna är ”Ansvar för övriga företag på byggarbetsplatsen beträffande samordningen”. I allmänna råden, under bakgrund/Allmänt/Till vem riktar sig föreskrifterna står dessa ansvarssubjekt uppräknade, förutom byggherren, Bas-P och Bas-U. Men 5-16 §§ är bestämmelser riktade till just dem och därmed avses inte de med rubrikens ”övriga företag på byggarbetsplatsen”.	föreskrifterna där det är krångligt att skriva ”de som driver verksamhet på byggarbetsplatsen”.
Det första praktiska byggnads- eller anläggningsarbetet	En ny definition av det som numera ersätter ”innan arbetsplatsen etableras” vad gäller exempelvis när arbetsmiljöplanen ska vara färdig. Definitionen anger ”Det första praktiska arbetsmomentet som utförs på byggarbetsplatsen, exempelvis avtäckning inför sprängning, anläggning av ledningar i mark, grundläggning eller sanering inför rivning.”	En förväntad konsekvens med att ersätta ”innan byggarbetsplatsen etableras” med detta begrepp är att tidpunkten när arbetsmiljöplanen ska vara färdig och finnas tillgänglig på byggarbetsplatsen blir oberoende av när det som brukar kallas ”etableringen”, dvs. personalbodas med mera, kommer på plats. Nu riktar begreppet in sig på när byggnads- eller anläggningsarbete påbörjas, vilket kan vara innan det kommer bodas till byggarbetsplatsen.
Förbindelseled	Ny definition av förbindelseled: ”Väg, utrymme eller annat som förbinder två platser, inomhus eller utomhus, till exempel passage, transportväg eller tillträdesled. Den kan vara avsedd för personer eller	Eftersom det här begreppet inte används så ofta i dagligt tal bedömdes att en definition kan hjälpa läsaren att förstå bättre. En konsekvens skulle då kunna bli att fler följer de gällande

	fordon." Begreppet nämns på många platser i nu gällande bestämmelser men det saknas definition.	bestämmelserna om förbindelseleder.
Monteringsfärdig byggnad eller anläggning	Ny definition av monteringsfärdig byggnad eller anläggning som "Byggnad, anläggning eller större element som har tillverkats på en annan plats än där delarna monteras ihop till en fungerande helhet. Exempel på monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar är prefabricerade trä-, betong- och stålstommar, kompletta badrum och nyckelfärdiga hus, som tillverkas på fabrik och sedan monteras ihop på byggarbetsplatsen." I rådet till 10 a § i gällande föreskrifter, som handlar om monteringsfärdiga objekt, anges att det är viktigt att tänka på stabiliseringen av stommen under byggtiden vid t ex hallbyggnader, men också vid andra typer av byggnader.	En konsekvens av att definiera detta begrepp är att det kan tolkas som en utvidgning av tillämpningsområdet för de som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar. Eftersom prefabmontage är ett väldigt vanligt byggnadssätt i dag, och det främst står om nyckelfärdiga hus i kommentarer till arbetsmiljölagens 3 kap. 7 h §, anser Arbetsmiljöverket att det är viktigt tydliggöra att även t ex prefabstommar omfattas. En definition för begreppet saknas helt i gällande föreskrifter.
Persondagar	Definition som tidigare har legat i allmänna råden till 7 § i nu gällande föreskrifter: "Alla som på byggarbetsplatsen bidrar till att byggnads- eller anläggningsarbetet blir utfört ska räknas med i antalet persondagar. Antalet persondagar är summan av alla de dagar som de olika personerna vid något tillfälle arbetar på byggarbetsplatsen." Den sista meningen är ett tillägg för att förtydliga hur man beräknar antalet persondagar.	Bedöms inte medföra några konsekvenser, förutom att det nu blir tydligare hur man beräknar antal persondagar, dels genom att det lyfts till definitionslistan, dels genom tillägget.
Planering och projektering	Ny definition av "planering och projektering" som lyder: "Planering avser den tidiga, övergripande planeringen som startar så snart det finns beslut om att ett byggprojekt ska genomföras. Den utförs innan projekteringen påbörjas och fortsätter sedan parallellt med den, men omfattar inte den mer	Att planering och projektering definieras som ett samlat begrepp borde tydliggöra skillnaden mellan denna tidiga planering och produktionsplaneringen, och underlätta ansvarsfördelningen för Bas-P och Bas-U vad gäller planering. I kommentarer till Gullbergs version 17 står på sida 48 att byggherren svarar för den inledande

	detaljerade produktionsplaneringen. Projektering avser den del av byggprocessen som innebär att med ritningar, beräkningar, beskrivningar eller på liknande sätt, bestämma hur en byggnad eller anläggning ska vara beskaffad och se ut i färdigt skick. Projektering omfattar även den projektering som utförs under byggskedet.”	övergripande planeringen och projekteringen enligt 6 § första stycket 1, och att denna övergripande planering skiljer sig från sådan planering som normalt hör till arbetets utförande. Detta är alltså ingen ny tolkning. Däremot kan tidsanvisningen kring när planeringen påbörjas (så snart det finns beslut om ett projekt) upplevas som en skarpare tolkning än den som många i branschen har i dag.
Produktionsplanering	Ny definition av begreppet produktionsplanering som ”den mer detaljerade planeringen av arbetenas utförande som görs inför byggstart och löpande under produktionen. Genom produktionsplaneringen bestämmer man hur och när ett enskilt arbete ska utföras.” Begreppet nämns i allmänna råden till 13–15 §§ i nu gällande föreskrifter. Där står det att i den planering som tillhör utförandeskedet, och som alltså hör ihop med Bas-U:s uppgifter, ingår produktionsplaneringen, dels en första sådan, dels en rullande planering där planerna anpassas till produktionens verkliga förlopp, planering när störningar inträffar samt planering på mer detaljerad nivå i form av arbetsberedningar där man bestämmer hur ett enskilt arbete, till exempel formsättning av ett visst avsnitt ska genomföras. Det anges även att materialadministration, val av arbetsmetoder för enskilda arbeten m.m också hör till produktionsplaneringen.	Varken begreppet eller innebörden i definitionen är nya, därför borde inte denna definition leda till några konsekvenser.
Projektörer	Projektörer är ett nytt begrepp som definieras som ”Arkitekter, konstruktörer och andra som medverkar i planeringen eller projekteringen av ett byggnads- eller anläggningsarbete i enlighet med 3 kap. 7 § arbetsmiljölagen. Det omfattar alla som på något sätt medverkar i, eller fattar beslut	Definitionen kan tolkas som en utvidgning av vilka som omfattas, men nu gällande ”de som medverkar vid planeringen och projekteringen” är också väldigt bred beskrivning av målgruppen. Definitionen går i linje med det som EU-guiden anger är en designer. Delen om att alla som fattar beslut om utformning eller funktion

	om, utformning eller funktion, till exempel inköpare, konsulter inom el, VVS och kommunikation, specialister inom mekaniska tjänster, inredning och tillfälliga stödkonstruktioner. Även byggherrar och entreprenörer räknas som projektörer när de projekterar.” I 10 § i nu gällande föreskrifter används ”de som medverkar vid planeringen och projekteringen” och i arbetsmiljölagen ”arkitekter, konstruktörer och andra som medverkar i planeringen eller projekteringen”. En del av rådet till 10 § i föreskrifterna anger att byggherren normalt anlitar olika fackmän för projekteringen: arkitekter, konstruktörer, <i>konsulter för el, VVS, telefon- och datanät osv.</i> Att <i>entreprenörer</i> i vissa fall kan komma att medverka vid projekteringen berörs i tredje stycket i de inledande kommentarerna till 5-5a §§, som anger att när val inom vissa ramar överläts till entreprenören kommer denna att medverka vid projekteringen. Det rådet hänvisar till 10 § om projektörer.	kommer t ex från EU-guiden, där det t ex står att någon som bestämmer sig för att använda ett visst material eller ämne fattar ett designbeslut. Exemplet med inköpare är tillagt för att tydliggöra att även de kan räknas som projektörer när de köper in exempelvis prefab-element. I guiden på sidan 84, 4.1.2 e) Vem är designer, står ”Alla intressenter kan fatta designbeslut. Det är inte bara typiska designer som arkitekter och civil- och byggnadsingenjörer som fattar beslut om hur ett projekt ska utformas. Ofta finns det andra specialister som ansvarar för designen av mekaniska och elektriska tjänster, hissar, beklädnadspaneler, andra ’design-, leverans- och inredningsspecialister’, och även designer som bestämmer hur tillfälliga stödkonstruktioner ska utformas. Byggherrar, entreprenörer och andra kan betraktas som designer i den mån de utför designarbete eller fattar designbeslut.”
Samverkanskonstruktioner	Samverkanskonstruktioner definieras som konstruktioner där olika delar har projekterats av olika aktörer och monteras ihop till en samverkande helhet på byggarbetsplatsen, exempelvis broar eller stommar av stål och betong. 66 § i nu gällande föreskrifter anger att lämpliga säkerhetsåtgärder ska vidtas mot risker som orsakas av att stabilitet och bärförmåga inte är fullt utbildad under olika stadier av byggskedet eller som orsakas av övergående bräcklighet eller instabilitet hos en konstruktion. Råden anger att exempel på säkerhetsåtgärder	Begreppet ”samverkanskonstruktioner” används ofta för konstruktioner i stål-betong. Här är innebörden bredare, vilket eventuellt kan medföra konsekvenser.

	är tillfälliga stöd för trä- stål- eller betongkonstruktioner.	
Tillfälliga konstruktioner	Ny definition av begreppet tillfälliga konstruktioner som anger "Tillfälliga bärande eller stöttande system som exempelvis 1. stämptorn, volymställningar, balksystem, 2. tillfälliga formsystem för betonggjutning, till exempel form för vägg, pelare, valv och bro, 3. tillfälliga stödsystem för jordschakter och vattentryck, till exempel spont och kassuner, 4. arbetsplattformar och pålbryggor för exempelvis kranar, och 5. andra tillfälliga bärande system, som markytor för uppställning av kranar, liftar eller körplåtar för trafik över schakter." Begreppet "tillfälliga konstruktioner" går mer i linje med vad branschen använder i dag än de begrepp som används i nu gällande föreskrifter; i 47 och 49 §§ står om "formar och andra temporära konstruktioner" och "formar och tillfälliga stöd". Även 66 § handlar om säkerhetsåtgärder som krävs när stabilitet och bärförmåga inte är fullt utbildad, eller som krävs för att motverka övergående bräcklighet eller instabilitet hos en konstruktion. I råden står att exempel på säkerhetsåtgärder som kan behövas är säkerhetsstämp vid rivning av valvform och tillfälliga stöd för trä- stål- eller betongkonstruktioner.	Definitionen av tillfälliga konstruktioner kan leda till att fler inser att bestämmelserna om detta begrepp omfattar dem. Bestämmelserna om tillfälliga konstruktioner är dock främst nya, det är bara 9 kap. 10 § som bygger på bestämmelser i gällande föreskrifter.

Den som projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar	En ny definition som lyder: "Den som har fått helhetsuppdraget att projektera för att tillverka en monteringsfärdig byggnad eller anläggning, se 3 kap. 7 h § arbetsmiljölagen. Den som har fått uppdraget kan själv projektera och tillverka byggnaden eller anläggningen, eller låta andra göra det, eller delar av det. Se även definition av monteringsfärdig byggnad eller anläggning." Arbetsmiljölagens begrepp "den som tillverkar monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar" i 3 kap. 7 h §, som används i 10 a § i nu gällande föreskrifter, har ersatts av "den som <i>projekterar för att tillverka monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar</i>". Detta tillägg har gjorts för att tydliggöra att det är projektören, inte tillverkaren, som är i fokus för bestämmelserna. Definitionen anger att den som fått helhetsuppdraget att projektera för att tillverka kan låta andra utföra projekteringen och tillverkningen. Arbetsmiljölagen anger att den som tillverkar monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar ska se till att arbetsmiljösynpunkter beaktas vid projekteringen när det gäller såväl byggskedet som det framtida brukandet samt se till att olika delar av projekteringen samordnas, det vill säga det är projekteringen som är det viktiga. Detsamma gäller 10 a § i nu gällande föreskrifter.	Definitionen pekar mer på projektören än nu gällande regler, som man kan tro enbart siktar in sig på någon som själv alltid tillverkar monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar. Fler kan alltså känna sig träffade av dessa regler nu än tidigare. I kommentarer till arbetsmiljölagen i Gullberg upplaga 17 utvecklas vad som avses med begreppet: Ett stort antal byggnader, till exempel bostäder och daghem, köps färdiga av byggherren från företag som tillverkar byggnader i delar och står för formgivning och övriga bygghandlingar. Dessa företag har normalt egna projektörer och dessa ska vid projekteringen se till att arbetsmiljösynpunkter beaktas vid projekteringen både när det gäller byggskedet och när det gäller det framtida brukandet.
---	--	---